

Evangelium podle Lukáše

2/2015

PRŮVODCE STUDIEM BIBLE

Obsah

1. Ježíšovo narození
2. Křest a pokušení na poušti
3. Kdo je Ježíš Kristus?
4. Povolání k učednictví
5. Kristus jako Pán soboty
6. Ženy v Lukášově evangeliu
7. Ježíš, Duch svatý a modlitba
8. Ježíšovo poslání
9. Ježíš – největší učitel
10. Každodenní následování Ježíše
11. Boží království
12. Ježíš v Jeruzalémě
13. Ukřižovaný a vzkříšený

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Evangelium podle Lukáše

Průvodce studiem Bible

Autor: John M. Fowler

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

2. čtvrtletí 2015

Foto: Matthias Mueller, churchphoto.de

Grafická úprava a sazba

Vydala Církev adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání první, Praha 2015

ISBN 978-80-88026-02-0

ISSN 0409-3208

Úvod

Evangelium podle Lukáše

„I vstal a šel k svému otci. Když ještě byl daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil.“
(L 15,20)

Tento biblický text je velmi známý. Je součástí jednoho z nejznámějších příběhů světové literatury – a to jak sekulární, tak náboženské. Tento literární skvost máme v Písmu díky lékaři a evangelistovi, jenž jej zahrnul do spisu, který adresoval svému vzdělanému příteli Theofilovi.

Autor se jmenoval Lukáš a jeho spis se nazývá Evangelium podle Lukáše. Kromě evangelia však napsal ještě jednu biblickou knihu – Skutky apoštolů. Lukáš byl Pavlovým společníkem na jeho misijních cestách. Během těchto cest prožil mnoho událostí a pozoroval, jak hnutí Ježíšových následovníků roznášelo křesťanskou zvěst po celé Římské říši. Úzké společenství a přátelství s Pavlem umožnilo Lukášovi chápat skutečnou podstatu křesťanské církve, která obstála a rozvíjela se i v těžkých podmínkách, kdy docházelo k pronásledování Kristových následovníků. Lukáš také potkal mnoho očitých svědků a mohl se tak do všech podrobností dozvědět vše o Ježíši. Inspirován Duchem svatým napsal Lukáš dvousvazkový spis, kterému bychom mohli dát pracovní název „Původ a dějiny křesťanské církve“.

První část tvoří evangelium, které bylo napsáno a doručeno Theofilovi ještě před vznikem druhého dílu – Skutků apoštolů (Sk 1,1). Většina teologů umísťuje vznik Evangelia podle Lukáše do let 61 až 63.

Adresát Lukášova spisu – Theofil – byl pravděpodobně bývalý pohan. Každý ze čtyř evangelistů psal pro jiný okruh čtenářů. Matouš napsal své evangelium především pro židovské čtenáře, a proto v něm zdůrazňuje Krista jako Mesiáše. Marek měl na mysli Římany. V jeho evangeliu prochází Ježíš vesnicemi a městy a hlásá poselství i království. Jan se zamýšlel nad různými zásadními souvislostmi a představuje Krista jako Slovo, Stvořitele a Božího Syna. Lukáš měl při psaní svého evangelia před očima nejen Theofila, ale i všechny členy společenství věřících, kteří předtím byli pohané. Ježíše představuje jako Syna člověka, Spasitele světa a Přitele lidstva. Zároveň zdůrazňuje Ježíšův židovský původ. Důležitým tématem Lukášova evangelia je důraz, že spasení je nabídnuto všem – mužům i ženám, židům i pohanům, bohatým i chudým. Lukáš sleduje Ježíšův rodokmen až k Adamovi, jenž pochází od Boha (L 3,23–38; na rozdíl od Matouše, který v rodokmenu zdůrazňuje Abrahama a Davida, aby ukázal, že Ježíš je židovský Mesiáš – Mt 1,1–17).

Evangelium podle Lukáše je nejdelší knihou Nového zákona. To však není jediná zajímavost. Lukáš také zaznamenává nejvíce příběhů, které se nenacházejí v žádném jiném evangeliu. Je to například vzkříšení vdovy z Naim (L 7,11–17) či uzdravení Malchose (L 22,50–51; další zázraky jsou popsány v L 5,4–11; 13,11–17; 14,1–6; 17,11–19). Také mnohá podobenství jsou zaznamenána jen Lukášem – především podobenství o milosrdném Samařanu (L 10,30–37), o boháči a stodolách (L 12,16–21), o mamotratném synovi (L 15,11–32), o boháči a Lazarovi (L 16,19–31) a o farizeovi a celníkovi (L 18,10–14). Příběh o Zacheovi zaznamenává také pouze Lukáš (19,1–10). Lukáš se jako autor odvolává na to, že vyslechl očitě svědky a podrobně přezkoumal všechny dostupný materiál a historické události (L 1,3), aby měl Theofil jistotu ohledně pravdivosti a spolehlivosti toho, v čem byl vyučován (L 1,4). Jednou se zeptali teologa Jamese Denneye, kterou knihu by doporučil jako dobrý Ježíšův životopis. Ten odpověděl: „Zkuste si přečíst tu, kterou napsal Lukáš.“ To je dobrý nápad. Zkusme se společně v tomto čtvrtletí na tuto knihu podívat.

John M. Fowler sloužil 53 let v církvi jako kazatel, učitel, redaktor i administrátor ve vzdělávacích institucích. Je autorem mnoha knih a článků. Kromě jiného napsal i materiály pro dvě čtvrtletí sobotní školy: Kosmický konflikt mezi Kristem a satanem (2002) a List Efezským: evangelium o vztazích (2005).

Ježíšovo narození

Texty na tento týden

L 1,1–4.11–17.30–33; 2,4–7.27–32

Základní verš

„Neboť, u Boha není nic nemožného.“ (L 1,37)

Lukáš napsal své evangelium především pro pohany. I sám Lukáš byl původem pohan (jak nepřímo vyplývá z textu v Ko 4,10–14), podobně jako Theofil, kterému je evangelium adresováno.

Autor evangelia nebyl jen lékařem. Způsob, jakým zpracoval své spisy, z něj činí precizního historika. V úvodu evangelia Lukáš vymezuje přesné historické období a zasazuje tak Ježíšův život do dějinného kontextu: Herodes byl králem v Judsku (L 1,5), císař Augustus vládl Římské říši (L 2,1) a kněz Zachariáš konal službu v chrámě (L 1,5.9). Ve 3. kapitole zmiňuje Lukáš šest konkrétních časových údajů, které souvisely se službou Ježíšova předchůdce Jana Křtitele.

Lukáš umísťuje Ježíšův příběh do konkrétního časového období. Zmiňuje skutečné historické osoby a události. Nenechává žádný prostor pro spekulace či možnou mytologizaci Ježíšova života. Čtenáři se musí v bázni a úžasu zastavit a uvažovat o tom, že Ježíš je skutečný, že prostřednictvím něho Bůh vstoupil do dějin jako „Spasitel, jenž jest Kristus Pán“ (L 2,11; BK).

Rozhodl jsem se, že ti to po pořádku vypíši

¹Protože se již mnozí pokusili sestavit vyprávění o událostech, které se mezi námi naplnily, ²jak nám je předali ti, kteří se od počátku stali očitými svědky a služebníky slova, ³rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu pečlivě prošel, že ti to po pořádku vypíši, vznešený Theofile, ⁴abys plně poznal spolehlivost těch věcí, kterým jsi byl vyučen. (L 1,1–4; ČSP)

¹První knihu, Theofile, jsem napsal o všem, co Ježíš činil a učil od samého počátku ²až do dne, kdy v Duchu svatém přikázal svým vyvoleným apoštolům, jak si mají počínat, a byl přijat k Bohu. (Sk 1,1.2)

Osobní studium

Evangelium podle Lukáše a kniha Skutky apoštolů mají stejného adresáta – Theofila. Skutky začínají poznámkou autora, že už dříve napsal knihu o tom, „co Ježíš činil a učil od samého počátku až do dne, kdy byl přijat k Bohu“ (Sk 1,1.2). Z toho můžeme vyvodit, že obě knihy mají stejného autora. Jak již bylo zmíněno v úvodu, oba texty můžeme označit společným pracovním názvem: Původ a dějiny křesťanské církve. První část je svědectvím o životě a díle Ježíše Krista (Evangelium podle Lukáše). Druhá část (Skutky apoštolů) zaznamenává působení Ducha svatého, díky němuž se šířila zpráva o Ježíši Kristu a formovala se křesťanská církev.

Jakým způsobem podle L 1,1–4 a 2Tm 3,16 psal Lukáš své evangelium?

Lukáš věděl, že existuje vícero písemných záznamů o životě Ježíše Krista. Proto jako další zdroj pro své dílo použil svědectví „očitých svědků a služebníků slova“ (L 1,2). To je jasným odkazem na Ježíšovy učedníky a jeho další současníky. Lukáš tyto svědky znal a pohyboval se uprostřed nich. Je také pravděpodobné, že znal a četl evangelia, která napsali Marek a Matouš. Z toho také vyplývá, že Lukáš nebyl očitým svědkem Ježíšova života. A přesto se stal spolehlivým a důvěryhodným Kristovým následovníkem. Matouš psal své evangelium především pro židovské čtenáře. Ježíše proto představil jako velkého Učitele a Krále židů. Marek adresoval své evangelium římským čtenářům a u Ježíše zdůraznil, že byl mužem činu. Lukáš – lékař a bývalý pohan – psal nežidovským čtenářům. Ježíše líčí jako Zachránce celého světa. Lukáš si stanovil dva cíle: přinést důkladný záznam událostí a ukázat spolehlivost učení o Kristu. Jistota pravdy, která je v Ježíši, je v jeho evangeliu velmi důležitá.

Aplikace

Lukáš – jako inspirovaný autor biblické knihy – používal různé materiály a zdroje. Prvotní církev nijak nezpochybnila to, že byl při svém psaní veden Duchem svatým, a byla si jistá spolehlivostí jeho záznamu. Co se z tohoto postoje můžeme naučit o způsobu, jakým Bůh vedl a inspiroval autory Písma?

A dáš mu jméno Jan

11Tu se mu ukázal anděl Páně stojící po pravé straně oltáře, kde se obětovalo kadidlo. 12Když ho Zachariáš uviděl, zděsil se a padla na něho bázeň. 13Anděl mu řekl: „Neboj se, Zachariáši, neboť tvá prosba byla vyslyšena; tvá manželka Alžběta ti porodí syna a dáš mu jméno Jan. 14Budeš mít radost a veselí a mnozí se budou radovat z jeho narození. 15Bude veliký před Pánem, víno a opojný nápoj nebude pít, už od mateřského klína bude naplněn Duchem svatým. 16A mnohé ze synů izraelských obrátí k Pánu, jejich Bohu; 17sám půjde před ním v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti spravedlivých a připravil Pánu lid pohotový.“ (L 1,11–17)

Osobní studium

Od časů proroka Malachiše už uběhlo téměř čtyři sta roků, kdy Bůh mlčel. Toto období poznamenalo dějiny Izraele. Oznámením o narození Jana Křtitele a Ježíše se tato bariéra mlčení prolomila.

Příběhy o narození Jana a Ježíše jsou si v mnohém podobné. V obou případech se jedná o zázrak: u Jana byla jeho matka Alžběta již v pokročilém věku, Ježíš se měl narodit panně. Zaslíbení o narození dítěte vždy přinesl anděl Gabriel. Obě zprávy byly přijaty s úžasem, radostně a v podřízení Boží vůli. Oba chlupci rostli a sílili – svou roli při tom hrálo Boží působení (L 1,80; 2,40).

Poslání a služba však měly být u těchto zázračných chlapců rozdílné. Jan byl „hlasem volajícího na poušti“, který připravoval cestu pro Ježíšův příchod (L 1,16.17; 3,3–6). Ježíš je Synem Božím (L 1,35), v jeho životě se naplnila prorocství o Mesiáši (L 1,31–33). „Narození Zachariášova, Abrahamova i Mariina syna mělo být významným duchovním poučením. Ukazuje totiž, jak těžko se učíme a jak snadno zapomínáme. Sami od sebe nejsme schopni udělat nic dobrého. Všechno v nás však může vykonat Boží moc, pokud se jí podřííme a budeme věřit. Zaslíbené dítě se narodilo z víry. Z víry se rodí i duchovní život a schopnost činit dobro.“ (DA 98; TV 57)

Zázračné Janovo narození a jeho služba měly v Božím plánu s jeho lidem významné místo. Již čtyři sta let nezněl v izraelském národě hlas proroka. Jan toto mlčení prolomil a přišel s konkrétním poselstvím, které hlásal rázně a s velkou mocí. Janovým posláním bylo obrátit „srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti spravedlivých“ a připravit „Pánu lid pohotový“ (L 1,17). Měl být předchůdcem Mesiáše, který připravoval lidi na Ježíšovo působení.

Aplikace

Přečti si příběh zaznamenaný v L 1,5–22. Zachariáš je v něm označen jako „spravedlivý“ a „bezúhonný“. Přesto když mu anděl zvěstoval poselství o narození syna, neprojevil dostatek víry – za což byl pokárán. Co se z tohoto přístupu můžeš naučit o Božím pohledu na „spravedlivost“ a „bezúhonnost“ věřících?

Dáš mu jméno Ježíš

³⁰Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. ³¹Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³²Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. ³³Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce.“ (L 1,30–33)

Osobní studium

Narození Ježíše Krista bylo mimořádnou událostí. Ve věčném Božím kalendáři byla označena jako „plnost času“ (Ga 4,4; ČSP). Právě tehdy „poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny“ (Ga 4,4.5). Jednalo se o naplnění prvního zaslíbení, které dal Bůh, když do zahrady Eden vstoupil hřích (Ga 3,16).

Jak se v následujících dvojicích veršů naplnilo proctví o Ježíšově narození? Jak to posiluje tvou víru v Boží zaslíbení?

Dt 18,15 a Sk 3,22–24

Iz 7,14 a Mt 1,22.23

Mi 5,2 a L 2,4–7

Šest měsíců poté, co anděl Gabriel oznámil Zachariášovi, že se mu narodí syn Jan, přichází také za Marií v Nazaretě, aby jí oznámil další, ještě větší zázrak: „Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš“ (L 1,31).

Ježíšovo narození z panny se vymyká přirozenému běhu věcí a není ho možné vysvětlit na základě přírodních zákonů. Stejnou otázku, jakou si klademe i dnes, položila Gabrielovi i Marie: „Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?“ (L 1,34). Anděl jí vysvětluje, že půjde o Boží dílo: „Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží“ (L 1,35). Svou odpověď zakončil slovy: „Neboť u Boha není nic nemožného“ (L 1,37).

Marie přijala andělovo poselství v pokorném podřízení se. Tento postoj je pozoruhodný: „Jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova“ (L 1,38). Všechny lidské otázky – jakkoliv jsou opodstatněné a logické – by měly nechat prostor pro Boží odpověď. Ať už se jedná o stvoření, Ježíšovu obět na kříži, jeho vtělení a vzkříšení, padání many či vylití Ducha svatého o Letnicích – Boží činy vyžadují, aby je lidé přijali a podřídili se.

Aplikace

Secularizmus velmi bojovně prosazuje, že všechny události či jevy musí mít přirozený původ a vědecké zdůvodnění. Proč je tento pohled příliš zjednodušený a plytký pro vnímání úžasné a barevné reality světa, který nás obklopuje?

Položila ho do jeslí

⁴Také Josef se vydal z Galileje, z města Nazareta, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, ⁵aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. ⁶Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. ⁷I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou. (L 2,4–7)

Osobní studium

Lukáš zasazuje záznam o Ježíšově narození v Betlémě do historického kontextu. Josef a Marie opustili svůj dům v Nazaretě a vydali se na cestu do města svých předků, do Betléma. Důvodem bylo nařízení římského císaře Augusta o sčítání lidu (L 2,1). Lukáš přidává i zmínku o tom, že v té době spravoval Sýrii Quirinius (L 2,2). I tato zmínka pomáhá čtenářům evangelia vidět Ježíšovo vtělení v dějinných souvislostech.

Uvažuj o chudobě Ježíšovy rodiny, jak je zaznamenána v L 2,7. Porovnej obraz „plenek“, „jeslí“ (šlo o žlab, do kterého se sypalo krmivo pro zvířata) i to, že se pro ně „nenašlo místo pod střechou“, s tím, jak Pavel popisuje v Fp 2,5–8 Ježíšovo ponížení. Přemýšlej o cestě, po níž se Ježíš vydal, aby nás zachránil.

Příběh však pokračuje. Vtěleného Pána nebes přišli nejprve přivítat ti nejchudší – pastýři. Nebyli to bohatí a mocní, nepřišli kněží, učitelé zákona ani vládcové. Nikdo z nich nezaslechl poselství, jež bude „dobrou zprávou o veliké radosti, která bude pro všechny lid“ (L 2,10; ČSP). Anděl Páně zvěštoval radostnou zvěst chudým pastýřům, jimiž mnoho lidí pohrdalo. Jeho poselství bylo jednoduché a vznešené zároveň: „Dnes se vám ve městě Davidově narodil Spasitel – váš Mesiáš a Pán. A toto vám bude znamením: najdete děťátko zavinuté do plenek, ležící v jeslích“ (L 2,11.12; B21). Nejvzácnější dar nebes přišel tak jednoduše a nenápadně. Tento dar byl oslavou Boha a lidem přinášel pokoj, jak to vyjádřily nebeské zástupy: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“ (L 2,14; B21).

Lukášova zpráva o tom, že se při narození Ježíše zjevili andělé (L 2,9–12), přináší do křesťanské teologie tři významné skutečnosti. (1) Zpráva o příchodu Spasitele je dobrou zprávou o velké radosti pro všechny lidi. V Ježíši jsou všichni – židé i pohané, chudí i bohatí, ženy i muži – Božím lidem. (2) Ježíš je jediný Zachránce. Neexistuje žádný jiný. (3) Ježíš Kristus je Pán. Tato tři témata se objevují hned na začátku Lukášova evangelia. Později se stávají základem kázání apoštolů, především Pavla.

Aplikace

Přemýšlej o tom, čemu jako křesťané věříme: Stvořitel všeho (J 1,1–3) nejenže přišel na tento padlý svět, aby se stal lidskou bytostí, ale žil složitý a těžký život, aby nakonec skončil na kříži. Pokud tomuto poselství rozumíme, pak by to mělo být v našem životě vidět. Jak se ve tvém životě odráží to, že věříš Ježíšovu příběhu?

Mé oči viděly tvé spasení

²⁷Když pak rodiče přinášeli Ježíše, aby splnili, co o dítěti předpisoval Zákon, ²⁸vzal ho Simeon do náručí a takto chválil Boha: ²⁹„Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka, Pane, podle svého slova, ³⁰neboť mé oči viděly tvé spasení, ³¹které jsi připravil přede všemi národy – ³²světlo, jež bude zjevením pohanům, slávu pro tvůj lid Izrael.“ (L 2,27–32)

Osobní studium

I když svým evangeliem chtěl Lukáš oslovit především nežidovské čtenáře, uvědomoval si důležitost židovského dědictví, které vycházelo ze Zákona, Proroků a Spisů. Zdůrazňuje proto, že se Marie a Josef řídili podle toho, co předepisoval Zákon. Nejprve byl Ježíš osmého dne obřezán (L 2,21). Později ho rodiče přinesli do chrámu v Jeruzalémě, „aby ho postavili před Pána“ (L 2,22–24; ČSP).

Simeon ve svém vyznání (L 2,25–32) zdůraznil tři důležité myšlenky, které se týkají teologie spasení. (1) Spasení přichází skrze Ježíše; (2) spasení připravil Bůh a (3) spasení je pro všechny lidi – pro pohany i pro židy. Jak jsou tyto tři důrazy propojeny s poselstvím prvního anděla ze Zj 14,6.7?

Simeon svými prorockými slovy předpověděl i dvě základní charakteristiky Ježíšovy služby.

1. Kristus „je určen k pádu a povstání mnohých v Izraeli“ (L 2,34; ČSP). Ježíš přináší světlo záchrany všem, ale každý na tuto nabídku musí odpovědět sám. Když přicházíme ke Kristu, nevstupujeme do nějaké neutrální zóny. Když potkáme Ježíše, buď ho přijmeme, nebo odmítneme – a na této naší odpovědi závisí naše spása. Kristus chce mít v našem životě výlučné postavení, chce vést náš život. Pokud mu odevzdáme náš život, tak nás pozdvihne. Avšak ti, kteří ho odmítnou či zaujmou nerozhodný a váhavý postoj, budou bez naděje na záchranu. Není možné s vírou v Krista spekulovat.
2. Simeon také předpověděl Marii: „tvou vlastní duší pronikne meč“ (L 2,35). Tato slova nepochybně ukazují na kříž, pod nímž Marie bude stát. I my si musíme stále uvědomovat, že naše záchrana přichází prostřednictvím kříže. Kříž je základem, na kterém stojí naše spasení.

Aplikace

Spasení je dar. Nemůžeme učinit nic, čím bychom si ho nějak zasloužili. To však neznamená, že mnoho lidí nemuselo ve svých životech přinést velkou cenu za to, že následovali Krista. Co stálo následování Krista tebe osobně?

Podněty k zamyšlení

„Lukáš, pisatel evangelia, které nese jeho jméno, byl lékařem-misionářem. V Písmu je nazván ‚milovaným lékařem‘ (Ko 4,14). Apoštol Pavel o něm slyšel, že je obratným lékařem, a vybral ho jako člověka, kterého Pán pověřuje zvláštním posláním. Zajistil si jeho spolupráci a po nějakou dobu ho Lukáš doprovázel na jeho cestách z místa na místo. Po čase nechal Pavel Lukáše ve Filipech v Makedonii. Tam Lukáš pracoval několik let jako lékař i jako učitel evangelia. Jako lékař sloužil nemocným a pak se modlil, aby na nich spočinula Boží uzdravující moc. Tím otevíral cestu pro poselství evangelia. Jako lékař měl Lukáš úspěchy a to mu poskytlo četné příležitosti k tomu, aby kázal Krista mezi pohany. Božím plánem je, abychom pracovali stejným způsobem jako učedníci.“ (MH 140.141; ŽNP 65.66)

Otázky k rozhovoru

1. *Jak rozumíte inspiraci Písma (2Tm 3,16; 2Pt 1,21)? Jak to souvisí s Lukášovým způsobem psaní, kdy nejprve důkladně prozkoumal všechna svědectví, která měl k dispozici – ústní i písemná?*
2. *Narození z panny je Božím nástrojem, který ukazuje na jeho majestát a neuchopitelnost. Bůh se vymyká našemu vnímání a chápání. Máme se touto otázkou nějak znepokojovat? Mnoho záležitostí a jevů okolo nás je také nepochopitelných. Jestliže Bůh existuje, stvořil vesmír a udržuje ho, proč by nemohl použít ke svému plánu narození z panny? Pouze ti, kteří se úzkostlivě drží přírodních zákonů (v podobě, jak jsme je zatím poznali), budou apriori odmítat zázrak narození z panny. Avšak ti, jejichž pohled na svět zahrnuje i nadpřirozenou sféru, nemají žádný důvod narození z panny odmítat. Ztotožňují se s přesvědčením, které vyjádřil anděl, když hovořil s Marií: „U Boha není nic nemožného“ (L 1,37).*
3. *Jeden novinář kdysi řekl, že kdyby měl tu možnost, určitě by chtěl udělat rozhovor s Ježíšem. Položil by mu prý jen jednu otázku: „Opravdu jste se narodil z panny?“ Proč je tato otázka – a odpověď na ni – tak důležitá?*

Křest a pokušení na poušti

Texty na tento týden

L 3,3–6.21.22; 4,1–13

Základní verš

„Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: ‚Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.‘“ (L 3,22)

Lukáš své vyprávění zasazuje do historického kontextu – jak již bylo zmíněno v minulé lekci. Jmenuje vládce a popisuje konkrétní události, aby bylo jasné, že Ježíš i Jan jsou reálné historické osobnosti.

Je však ještě další důvod, proč Lukáš zmiňuje mocné a vlivné lidi. Jejich životy a působení jsou ve zřejmém kontrastu s pokorným životem Jana Křtitele. Tento Boží posel byl vybrán, aby byl „hlasem volajícího na poušti“ (L 3,4). Burcoval lidi, aby „připravili cestu“ na největší událost dějin – na příchod Mesiáše, Zachránce světa. Je zajímavé, že na vyhlášení této události si Bůh nevybral nikoho z „velkých“, ale jednoho z těch „nejmenších“. Lukáš zmiňuje několik jmen vládců, díky nimž je možné celkem přesně určit začátek služby Jana Křtitele – jedná se o roky 27 až 28 n. l. Právě v této době byl pokřtěn Ježíš a z nebe zazněl Boží hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn“ (L 3,22). Lukáš touto událostí uvádí začátek služby Ježíše Krista.

Připravte cestu Páně

³I začal procházet celé okolí Jordánu a kázal: „Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů,“⁴ jak je psáno v knize slov proroka Izaiáše: „Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!“⁵ Každá propast bude zasypána, hory i pahorky budou srovnány; co je křivé, bude přímé, hrbolaté cesty budou rovné;⁶ a každý tvor uzří spasení Boží.“ (L 3,3–6)

¹⁵Lidé byli plni očekávání a všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš.

¹⁶Na to Jan všem řekl: „Já vás křtím vodou. Přichází však někdo silnější než já; nejsem ani hoden, abych rozvázal řemínek jeho obuvi; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm.“ (L 3,15.16)

Osobní studium

Ve 3. kapitole Evangelia podle Lukáše je Jan představen ve své jedinečné a nezastupitelné roli v dějinách spásy. Janovo kázání je možné různě komentovat, nikdo však určitě nebude tvrdit, že by Jan nějak svá slova přikrášloval, aby posluchačům pěkně zněla.

Slova Jana Křtitele zapsaná v L 3,1–14 přináší důležité poselství – nejen pro jeho posluchače tehdy, ale i pro každého z nás. Které myšlenky z tohoto Janova kázání jsou důležité pro tvůj život?

Pokání nesmí být v našich životech pouze jakýmsi teoretickým konceptem. Řecké slovo „metanoia“ znamená „změnu myšlení“. Tato změna vede k novému způsobu života.

Slovo „pokřtít“ ukazuje na úplné ponoření do vody. Už dávno před působením Jana měl křest v Izraeli důležité místo. Běžně se používal například tehdy, když se pohan rozhodl přestoupit k židovství (proselytismus).

Jan však svojí výzvou, aby se židé nechali křtít, přináší něco nového: křest je příležitostí vyznat své hříchy a připravit se na příchod Mesiáše. Představuje tak symbolický úkon, v němž se člověk může zřeknout hříchu a přijmout nový způsob života občana přicházejícího království Mesiáše. Jan ale hned zdůrazňuje, že on křtí lidi pouze vodou, avšak Ten, který přichází, bude „křtít Duchem svatým a ohněm“ (L 3,16).

Co tedy znamená křest? Je to akt ponoření do vody, který je veřejným symbolem vnitřní změny – která bude nakonec zpečetěna křtem Duchem svatým.

Aplikace

Jaký duchovní význam dává Pavel křtu v Ř 6,1–6? Všimni si paralel mezi ponořením do vody a pohřbením a mezi vymořením a novým životem. Jak se u tebe projevuje, že žiješ novým životem v Kristu?

Ty jsi můj milovaný Syn

²¹Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe ²²a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.“ (L 3,21.22)

Osobní studium

V L 2,41–50 je zaznamenán známý příběh o tom, jak Marie a Josef ztratili dvanáctiletého Ježíše z dohledu při každoroční cestě o svátcích do Jeruzaléma. Na celém příběhu je nejzajímavější Ježíšova odpověď na výčitku Marie: „Synu, co jsi nám udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s úzkostí hledali“ (L 2,48). Ježíš jim odpověděl: „Jak to, že jste mě hledali? Což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?“ (L 2,49). Jeho odpověď naznačuje, že si uvědomoval svůj nadpřirozený původ a sám sebe vnímal jako Božího Syna. Jak zmiňuje následující verš, Josef a Marie Ježíšově odpovědi nerozuměli. Abychom k nim byli spravedliví – jak by také mohli? Ani učedníci, kteří v Ježíšově blízkosti strávili několik let, stále netušili, kým Ježíš je a jaké je jeho skutečné poslání.

Po svém vzkříšení Kristus hovořil se dvěma učedníky na cestě do Emaus. Jeden z nich o Ježíšovi řekl: „Byl prorok mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem“ (L 24,19). Ježíš byl samozřejmě více než jen prorok. Dokonce těsně před Ježíšovým nanebevstoupením učedníci stále přesně nevěděli, co si o Kristu mají myslet.

Jak podle Mt 3,13–17; J 1,27–34 a L 3,21.22 rozumíš tomu, proč byl Ježíš pokřtěn?

Při Ježíšově křtu zazněl z nebe hlas, který potvrdil, že je Synem Božím. Ježíš se nepotřeboval dát křtít na odpuštění vlastních hříchů. Jeho křest byl znamením, že se podřizuje Boží vůli, která se projevila i v poslušnosti hlasu proroků (v Mt 11,9–13 je zmíněno, že Ježíš o Janu Křtiteli prohlásil, že je dokonce „více než prorok“). Svým křtem také Ježíš ukázal, že se ztotožňuje s hříšným lidstvem. Ježíšův křest se rovněž stal příkladem pro všechny jeho následovníky.

Při Ježíšově křtu se odehrály tři důležité události: (1) Jan prohlásil: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa“ (J 1,29); (2) Duch svatý na něj sestoupil (L 3,21.22) a (3) z nebe zaznělo potvrzení, že Ježíš je Synem Božím, v němž Otec „nalezl zalíbení“ (L 3,22; ČSP).

Aplikace

Uvažuj o plánu spasení, v němž bezúhonný Boží Syn, Stvořitel celého vesmíru, byl pokřtěn jako obyčejný člověk. V čem je pro tebe příkladem toto Ježíšovo podřízení se Otcově vůli? Kde jsou hranice pokory a podřízení se? Zkus však uvažovat ještě dál. Jak můžeme rozpoznat, kdy je třeba podřídit se a dokonce tiše strpět příkoří, a kdy je třeba naopak zdvihnout hlavu a postavit se zlu tváří v tvář?

Člověk nebude živ jenom chlebem

¹Plný Ducha svatého vrátil se Ježíš od Jordánu; Duch ho vodil po poušti 2čtyřicet dní a ďábel ho pokoušel. V těch dnech nic nejedl, a když se skončily, vyhladověl. ³Ďábel mu řekl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať je z něho chléb.“ ⁴Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: Člověk nebude živ jenom chlebem.“ (L 4,1–4)

Osobní studium

„Ježíš se vrátil od Jordánu plný Ducha svatého a Duch jej vedl na poušť. Čtyřicet dní tam byl pokoušen ďáblem“ (L 4,1.2; B21). K Ježíši, který přijal Boží poslání, se při křtu přiznal jeho Otec a prohlásil, že je Synem Božím. Ke službě ho zmocnil Duch svatý, který na něj sestoupil. Po těchto událostech Ježíš odchází na poušť.

Pokušení na poušti bylo jedním z rozhodujících zápasů ve velkém sporu mezi Kristem a satanem. Když byl Kristus zeslaben čtyřicetidenním půstem, satan na Ježíše osobně zaútočil. „Satan pochopil, že když nezvítězí on, zvítězí Bůh. Boj byl příliš důležitý, než aby jej mohl svěřit svým andělům. Musel jej vést sám.“ (DA 116; TV 70)

Nejprve satan Ježíše vybídl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať je z něho chléb“ (L 4,3). Po čtyřiceti dnech v poušti byl Ježíš sužován hladem a satan to dobře věděl. Nešlo však především o jídlo. Satan k Ježíši promluvil jako ke Stvořiteli vesmíru. Pro toho, kdo vše stvořil z ničeho, nebylo problémem přeměnit kameny na chléb. Podstata tohoto pokušení je ukryta na začátku věty: „Jsi-li Syn Boží...“ (L 4,3). Před čtyřiceti dny hlas z nebe potvrdil, že Ježíš je skutečně Božím Synem (L 3,22). Proč by o tom měl Ježíš právě v tuto chvíli pochybovat?

Nedůvěra v Boží slovo a jeho zaslíbení otevírá cestu k vítězství pokušení. V nebi satan zpochybnil Ježíšovo postavení. To samé udělal i na poušti. Satanova zákeřnost spočívala v tom, že on jako nadpřirozená bytost zpochybňoval to, že Ježíš je Syn Boží, který „způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí“ (Fp 2,6.7).

Aplikace

Co ti nejvíce pomáhá, abys nepodléhal pokušením? A co ti pomáhá v růstu tvé důvěry v Boží slovo a jeho zaslíbení?

Budeš-li se mi klanět

⁵Pak ho ďábel vyvedl vzhůru, v jediném okamžiku mu ukázal všechna království země ⁶a řekl: „Tobě dám všechnu moc i slávu těch království, poněvadž mně je dána, a komu chci, tomu ji dám: ⁷Budeš-li se mi klanět, bude to všechno tvé.“ ⁸Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: Budeš se klanět Hospodinu, Bohu svému, a jeho jediného uctívat.“ (L 4,5–8)

Osobní studium

Co vše je skryto za satanovou výzvou, aby se mu Ježíš poklonil?

Máme uctívat jen Boha. To nás jako stvoření odděluje od našeho Stvořitele (Ex 20,4–6; Zj 14,7). Vzpou-
ra satana proti Bohu se týkala i uctívání. Satanovo pyšné smýšlení je charakteristické snahou přivlastnit
si postavení a úctu, která mu náleží. Postoj babylonského krále, který je popsán v Iz 14,13.14, přesně
vystihuje vzpouru proti Bohu: „A v srdci sis říkal: „Vystoupím na nebesa, vyvýším svůj trůn nad Boží hvěz-
dy, zasednu na Hoře setkávání na nejzazším Severu. Vystoupím na posvátná návrší oblaků, s Nejvyšším
se budu měřit.““

Co se tedy vlastně odehrávalo na poušti při pokušeních? V okamžiku, kdy se Ježíš chystal začít svou
veřejnou službu, když chtěl vystoupit a ukázat lidem, že všechna moc patří Bohu, když byl připraven za-
chránit svět ze satanova područí, přistupuje k němu Boží nepřítel, bere ho na vysokou horu, ukazuje mu
všechna království světa a nabízí mu: „Budeš-li se mi klanět, bude to všechno tvé“ (L 4,7).

Satan se pokusil odvést Kristovu pozornost od Božího plánu a chtěl ho nalákat na „něco lepšího“.
Za malou poklonu mu nabízel „slávu a moc“ (L 4,6). Lhal, když říkal, že mu moc a sláva patří, aby získal to,
po čem toužil (po úctě, která patří pouze Stvořiteli).

Je zajímavé, jak se Kristus rázně vůči pokušiteli postavil: „Jdi z cesty, satane“ (Mt 4,10). Úcta náleží pouze
Bohu, Stvořiteli. Boží slovo je v této otázce jednoznačné: „Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je-
diný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. ...
Hospodina, svého Boha, se budeš bát, jemu budeš sloužit“ (Dt 6,4.5.13). To je jasná odpověď na satanovy
lži a podvody.

Aplikace

***Každý z nás může čelit pokušení dělat ústupky ve víře – často možná jen v „malých“ záležitostech. V práci
nebo při studiu můžeme být vystaveni problémům, jejichž vyřešení je vykoupeno ústupky při svěcení
soboty. To, že neřekneme celou pravdu, nám někdy může pomoci získat určité výhody. Mlčení nám může
přinést výhodu, že se nedostaneme do těžkostí, i když tím můžeme způsobit problémy někomu jinému.
Uvažuj o situacích, v nichž je těžké vidět černobílé řešení a při nichž neexistují jednoduché a rychlé odpo-
vědi. Jak můžeme najít moudrost pro jejich řešení, pro správné rozhodnutí?***

Kristus je Vítěz

⁹Pak ho ďábel přivedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů; ¹⁰vždyť je psáno ‚andělům svým dá o tobě příkaz, aby tě ochránili‘ ¹¹a ‚na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou svou na kámen‘.“ ¹²Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: nebudeš pokoušet Hospodina Boha svého.“ ¹³Když ďábel skončil všechna pokušení, odešel od něho až do dané chvíle. (L 4,9–13)

Osobní studium

Evangelisté Lukáš a Matouš uvádějí druhé a třetí pokušení v různém pořadí. Není jasné proč, ale zdá se, že to není podstatné. Tím nejdůležitějším je Ježíšovo vítězství v pokušení a porážka pokušitele. V tom se obě evangelia shodují (Mt 4,11; L 4,13). Když sledujeme Ježíšův zápas s pokušeními, zjišťujeme, že je skutečným člověkem – pokoušeným jako my – ale bez toho, že by zhřešil (Žd 4,15). Po vítězství nad všemi pokušeními a triumfem nad satanem, zaštitěný Božím slovem a prostřednictvím modlitby spojen s nebeskou mocí, se Ježíš vydal na cestu, na níž zvěstoval příchod Božího království a nástup mesiášského věku.

Přečti si ještě jednou L 4,9–13 a Mt 4,5–7. Při prvním pokušení se Ježíš vůči satanovu svodu brání citováním Písma. Když však satan navrhuje Ježíši „obchod“, tedy že se vzdá svého vlivu nad světem výměnou za uznání jeho výjimečného postavení, tak satan také cituje Písmo (L 4,9–11; Mt 4,5,6; Ž 91,11,12). Na vršku jeruzalémského chrámu se opět odehrává zápas o to, kým Ježíš je („Jsi-li Syn Boží...“; L 4,9).

Satan dobře zná Písmo, ale překrucuje ho. Chce Ježíše přimět, aby svým činem přinutil Boha konat. Satan vytrhne z Písma text, který se mu hodí. V Bibli je zapsáno: „Kdo v úkrytu Nejvyššího bydlí, přečká noc ve stínu Všemocného. ... Máš-li útočiště v Hospodinu, u Nejvyššího svůj domov“ (Ž 91,1,9). Ano, Bůh zaslubuje ochranu svým věrným, slibuje, že pošle na pomoc své anděly – tehdy, když člověk vstupuje s bázní do Boží blízkosti a jeho největší touhou je žít v souladu s Boží vůlí. Takto Bůh vysvobodil Daniela a jeho přátele, když se dostali do problémů v Babyloně. Ano, Bůh pošle své anděly, ale ne tehdy, když mu to poručíme nebo jej k tomu chceme svým jednáním donutit. Tři mládenci tomuto principu velmi dobře rozuměli, vždyť prohlásili: Bůh nás vysvobodí – „ale i kdyby ne“ (Da 3,18), nic to nezmění na jejich rozhodnutí jej uctívat.

Ježíš odpověděl na satanovu výzvu opět velmi rozhodně: „Je psáno: nebudeš pokoušet Hospodina, Boha svého“ (L 4,12). Naším úkolem je podřídit se Boží vůli – a vše ostatní nechat na něm.

Aplikace

Když sledujeme pokušení, jimž byl Ježíš vystaven, můžeme se naučit těmto principům: (1) Pokušení přichází na každého z nás, má však různé podoby. (2) Nikdo není pokoušen nad jeho síly (1K 10,13 – první část verše). (3) Když Bůh dovolí, aby na nás pokušení dolehlo, dá nám i sílu vzdorovat mu (1K 10,13 – druhá část verše). (4) Když pokušení podlehneme, Ježíš se nás nezrekne. On je Veleknězem, který má soucit s našimi slabostmi. Ať už se v našem životě stane cokoliv, můžeme v důvěře přistoupit „k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas“ (Žd 4,16).

Podněty k zamyšlení

„Ježíš nepřijal křest jako vyznání své vlastní viny. Ztotožnil se s hříšníky, udělal to, co máme dělat my. Po křtu trpělivě snášel veškeré utrpení, které s sebou život nesl. I v tom je nám příkladem.“ (DA 111; TV 65)

„Pán Ježíš řekl o zákonu: ‚Nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit.‘ Použil zde slova ‚naplnit‘ ve stejném smyslu, jako když oznámil Janu Křtiteli, že chce, aby ‚naplnili všechno, co Bůh žádá‘ (Mt 3,15). Znamená to plně dostát požadavkům zákona, dát příklad dokonalé poslušnosti Boží vůli. Kristus měl úkol ‚vyvýšit a zvelebit zákon‘ (Iz 42,21). Měl ukázat jeho duchovní význam, dalekosáhlé zásady a vysvětlit jeho věčnou platnost.“ (MB 48.49; MN 34)

Otázky k rozhovoru

- 1. Pokušení samo o sobě není hříchem. Být pokoušen je něco jiného než hřešit. Jaká je naše zodpovědnost udělat vše pro to, abychom se pokušení vyhnuli?*
- 2. Filozofie a teologie někdy používá slovo „metanarace“ pro označení velkého příběhu, který se vypráví na pozadí všech zmíněných událostí. Jde o kontext, v němž se odehrávají všechny ostatní příběhy. Jako adventisté zdůrazňujeme biblický kontext „velkého sporu“, který je takovým „velkým vyprávěním“ a odehrává se nejen zde na zemi, ale i v nebi. Které biblické texty odkazují na realitu velkého sporu a jak nám pomáhají chápat to, co se zde na zemi odehrává?*
- 3. V této lekci bylo zmíněno, že zpochybňování Božího slova, resp. nedůvěra v něj, otevírá prostor pro podlehnutí pokušení. Co si o tomto principu myslíte?*
- 4. V čem spočívá zákeřnost modloslužby (tedy uctívání „jiných bohů“ – včetně bohatství, postavení, krásy či úspěchu)? Může se stát, že člověk sice není v pokušení přímo se klanět někomu jinému než Bohu, ale svým životem ukazuje, že „uctívá“ mnoho různých „bůžků“?*

Kdo je Ježíš Kristus?

Texty na tento týden

L 1,30–35; 7,18–22; 9,18–20.25.26.28–35; 22,69.70

Základní verš

„Řekl jim: ‚A za koho mne pokládáte vy?‘ Petr mu odpověděl: ‚Za Božího Mesiáše.‘“ (L 9,20)

Kdo je Ježíš Kristus?

Odpověď na tuto otázku nemá být teoretickým cvičením v argumentaci či nějakým pojednáním. Vždyť souvisí se samotnou podstatou toho, kým člověk je a co může očekávat od budoucnosti.

Lidé mohou obdivovat Ježíšovy skutky, vážit si jeho slov, chválit jeho trpělivost, inspirovat se jeho laskavostí nebo se podívat nad krutostí, která ukončila jeho život. Mnozí mohou být připraveni přijmout Ježíše jako dobrého člověka, který se snažil přinést spravedlnost tam, kde vítězil útlak, nabídnout uzdravení tam, kde vládla nemoc a bolest, a přinést útěchu tam, kde bylo utrpení.

Ano, Ježíše je možné považovat za největšího učitele, revolucionáře, dokonalého vůdce či psychologa, který znal hlubiny lidské duše. Tím vším byl. To však není vše, byl ve skutečnosti někým výrazně důležitějším.

Nic z toho, co bylo právě zmíněno, se nepřibližuje odpovědi na otázku, kterou Ježíš položil: „A za koho mne pokládáte vy?“ (L 9,20).

Je to otázka, která vyžaduje osobní odpověď.

Reakce lidí na Ježíše

¹⁸O tom všem se dověděl Jan od svých učedníků. Zavolal si dva z nich ¹⁹a poslal je k Ježíšovi s otázkou: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ ²⁰Ti muži k němu přišli a řekli: „Poslal nás Jan Křtitel a ptá se: Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ ²¹A v tu hodinu uzdravil Ježíš mnoho lidí z nemoci, utrpení a z moci zlých duchů a mnohým slepým daroval zrak. ²²Odpověděl jim: „Jděte, zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium.“ (L 7,18–22)

Osobní studium

Když čteme evangelia i ostatní části Nového zákona, seznamujeme se nejen s tím, co Ježíš dělal, ale také, kým byl. Tyto dva aspekty spolu souvisejí – to, co Ježíš konal, velmi silně ukazuje na to, kým byl. Vyjádření, že Ježíš je Bohem, Spasitelem a cestou k věčnému životu, vyžadují naši pozornost. Odhalují totiž pravdy, které mají pro každou lidskou bytost důsledky dosahující až do věčnosti.

Jaké reakce lidí na Ježíšovy činy jsou zaznamenány v L 4,16–30? Proč lidé takto reagovali (J 3,19)?

Ježíš se po nějaké době své služby, kdy učil, uzdravoval a učinil mnoho zázraků, vrátil do Nazareta – místa, kde vyrůstal. V sobotu, jak bylo jeho zvykem, šel do synagogy. Posluchači byli nadšeni, že jej vidí. „Všichni mu přisvědčovali a divili se slovům milosti, vycházejícím z jeho úst. A říkali: „Což to není syn Josefův?““ (L 4,22). Když je však Ježíš napomenul, jejich reakce odhalila jejich pravé smýšlení.

Co chtěl podle L 7,15–22 vědět Jan Křtitel o Kristu? Proč položil otázku: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“

Jan Křtitel připravoval cestu pro Ježíšovu službu. Byl to on, kdo Ježíše veřejně označil za „beránka Božího“ (J 1,29.36). Avšak i u něj se objevily dotíravé pochybnosti. Proto se po svých učednících Ježíše zeptal: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ (L 7,19). Je zajímavé, že Ježíš neodpověděl na Janovu otázku přímo. Místo toho ukázal na své skutky, které byly silným svědectvím: „Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium“ (L 7,22). Je možné říci, že Ježíš nepotřeboval Janovi dát přímou odpověď, protože jeho skutky dostatečně ukazovaly na to, kým je. Vždyť starozákonní předpovědi jasně představovaly, jak bude vypadat Boží příchod (Iz 35,4–7).

Aplikace

V určitém smyslu mohla Ježíšova odpověď způsobit u Jana ještě větší údiv a prohloubit pochybnosti. Mohl si říkat: Když má Ježíš tak velkou moc činit zázraky, proč já musím být ve vězení? Kdo z nás, když byl vystaven nějakým osobním tragédiím, si nekládl podobnou otázku: Když je Bůh všemocný, proč zažívám utrpení? Proč je Kristův kříž a to, co nám zaslíbil, jedinou nadějí a odpovědí na naše otázky?

Syn Boží

³⁰Anděl jí řekl: „**Neboj se, Maria, vždyť jsi nalezla milost u Boha.** ³¹Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³²Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. ³³Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce.“ ³⁴Maria řekla andělovi: „**Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?**“ ³⁵Anděl jí odpověděl: „**Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží.**“ (L 1,30–35)

Osobní studium

„Syn člověka“ a „Syn Boží“ jsou jména, která v evangeliích ukazují, kým Ježíš je. První ukazuje na vtěleného Boha a jeho lidský rozměr. Druhé pak odkazuje na jeho božský rozměr jako osoby Trojice. Ježíš Kristus je Bohem, který je zároveň božský i lidský. Velmi těžko si tuto pravdu dokážeme představit, zdá se nám nepochopitelná. To však nic nemění na tom, že je skutečností a že z ní vyplývá úžasná naděje.

Co říkají texty v L 1,31–35 a 2,8–11 o tom, kým Ježíš opravdu je?

Anděl prohlásil, že Ježíš je „synem Nejvyššího“ a „Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida“ (L 1,32). Ježíš je Boží Syn. Je též Kristem (Mesiášem, Pomazaným), který obnoví Davidův trůn – ne jako pozemský zachránce, ale v eschatologickém smyslu – tím, že s konečnou platností porazí satana, a tak zmaří jeho nároky na Boží trůn. Anděl také řekl pastýřům, že dítě v jeslích je „Spasitel, Kristus Pán“ (L 2,11).

Titul „Boží Syn“ nejen potvrzuje Ježíšovo postavení jako Boha, ale zjevuje i blízký a hluboký vztah, který měl s Bohem Otcem, když byl zde na zemi.

Vztah, který je mezi Otcem a Synem, není stejný jako náš vztah k Bohu. Ježíšův vztah Syna k Otcovi je založen na věčném vztahu a existenci třech osob Božství. Díky své božské přirozenosti má Ježíš ten nejúžší možný vztah k Bohu Otcovi. Náš vztah k Bohu je výsledkem Kristova díla jako Stvořitele a Vykupitele.

„Slovy ‚můj nebeský Otec jim to učiní‘ Ježíš učedníkům připomíná, že s nimi sice je svázán svým lidstvím, snáší s nimi jejich těžkosti a cítí s nimi v jejich utrpení, ale svým božstvím je spojen s trůnem Nekonečného.“ (DA 442; TV 284)

Aplikace

Skutečnost, že Ježíš je v tom nejhlubším smyslu Bůh, přináší mnoho důsledků. Asi tím nejdůležitějším je, že přestože je Bohem, tak se Ježíš snížil – nejen tím, že se stal člověkem, ale i tím, že se v lidském těle stal obětí za nás. Naše naděje pro současnost i budoucnost stojí na tom, jaký Bůh je a co pro nás učinil a činí. Co pro tebe znamená, že Ježíš je Bohem?

Syn člověka

²⁵Jaký prospěch má člověk, který získá celý svět, ale sám sebe ztratí nebo zmaří? ²⁶Kdo se stydí za mne a za má slova, za toho se bude stydět Syn člověka, až přijde v slávě své i Otcově a svatých andělů. (L 9,25.26)

⁶⁹„Ale od této chvíle bude Syn člověka sedět po pravici všemohoucího Boha.“ ⁷⁰Tu řekli všichni: „Jsi tedy Syn Boží?“ On jim odpověděl: „Vy sami říkáte, že já jsem.“ (L 22,69.70)

Osobní studium

Ježíš si byl plně vědom, že je Synem Božím i Synem člověka (L 22,67–70), přesto sám sebe raději označoval jako Syna člověka. Nikdo jiný ho takto neoslovoval. Ježíš je takto pojmenován už jen v řeči Štěpána (Sk 7,56) a ve Zj 1,13 a 14,14. V evangeliích se toto pojmenování vyskytuje 80krát, z toho 25krát v Lukášově evangeliu. Lukáš používáním tohoto označení ukazuje na lidský rozměr Ježíše Krista, kterého poslal Bůh, aby přinesl dobrou zprávu o spasení.

„Lidství Božího Syna je pro nás zásadní. Je zlatým poutem, které připojuje naše duše k Ježíši a prostřednictvím Krista k Bohu. Přemýšlejme o této důležité pravdě. Kristus byl skutečným člověkem. Svou pokoru dokázal tím, že se stal člověkem. Byl Bohem, který přijal lidství.“ (ISM 244)

Titul „Syn člověka“ u Lukáše přináší různé pohledy na přirozenost, poslání a osud Ježíše:

1. Označení „Syn člověka“ představuje Ježíše jako člověka, který nemá pozemské zajištění a bezpečí (L 7,34; 9,58).
2. Lukáš používá tento titul, aby ukázal na Kristovu božskou přirozenost a jeho postavení: „Syn člověka je pánem nad sobotou“ (L 6,5). Je tedy Stvořitelem, který má moc odpouštět hříchy (L 5,24).
3. Aby Kristus završil dílo záchrany, které připravila Trojice před stvořením světa (Ef 1,3–5), Syn člověka přišel hledat a zachránit ztracené (L 9,56; 19,10). Ježíš sám řekl, že proto, aby mohlo být toto dílo záchrany dokončeno, „Syn člověka musí mnoho trpět, ... být zabit a třetího dne vzkříšen“ (L 9,22). Syn člověka si uvědomoval, jakou cestou musí projít, jakou cenu musí zaplatit, aby zachránil lidstvo. Toto Ježíšovo sebepochopení ukazuje nejen na božský původ plánu vykoupení, ale také na to, že se mu Kristus plně podřídil.
4. Lukáš představuje velmi propracovaný obraz Mesiáše: Kristus věděl o kříži, který ho čeká (L 18,31–33), o zradě (L 9,44), o své smrti jako naplnění prorocství (L 22,22), o svém ukřížování i vzkříšení (L 24,7; L 11,30) a o své úloze prostředníka mezi lidmi a Otcem (L 12,8).
5. Lukáš vnímá Syna člověka v eschatologické perspektivě jako Toho, který se vrátí na tuto zem, aby ukončil velký spor a odměnil věrné (L 9,26; 12,4; 17,24.26.30; 21,36; 22,69).

Aplikace

Titul „Syn člověka“ má široký význam. Ukazuje nejen na to, kým Kristus byl a je, ale i na to, co vykonal a jak završí plán naší záchrany. Který z uvedených důrazů je pro tebe nejdůležitější?

Boží Mesiáš

¹⁸*Když se o samotě modlil a byli s ním jeho učedníci, otázal se jich: „Za koho mne zástupy pokládají?“* ¹⁹*Oni mu odpověděli: „Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří myslí, že vstal jeden z dávných proroků.“* ²⁰*Řekl jim: „A za koho mne pokládáte vy?“ Petr mu odpověděl: „Za Božího Mesiáše.“ (L 9,18–20)*

Osobní studium

V čem spočívá podle L 9,18–27 podstata Ježíšovy otázky: „Za koho mne pokládáte vy?“ Co se z Ježíšových slov mohli učedníci naučit o něm a o tom, co znamená jej následovat?

„Za koho mne pokládáte?“ (L 9,20). Otázka, kterou Ježíš položil před dvěma tisíci lety, se naléhavě vynořuje před každým z nás. Lidé na ni odpovídají různými způsoby. Někdy je to velký učitel, hluboký etik, ztělesnění pravdy, příklad sebeobětavosti, neohrožený prorok či sociální reformátor. Je velkým příkladem toho, jak by měla vypadat lidská bytost. Nic se však nevyrovná Petrovu vyznání.

Po událostech, kdy Ježíš odhalil svou autoritu nad přírodou (L 8,22–25), svou moc nad démony (L 8,26–35), sílu nad nemocemi (L 5,12–15; 8,43–48), svou schopnost nasytit zástup téměř z ničeho (L 9,13–17) a svou moc nad smrtí (L 8,51–56), předkládá učedníkům dvě otázky: Co si o Ježíši myslí druzí? a Co si o něm myslí samotní učedníci? Neptal se proto, aby se dozvěděl nějaké nové informace, které by sám nevěděl. Ježíš se ptal učedníků, aby jim pomohl pochopit, kým je, aby byli schopni plně se mu odevzdat.

„Naše poznání o Ježíši nemůže nikdy být z druhé ruky. Můžeme vědět o každém názoru, který v minulosti někdo v souvislosti s Ježíšem vyslovil. Můžeme být seznámeni se všemi teoriemi a naukami, které lidé o Kristu zformulovali. Můžeme být schopni brilantně shrnout názory o Ježíši, se kterými přišli význační myslitelé či teologové. To však neznamená, že jsme křesťané. Křesťanství totiž nespočívá v tom, co o Ježíši víme a známe, ale jak Krista známe osobně. Ježíš očekává naši osobní odpověď na jeho pozvání. Každého z nás se ptá: Za koho mne pokládáš?“ (BARCLAY, William. *The Gospel of Matthew*, sv. 2. Philadelphia: Westminster Press, PA, 2000, s. 138.)

Naše odpověď na Ježíšovu otázku by měla souznít s Petrovým vyznáním. Ježíš je „Boží Mesiáš“ (L 9,20). Mesiáš (Kristus, Pomazaný) není politickým osvoboditelem, ale Spasitelem, který vysvobodí lidstvo z područí satana a hříchu a uvede nás do království spravedlnosti.

Aplikace

Nestačí, abychom věděli, kým Ježíš byl. Potřebujeme jej osobně poznat. Když řekneme, že Ježíše známe, co o něm vlastně víme? Co tě tvé osobní poznání Ježíše naučilo o tom, jaký je?

Proměnění

²⁸Za týden po této rozmluvě vzal Ježíš s sebou Petra, Jana a Jakuba a vystoupil na horu, aby se modlil. ²⁹A když se modlil, nabyla jeho tvář nového vzhledu a jeho roucho bělostně zářilo. ³⁰A hle, rozmlouvali s ním dva muži – byli to Mojžíš a Eliáš; ³¹zjevili se v slávě a mluvili o jeho cestě, kterou měl dokonat v Jeruzalémě. ³²Petra a jeho druhy obestřel těžký spánek. Když se probrali, spatřili jeho slávu i ty dva muže, kteří byli s ním. ³³Vtom se ti muži od něho začali vzdalovat; Petr mu řekl: „Mistře, je dobré, že jsme zde; udělejme tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ Nevěděl, co mluví. ³⁴Než to dopověděl, přišel oblak a zastínil je. Když se ocitli v oblaku, zmocnila se jich bázeň. ³⁵A z oblaku se ozval hlas: „Toto jest můj vyvolený Syn, toho poslouvejte.“ (L 9,28–35)

Osobní studium

Přečti si zprávu o Ježíšově proměnění ve všech třech evangeliích (L 9,28–37; Mt 17,1–9 a Mk 9,2-8; je možné projít si i Petrovo svědectví o této události zaznamenané v 2Pt 1,16–18). Jaké aspekty tohoto příběhu zdůrazňuje Lukáš? Proč je to důležité?

Lukáš začíná své líčení Ježíšova proměnění detailem, který ani Matouš, ani Marek nezaznamenávají: Ježíš vzal Petra, Jana a Jakuba na horu, „aby se modlil“ (L 9,28). Ježíš upíral svůj zrak i mysl směrem k Jeruzalému a vnímal cestu utrpení, která byla před ním. Ježíš chtěl získat jistotu, že jeho činy budou v souladu s Boží vůlí. V takových chvílích je modlitba jediným způsobem, jak je možné najít jistotu a důvěru. Během modlitby se na Ježíši ukázala Boží sláva: „Jeho tvář nabyla nového vzhledu a jeho roucho bělostně zářilo“ (L 9,29).

Během Ježíšova proměnění se zjevil Mojžíš a Eliáš, kteří s ním „mluvili o jeho cestě, kterou měl dokonat v Jeruzalémě“ (L 9,31). Sousloví „o jeho odchodu, k němuž mělo dojít v Jeruzalémě“ (B21) či „o smrti jeho, kterouž měl podstoupiti v Jeruzalémě“ (BK) je přeloženo z řeckého slova „exodos“ (nám známé spíše v polatinštěné verzi „exodus“) a je možné ho chápat dvěma způsoby:

1. Může obrazně znamenat „smrt“ (jak překládá BK). V tomto smyslu se však toto slovo v řečtině nepoužívá příliš často. V tomto verši by tedy označovalo Ježíšovu smrt v Jeruzalémě.
2. „Exodos“ však může být přeložen jako „odchod“ (B21; ČSP), který měl Ježíš završit v Jeruzalémě. Mělo jít o velkolepý zachraňující „exodus“, který přinese lidem vysvobození z hříchu. Setkání Ježíše s Mojžíšem a Eliášem končí Božím hlasem z nebe, který pronesl: „Toto jest můj vyvolený Syn, toho poslouvejte“ (L 9,35). Při proměnění byl Ježíš zahalen do slávy, bylo znovu potvrzeno, že je Synem Božím a zaznělo i to, že naše vykoupění bude Krista stát jeho vlastní život. Právě proto Otec řekl: „toho poslouvejte“. Následování Krista – učenictví – není možné bez poslušnosti a odevzdanosti.

Aplikace

Ellen Whiteová napsala: „Ne andělé obklopující Boží trůn, ale tito muži (Mojžíš a Eliáš) byli vyvoleni, aby hovořili s Ježíšem o jeho utrpení a potěšili jej ujištěním, že celé nebe je s ním. Mluvili o naději světa a spasení všech lidí.“ (DA 425; TV 295)

I Ježíš, který přinesl mnohým naději, toužil po povzbuzení a útěše. Kdo z tvého okolí potřebuje právě nyní slova povzbuzení a útěchy? Kdo potřebuje praktickou pomoc? Podívej se na kazatele a ostatní činovníky sboru – kdo jim přináší povzbuzení a útěchu?

Náměty k zamyšlení

„Odmítneme diskuze ohledně Kristovy lidské přirozenosti, které by mohly vést k nepochopení. Pravda leží blízko cesty pochybností. Když mluvíme o Kristově lidské přirozenosti, dávejme si velký pozor na absolutní tvrzení, aby v nich někdo nenašel víc, než jsme chtěli říci. Pokud by se to stalo, potom by to, co víme o jeho lidské přirozenosti, mohlo být znejasněno či zamlženo tím, co víme o jeho božské přirozenosti. Jeho narození bylo Božím zázrakem... Nikdy v žádném směru nezanechejme v lidské mysli ani náznak dojmu, že by v Kristu byl i jen náznak hříchu či sklonu k němu nebo že by v jakémkoliv smyslu podléhal porušenosti. Ježíš byl pokoušen ve všem tak jako my – a navzdory tomu je nazýván jako ‚svatý‘. Skutečnost, že Kristus byl pokoušen jako my, a přesto byl bez hříchu, je záhadou, která je pro nás smrtelníky nevysvětlitelná. Kristovo vtělení vždy bylo a zůstane tajemstvím.“ (5BC 1128.1129)

Otázky k rozhovoru

1. **Přečtěte si výše uvedený citát o Kristově lidské přirozenosti. Potřebujeme si uvědomit, že Ježíšovu lidskou přirozenost – stejně jako jeho božskou přirozenost – nikdy úplně nepochopíme. „Kristovo vtělení vždy bylo a zůstane tajemstvím.“ Proč bychom měli být opatrní a neměli bychom rychle soudit ty, kteří tomuto „tajemství“ rozumějí jinak než my?**
2. **Uvažujte společně nad událostí proměnění Krista. Co dělali učedníci těsně před tím, než se stala tato úžasná událost v dějinách vykoupení? Spali. V čem to může být poučením pro nás dnes – jednotlivce i církev – když očekáváme další velkou událost v dějinách vykoupení: Ježíšův druhý příchod?**
3. **Přečtěte si některé z textů, kde Ježíš mluví o sobě. Proč je ve světle těchto textů zcela mylný názor, že Ježíš byl pouze velkým člověkem, významným prorokem či duchovním vůdcem? Proč jsou jen dvě možnosti: buď uznat, že je Kristus tím, za koho se považoval, nebo ho mít za blouznivce či podvodníka. Proč není žádná další možnost?**

Povolání k učednictví

Texty na tento týden

L 5,1–11; 6,12–16; 9,1–6.23–25; 10,1–3

Základní verš

„Všem pak řekl: ‚Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne.‘“ (L 9,23)

Slovo „učedník“ znamená také následovník či žák. Tento termín se v Bibli vyskytuje více než 250krát, převážně v evangeliích a knize Skutky apoštolů.

Pokud jsme Kristovi učedníci, tak to posiluje našeho ducha, motivuje mysl a vyžaduje co nejdůvěrnější vztah s Ježíšem i spoluvěřícími. Učednictví nemůže existovat bez úplné odevzdanosti Kristu. Je to největší povolání, jaké jsme dostali.

„Bůh přijímá lidi takové, jací jsou, a pokud se mu podřizují, připravuje je pro svoji službu. Duch svatý probouzí schopnosti v každém, kdo jej přijímá. Člověk bezvýhradně oddaný Bohu se pod vedením Ducha svatého harmonicky rozvíjí a získává sílu k pochopení a zachování Božích požadavků. Slabá a nestálá povaha se mění v silnou a pevnou. Trvalá oddanost vytváří mezi Ježíšem a jeho učedníkem tak těsný vztah, že se křesťan začne Kristu svou povahou i myšlením podobat. Ve spojení s Ježíšem získává jasnější vidění a širší rozhled. Je bystřejší a rozvážnější.“ (DA 251; TV 155)

V této lekci budeme sledovat, jak Ježíš povolal své učedníky. My jsme také Kristovi učedníci, a proto se budeme z biblického textu učit, jak vypadá pravé učednictví, abychom mohli pokračovat v práci, kterou Ježíš započal na této zemi.

Rybáři lidí

¹Jednou se na něj lidé tlačili, aby slyšeli Boží slovo, a on stál u břehu jezera Genezaretského; ²tu uviděl, že u břehu jsou dvě lodi. Rybáři z nich vystoupili a vypírali sítě. ³Vstoupil do jedné z lodí, která patřila Šimonovi, a požádal ho, aby odrazil kousek od břehu. Posadil se a z lodi učil zástupy. ⁴Když přestal mluvit, řekl Šimonovi: „Zajeď na hlubinu a spusťte své sítě k lovu!“ ⁵Šimon mu odpověděl: „Mistře, namáhali jsme se celou noc a nic jsme nechytili. Ale na tvé slovo spusťm sítě.“ ⁶Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, až se jim sítě trhaly. ... ⁸Když to Šimon Petr uviděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: „Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.“ ⁹Neboť jeho i všechny, kteří s ním byli, pojal úžas nad tím lovem ryb; ¹⁰stejně i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli Šimonovými druhy. Ježíš řekl Šimonovi: „Neboj se, od této chvíle budeš lovit lidi.“ ¹¹Přirazili s lodmi k zemi, všechno tam nechali a šli za ním. (L 5,1–11)

Osobní studium

Šimon a Ondřej těžce pracovali celou noc. Jako profesionální rybáři znali umění rybolovu, ale také věděli, jak vypadá neúspěch. Toho dne, když končili lov, měli prázdné sítě. Během doby, kdy vypírali sítě, použil Ježíš Šimonovu loď jako kazatelnu. Když přestal mluvit, otočil se na zklamané rybáře a řekl: „Zajeď na hlubinu a spusťte své sítě k lovu“ (L 5,4). Šimonova odpověď byla naplněna beznadějí: „Namáhali jsme se celou noc a nic jsme nechytili. Ale na tvé slovo...“ (L 5,5).

Kdo je ten tesař, že se plete rybářům do jejich řemesla? Šimon mohl jeho vybidnutí striktně odmítnout. Je však možné, že v něm zanechalo dojem předchozí Ježíšovo kázání, které bylo plné naděje. Proto říká: „Ale na tvé slovo...“

A to je první princip učednictví – poslušnost vůči Kristovu slovu. Všichni rybáři, kteří tam tenkrát byli – Šimon, Ondřej, Jakub a Jan – prožili zázrak: dlouhá a neúspěšná noc byla nahrazena dnem, v němž byly sítě naplněny rybami. Petr padl před Ježíšem a vyznal: „Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný“ (L 5,8). Dalším krokem na cestě učedníka je uvědomění si Boží svatosti a vlastní hříšnosti. Petr, ale například i Izajáš (Iz 6,5), prošli touto zkušeností.

Přečti si texty zapsané v L 5,1–11; Mt 4,18–22 a Mk 1,16–20. Přemýšlej o zázraku, který je zde zaznamenán, o údivu rybářů, Petrově vyznání i Ježíšově autoritě. Co nás učí každá z těchto výpovědí o následování Krista?

„Neboj se, od této chvíle budeš lovit lidi“ (L 5,10). Proměna z obyčejného rybáře v „rybáře lidí“ je pozoruhodná. Od učedníka vyžaduje úplné podřízení se svému Mistru, rozpoznání vlastní hříšnosti a nevhodnosti, odevzdání se ve víře Kristu a přijetí síly pro službu učedníka. Vydává se na neznámou cestu, v níž je plně závislý na Ježíši. Život rybáře je nejistý a nebezpečný – bojuje s nevypočitatelným počasím i nelítostným mořem, ale také s vrtkavým výsledkem a nestabilním příjmem. Život rybáře lidí je velmi podobný. Avšak Pán zaslubuje: „Neboj se!“ Učednictví není víkendová procházka městským parkem – má svá úskalí, úspěchy i pády, radosti a zklamání. Učedník však nekračí sám. Ten, který řekl: „Neboj se!“, kráčí po boku oddaného učedníka.

Aplikace

Znovu si přečti Petrovo vyznání o vlastní hříšnosti. Všimni si, jak hříšnost přirozeně nabádá člověka, aby se oddělil od Ježíše. Proč hřích způsobuje, že se vzdalujeme od Boha?

Vyvolení dvanácti

¹²V těch dnech vyšel na horu k modlitbě; a celou noc se tam modlil k Bohu. ¹³Když nastal den, zavolal k sobě své učedníky a vyvolil z nich dvanáct, které také nazval apoštoly: ¹⁴Šimona, kterému dal jméno Petr, jeho bratra Ondřeje, Jakuba, Jana, Filipa, Bartoloměje, ¹⁵Matouše, Tomáše, Jakuba Alfeova, Šimona zvaného Zélóta, ¹⁶Judu Jakubova a Jidáše Iškariotského, který se pak stal zrádцем. (L 6,12–16)

Osobní studium

Učednictví není nějaký koníček či podnikání. Je odpovědí na Kristovo povolání. Lukáš se již dříve v evangeliu zmiňuje o povolání Petra, Ondřeje, Jana a Jakuba (L 5,11) a výběrčího daní Leviho (L 5,27–32). Do 6. kapitoly Lukáš dává oddíl o vyvolení dvanácti – na význačné místo ve svém vyprávění – hned za sobotním uzdravením muže s ochrnutou rukou (L 6,6–11), jež mělo za následek plán farizeů, že Ježíše je potřeba odstranit (L 6,11; Mt 12,14). Kristus věděl, že je potřeba dílo rozvíjet, a proto vybírá skupinu spolupracovníků, které připravuje, aby mohli pokračovat, až On už mezi nimi nebude.

Co texty v L 6,12–16 a 9,1–6 říkají o povolání dvanácti apoštolů?

Ježíše následovalo mnoho lidí – často však jen jako žáci svého učitele. Avšak Ježíši šlo o víc. Chtěl vytvořit společenství vykoupených – církev, která ponese jeho poselství o záchraně do celého světa. Právě proto povolává učedníky. „Vyvolil z nich dvanáct, které nazval apoštoly“ (L 6,13). „Apoštol“ je ten, který byl vyslán s nějakou důležitou zprávou či úkolem. Lukáš používá ve svém evangeliu toto slovo šestkrát, ve Skutcích apoštolů pak více než pětadvacetkrát (Matouš a Marek ho použili jen jednou).

Dvanáct učedníků nebylo vybráno kvůli svému vzdělání, majetku, společenskému postavení či morální kvalitě. Navenek je nic nekvalifikovalo k tomu, aby byli vybráni. Byli to obyčejní muži, kteří v minulosti ničím nevynikali. Někteří byli rybáři, byl zde výběrčí daní, zélota i pochybovač – a z jednoho se nakonec stal zrádce. Byli povoláni kvůli jediné věci: aby se stali vyslanci Krále a jeho království.

„Bůh přijímá lidi takové, jací jsou, se všemi jejich lidskými vlastnostmi. Pokud ho chtějí poslouchat a učit se od něho, připravuje je pro svoji službu. Nevyvolil si je proto, že by byli dokonalí, ale proto, aby i přes své nedostatky mohli poznávat pravdu, žít podle ní a být Kristovou milostí proměněni k jeho obrazu.“ (DA 294; TV 184)

Aplikace

Když jsme sami k sobě upřímní, tak je nám jasné, že dokonalí nejsme ani my, ani ti, kteří jsou okolo nás. Všichni rosteme (i když někteří pomaleji, než jak bychom si někdy představovali). Když si uvědomujeme, že nejsme dokonalí, ale rosteme, jak to ovlivňuje náš postoj k ostatním?

Vyslání apoštolů

¹Ježíš svolal svých Dvanáct a dal jim sílu a moc vyhánět všechny demony a léčit nemoci. ²Poslal je zvěstovat Boží království a uzdravovat. ³A řekl jim: „Nic si neberte na cestu, ani hůl ani mošnu ani chléb ani peníze ani dvoje šaty. ⁴Když přijдете do některého domu, tam zůstaňte a odtud vycházejte. ⁵A když vás někde nepřijmou, odejděte z onoho města a setřeste prach ze svých nohou na svědectví proti nim.“ ⁶Vydali se na cestu, chodili od vesnice k vesnici, přinášeli všude radostnou zvěst a uzdravovali. (L 9,1–6)

Osobní studium

Jaké důrazy jsou v textech L 9,1–6 a Mt 10,5–15 nejdůležitější – v souvislosti s vysláním dvanácti apoštolů? Lukáš popisuje vyslání apoštolů jako trojstupňový proces.

1. Ježíš svolává dvanáct učedníků (L 9,1). Slovo „svolal“ (doslova znamená „zavolal, aby byli s ním“) je klíčové nejen pro misi, ale i pro křesťanský život. Dříve, než se „povolání“ stane teologickou záležitostí, musí být osobní zkušeností. Apoštolové museli upřít svou pozornost na toho, kdo je povolává, přijít k němu a „být s ním“. Pro výsledky povolání je důležitá jednota, která předpokládá poslušnost tomu, který povolává, a podřízení se mu ve všech oblastech života.
2. Ježíš dal apoštolům „sílu a moc“ (L 9,1). Ježíš nikdy nikoho nevyšílá s prázdnými rukama. Neočekává od nás, že budeme jeho poslání realizovat v naší vlastní síle. Naše vzdělání, postavení, bohatství či schopnosti jsou pro splnění jeho poslání nedostatečné. Uschopňuje, vyzbrojuje a obdarovává mocí jedině Kristus. Řecké slovo pro „sílu“ je „dynamis“ (z něho pochází slovo dynamo – přístroj, díky němuž je možné vyrábět elektrický proud, ale i dynamit – výbušná látka, která slouží i k odstřelování skal). Síla a moc (zmocnění, autorita), kterou Ježíš dává svým učedníkům, vedou k vítězství nad satanem a jeho plány. Ježíš je naší silou. „Když vůle člověka spolupracuje s Boží vůlí, stává se nepřemožitelnou. Všechno, co od nás Bůh požaduje, můžeme splnit v jeho síle. Všechny Boží příkazy zároveň obsahují sílu k jejich vykonání.“ (COL 333; PM 168)
3. Ježíš posílá učedníky „zvěstovat Boží království a uzdravovat“ (L 9,2). Kázání a uzdravování jdou ruku v ruce. Učedníci jsou vysláni, aby se starali o člověka komplexně – o jeho duši i tělo. Hřích proniká a ovládá celou lidskou bytost, a proto se musí celý člověk dostat pod uzdravující a posvěcující moc Ježíše Krista.

Pokud chceme být učedníky, musíme se plně odevzdat Kristu – bez zadních vrátek a únikových cestíček. Ani zlato nebo stříbro, ani otec nebo matka, ani životní partner či děti, ani život nebo smrt, ani dnešní nepředvídatelné výdaje, ani nástrahy budoucnosti nás nemohou oddělit od Ježíše. To jediné, na čem opravdu záleží, je Kristus a jeho království.

Aplikace

Ježíš řekl učedníkům: „Nic si neberte na cestu“ (L 9,3). Který důležitý princip obsahuje tento výrok? Jak se může stát součástí tvého života?

Vyslání sedmdesáti

¹Potom určil Pán ještě sedmdesát jiných a poslal je před sebou po dvou do každého města i místa, kam měl sám jít. ²Řekl jim: „Žeň je mnohá, dělníků málo. Proste proto Pána žně, ať vyšle dělníky na svou žeň. ³Jděte! Hle, posílám vás jako ovce mezi vlky.“ (L 10,1–3)

Osobní studium

Co je možné naučit se z textu, který je zaznamenán v L 10,1–24, o službě lidem uprostřed reality velkého sporu?

Ježíše během jeho služby následovalo víc než jen dvanáct učedníků. Když Petr oslovil spoluvěřící v souvislosti s hledáním náhrady za Jidáše, bylo na tomto shromáždění 120 učedníků (Sk 1,15). Apoštol Pavel zmiňuje, že se Ježíš po svém vzkříšení zjevil více než pěti stům následovníků (1K 15,6). Vyslání sedmdesáti učedníků (některé rukopisy – a tedy i překlady – jich uvádějí sedmdesát dva) tedy nevymezuje počet těch, kteří Ježíše následovali. Ukazuje spíše na Ježíšovo rozhodnutí vyslat skupinu lidí, kteří ho měli předcházet a připravovat města a osady v Galileji na to, že je navštíví.

Lukášovo evangelium jako jediné zaznamenává vyslání sedmdesáti učedníků. Pro Lukášovo vnímání misie je tato zmínka velmi důležitá. Číslo 70 je symbolické nejen v Písmu, ale i v židovské tradici. V Gn 10 je seznam sedmdesáti národů, které vzešly z potomků Noema (v řeckém překladu Starého zákona je jich 72). Mojžíš určil 70 starších a správců, aby mu pomáhali v jeho práci (Nu 11,16.17.24.25). Židovská velevrada (sanhedrin) měla také 70 členů. Nevíme, zda měly tyto souvislosti vliv na Ježíšovo rozhodnutí vyslat 70 učedníků, není to v Písmu zaznamenáno a je zbytečné o tom spekulovat. Důležitý je princip, kdy se Ježíš při přípravě svých učedníků nezaměřoval na to, aby v rukách několika vyvolených byla soustředěna moc a zodpovědnost, ale právě naopak, chtěl ji rozšířit na co největší počet svých následovníků.

Návrat sedmdesáti učedníků z misijní cesty se nesl v radostném duchu a naplnění poslání. Ježíšovi sdělovali: „Pane, i démoni se nám podrobují ve tvém jménu“ (L 10,17). Úspěch při hlásání poselství o záchráně lidem není dílem jednotlivce. Evangelista je tím, který nese poselství. Úspěch však přichází – tak jak je to zaznamenáno i u zkušenosti sedmdesáti učedníků – díky Ježíšovu jménu. Kristus a jeho moc stojí uprostřed každé úspěšné evangelizace.

Lukáš zaznamenává tři Ježíšovy reakce na úspěšné splnění poslání sedmdesáti učedníků. (1) Ježíš v evangelizačním úspěchu vidí porážku satana (L 10,18). (2) Čím víc se člověk odevzdá Kristu a jeho poslání, tím víc moci a autority mu Ježíš zaslibuje (L 10,19). (3) Radost vyslaných následovníků Ježíše nemá spočívat v tom, čeho se jim podařilo dosáhnout, ale v tom, že jejich jména budou zapsána v nebesích (L 10,20). Nebesa se radují nad každým zachráněným člověkem, kterého se podařilo vytrhnout ze satanových okovů. Každý člověk, který je získán pro Boží království, je ranou pro satanův plán a jeho intriky.

Aplikace

Ježíš učedníkům řekl: „Mnozí proroci a králové chtěli vidět, na co vy hledíte, ale neviděli; a slyšet, co vy slyšíte, ale neslyšeli“ (L 10,24). O čem Ježíš mluvil? Co to pro tebe znamená?

Cena učednictví

²³Všem pak řekl: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne. ²⁴Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej. ²⁵Jaký prospěch má člověk, který získá celý svět, ale sám sebe ztratí nebo zmaří?“ (L 9,23–25)

Osobní studium

Sokrates a Platón, Gamaliel a Saul. Myslitelé a vůdci různých filozofických a náboženských směrů a jejich odevzdání následovníci. Rozdíl mezi nimi a učedníky Ježíše je však zásadní. Zatímco pro jedny jsou podstatné filozofické ideje a koncepty, pro druhé je podstatou Ježíš Kristus. Pro následovníky Ježíše je základem to, co Kristus učinil pro záchranu lidí. Ježíš vybízí své učedníky, aby se mu plně odevzdali, ztotožnili se s ním, vzali svůj kříž a následovali ho. Bez lidí, kteří kráčejí ve stopách Golgoty, neexistuje křesťanské učednictví.

Co je hlavním poselstvím v textech L 9,23–25; Mt 16,24–28 a Mk 8,34–36 pro ty, kteří vyznávají, že jsou křesťany?

V L 9,23 je představena cena učednictví: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, nes každého dne svůj kříž a následuj mne.“ Důležitá jsou slova „zapři“, „nes“ a „následuj“. Praktickým příkladem, jak vypadá zapření, je situace, kdy Petr zapřel Krista. Tvrdil, že Ježíše nezná. Pokud tedy učednictví vyžaduje zapření vlastního já, musíme tedy být schopni říci: Neznám sám sebe, mé já je mrtvé. Místo toho ve mně žije Kristus (Ga 2,20). Výzva, abychom nesli svůj kříž, odkazuje na každodenní a stálé sebeukřížování. Následování znamená, že jsme zaměřeni na Ježíše Krista a jdeme po cestě, kterou nám ukázal.

Nic není pro křesťana důležitějšího, než Ježíš a jeho následování (L 9,57–62). On je na prvním místě – před našimi vztahy, přátelstvími, prací i koníčky. On je centrem naší bohoslužby. Je nevyhnutelné, aby Ježíšův následovník zemřel sám sobě. „Když Kristus povolává člověka, vyzývá ho, aby ho následoval a zemřel. ... Vždy znovu jde o stejnou smrt – smrt v Ježíši Kristu, smrt starého člověka a jeho povolání k novému životu. ... Jen člověk, který zemřel své vlastní vůli, může následovat Krista.“ (Bonhoeffer Dietrich. *The Cost of Discipleship*. New York: The Macmillan Co., 1995, 99)

Aplikace

Co tě stojí následování Krista? Jakou oběť jsi musel přinést? Přemýšlej o své odpovědi v souvislosti s Ježíšovou obětí. Co se ze svých odpovědí dovidáš o sobě a o Bohu?

Podněty k zamyšlení

„Vyvýšení kříže vede k pokoření vlastního já a ukazuje věřícímu, kde se může naučit nést Kristovo břemeno. Pokud chceme následovat Krista, musíme na sebe vzít jeho břemeno, musíme nést kříž. Pokud naše vůle není v souladu s Božími požadavky, měli bychom se vzdát toho, co nás odvádí od Boha, měli bychom opustit naše skryté touhy a následovat Krista.“ (SD 69)

Otázky k rozhovoru

- 1. Vraťme se k části na středu, kde jsme se zabývali textem zaznamenaným v L 10,24: „Mnozí proroci a králové chtěli vidět, na co vy hledíte, ale neviděli; a slyšet, co vy slyšíte, ale neslyšeli.“ Kterých událostí a záležitostí jsme se mohli stát svědky – na rozdíl od mnohých proroků a králů? Uvažujte společně například o naplnění proroctví z Da 2., 7. a 8. kapitoly. Je zvláštní, že pro mnohé biblické postavy šlo o proroctví o vzdálených dobách v budoucnosti a pro nás jsou to dnes historické události. Jaké další příklady můžete uvést? Co to pro nás znamená?*
- 2. Uvažujte společně nad Ježíšovými slovy v L 9,24.25: „Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej. Jaký prospěch má člověk, který získá celý svět, ale sám sebe ztratí nebo zmaří?“ Co tím Ježíš myslel? Jak můžeme rozumět výroku, že když člověk přijde o život pro Krista, tak ho zachrání? Co to pro vás znamená? Proč nám často tolik záleží na věcech, které jsou pomíjitelné? Jak se můžeme chránit před tímto svodem?*
- 3. Přečtěte si znovu text v L 10,17–20. Všimněte si reakce Ježíše na nadšení učedníků, že se jim podřizují i démoni. Jak v této souvislosti rozumíte verši 20?*
- 4. Uvažujte o lidech (ne o biblických postavách), kteří pro následování Ježíše obětovali velmi mnoho. Položte si otázky: Co tito lidé ztratili? O co přišli? Co je následování Krista stálo? A poté přemýšlejte o sobě – byli byste ochotni udělat totéž?*

Kristus jako Pán soboty

Texty na tento týden

L 4,16–19.31–37; 6,6–11; 13,10–17; Žd 4,1–4

Základní verš

„A říkal jim: ‚Syn člověka je také pánem soboty.‘“ (L 6,5; ČSP)

I když Lukáš psal své evangelium předně pro pohany, je zajímavé, jak často odkazuje na sobotu. Z 54 zmínek o sobotě, jež jsou zaznamenány v evangeliích a Skutcích apoštolů, se jich 17 nachází v evangeliu u Lukáše a 9 ve Skutcích (9 u Matouše, 10 u Marka a 9 u Jana). Lukáš, obrácený pohan, jenž se stal Kristovým následovníkem, věřil, že sobota je sedmý den a platí pro všechny křesťany – Židy i pohany.

„Během své pozemské služby Ježíš upozornil na závaznost přikázání o sobotě. Sám k tomuto přikázání, jehož byl autorem, přistupoval s náležitou úctou. V jeho době byl způsob zachovávání soboty natolik zkreslený, že spíše odrážel lidské sobectví než Boží lásku. Kristus však na toto falešné učení, které nesprávně představovalo jeho charakter, nebral ohled.“ (PK 183; OSU 69.70)

V této lekci se zaměříme na Ježíše Krista jako Pána soboty – jak ji zachovával a jaký dal sobotě smysl. Připomeneme si též, že zachovávání prvního dne týdne (místo soboty) nemá žádnou oporu v Kristových činech ani v učení Nového zákona.

Podle svého zvyku

¹⁶Když přišel do Nazaretu, kde byl vychován, přišel podle svého zvyku v sobotní den do synagogy a vstal, aby četl. ¹⁷Podali mu knihu proroka Izaiáše, a když ji otevřel, našel místo, kde bylo napsáno: ¹⁸„Duch Hospodinův je nade mnou, neboť mě pomazal nést evangelium chudým. Poslal mě vyhlásit propuštění zajatým a prohlédnutí slepým, propustit soužené na svobodu ¹⁹a vyhlásit léto Hospodinovy milosti.“ (L 4,16–19; B21)

¹Duch Panovníka Hospodina na mně spočívá, abych nesl dobré zprávy ubohým. Poslal mě ovázat srdce ztrápených, vyhlásit svobodu zajatým a propuštění spoutaným, ²vyhlásit Hospodinovo léto milosti a den pomsty našeho Boha, potěšit všechny plačící... (Iz 61,1.2; B21)

Osobní studium

Text zaznamenaný v L 4,16–19 používáme jako důkaz toho, že Ježíš zachovával sobotu. Synagoga byla pro židovský náboženský život klíčová. Během exilu, když byl zničen první chrám, židé začali stavět synagogy jako místa, kde probíhaly bohoslužby (modlitebny) a vzdělávání. Ježíš, stejně jako ostatní obyvatelé Nazaretu, navštěvoval sobotní shromáždění v synagoze. Když opět navštívil Nazaret – to již veřejně působil – mohli se s ním všichni setkat právě v synagoze.

Přečti si texty v Mk 1,21; 6,2; L 4,16–30; 6,6–11; 13,10–16; 14,1–5. Asi je zbytečné pokládat otázku, zda Ježíš v těchto textech ruší zachovávání soboty, nebo její svěcení přesouvá na nějaký jiný den. Spíše se soustředíme na to, co je hlavním poselstvím v těchto textech. Které téma se v těchto příbězích opakuje?

„Podle svého zvyku“ (ČSP, B21) či „obyčeje“ (ČEP). Toto spojení používá pouze Lukáš – v L 4,16, když Ježíš navštívil synagogu v Nazaretě, a v L 22,39, po poslední večeři s učedníky – „vydal se podle svého zvyku na Olivovou horu“ (ČSP; jazykově jsou použity dva různé výrazy, ale významově jde o synonyma). V obou případech „zvyk“ souvisí s modlitbou a uctíváním Boha.

Proč je pravidelná účast na sobotní bohoslužbě dobrým „zvykem“? (1) Bůh je všude – uctívat ho tedy můžeme kdekoliv. Ale možnost setkat se na stejném místě (na němž jsme se dohodli) a ve stejném čase (který Bůh určil při stvoření a v příkázáních) dává našemu uctívání mimořádnou váhu a výjimečný rozměr. (2) Dává nám možnost veřejně vyznat, že Bůh je naším Stvořitelem a Vykupitelem. (3) Umožňuje nám také prožít vzájemné společenství a sdílet s ostatními své radosti a starosti.

Aplikace

Někteří lidé mohou vnímat zachovávání soboty jako známku zákonického přístupu. Co můžeme udělat pro to, aby vnímali skutečnou podstatu soboty a požehnání, které můžeme skrze ni přijmout? Kdy a v čem se pro tebe sobota může stát břemenem? Kdy a jak prožíváš v sobotu radost a osvobození?

Smysl a poselství soboty

¹⁶I přišel do Nazareta, kde byl vychován. Podle svého zvyku vstoupil v sobotní den do synagogy. A povstal, aby četl. ¹⁷Byl mu podán svitek proroka Izaiáše; rozvinul svitek a našel místo, kde bylo napsáno ... ²⁰A svinul svitek, odevzdal ho sluhovi a posadil se. Oči všech v synagoze se upíraly na něho. ²¹Začal jim tedy říkat: „Dnes se naplnilo toto Písmo...“ (L 4,16.17.20.21; ČSP)

¹Střezme se, aby o někom z vás neplatilo, že v čase, dokud zaslíbení trvá, proměškal vstup do Božího odpočínutí. ²I nám se přece dostalo zaslíbení jako těm na poušti. Ale zvěst, kterou slyšeli, jim neprospěla, když ji vírou nepřijali. ³Neboť do odpočínutí vcházíme jen my, kdo jsme uvěřili, jak bylo řečeno: „Přisahal jsem ve svém hněvu: Do mého odpočínutí nevejdou!“ To řekl Bůh, ač jeho odpočínutí trvá od chvíle, kdy stvořil svět. ⁴O sedmém dni je přece v Písmu řečeno: „I odpočinul Bůh sedmého dne od všeho svého díla.“ (Žd 4,1–4)

Osobní studium

„Rozvinul svitek a našel místo, kde bylo napsáno...“ (L 4,17). Uctívání Boha v sobotní den mělo několik rozměrů. Předně k němu patřilo naslouchání Božímu slovu. Bez Božího slova se v životě můžeme velmi lehce ocitnout v pasti hříchu. Žalmista píše: „Tvou řeč uchovávám v srdci, abych proti tobě nehrěšil“ (Ž 119,11; ČSP).

Jak rozumíš Ježíšovým slovům, která jsou napsána v L 4,17–21, v kontextu toho, co pro tebe učinil? Jak se projevilo a projevuje Ježíšovo mesiášské poselství ve tvém chození s Pánem?

Když Ježíš dočetl text z knihy proroka Izaiáše (Iz 61,1.2), řekl: „Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli“ (L 4,21). Slovo „dnes“ si zaslouží zvláštní pozornost. Židé v té době očekávali v blízké budoucnosti příchod Božího království – a to za dramatických okolností, jež budou spojeny s vojenským tažením proti nepřátelskému režimu, který v Judsku tehdy byl, a nastolením vlády krále z rodu Davidova. Ježíš však řekl, že toto království již přišlo v jeho osobě, že zlomí moc hříchu, zničí ďábla a osvobodí ty, kteří patří do jeho království. Je důležité, jak je sobota úzce propojena s Ježíšovým mesiášským (kristovským) poselstvím. Sobota je dnem odpočinku v Kristu (Žd 4,1–4), je také symbolem svobody a osvobození v Kristu (Ř 6,6.7), ukazuje nejen na Boží stvoření, ale i na zaslíbení nového stvoření v Kristu (2K 5,17; 1K 15,51–53). Právě proto kladou evangelia důraz na uzdravení, která Ježíš učinil v sobotu – aby osvobodil trpící a uvězněné různými nemocemi.

Sobotní den je každotýdenní připomínkou toho, co pro nás Ježíš vykonal. Je to připomínka, která je součástí plynutí času.

Aplikace

Jak ti zachovávaní soboty pomáhá lépe chápat, že jsme ospravedlněni vírou, a proto můžeme nacházet v Kristu odpočinek a nemusíme se trápit tím, jak získat věčný život?

Sobotní uzdravení v Kafarnaum

³¹Odešel do galilejského města Kafarnaum a učil je v sobotu. ³²Žasli nad jeho učením, poněvadž jeho slovo mělo moc. ³³V synagoze byl člověk, který byl posedlý nečistým duchem; ten vzkřikl velkým hlasem: ³⁴„Co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víš, kdo jsi. Jsi svatý Boží.“ ³⁵Ale Ježíš mu pohrozil: „Umlkni a vyjdi z něho!“ Zlý duch jím smýkl doprostřed a vyšel z něho, aniž mu uškodil. ³⁶Na všechny padl úžas a říkali si navzájem: „Jaké je to slovo, že v moci a síle přikazuje nečistým duchům a oni vyjdou!“ ³⁷A pověst o něm se rozhlásila po všech místech okolní krajiny. (L 4,31–37)

Osobní studium

Odmítnutí v Nazaretě přivedlo Ježíše zpět do Kafarnaum, kde působil po uvěznění Jana Křtitele (Mt 4,12–16). Toto město se stalo jakousi základnou Ježíšovy služby v Galileji. V Kafarnaum se nacházela synagoga (pravděpodobně ta, kterou postavil římský setník – L 7,1–5), kam Ježíš pravidelně chodil a vyučoval v ní (L 4,31).

V onu konkrétní sobotu, v níž se odehrál příběh zaznamenaný v L 4,31–37, měl Ježíš mnoho aktivit – učil, uzdravoval a kázal. Nevíme, o čem mluvil, ale je zaznamenáno, že lidé „žasli nad jeho učením, poněvadž jeho slovo mělo moc“ (L 4,32). Kristovo učení bylo jiné než učení rabinů – Ježíš nazýval hřích pravým jménem a vyzýval lidi k pokání. Jeho kázání vycházelo z Písma, mělo v sobě sílu a bylo podáno s mocí Ducha svatého.

Co je možné se z textu zapsaném v L 4,31–37 dozvědět o (1) velkém sporu, (2) podstatě a povaze démonů, (3) smyslu soboty a (4) moci Boha nad zlem?

V L 4,31–41 je zaznamenáno první z pěti sobotních uzdravení (další jsou v L 4,38.39; 6,6–11; 13,10–16 a 14,1–15. V synagoze v Nazaretě Ježíš vyhlásil, že jeho posláním je přinést úlevu, uzdravení a vysvobození utlačovaným a zkroušeným. V sobotu, o níž se zmiňuje náš příběh, bylo v kafarnaumské synagoze pravděpodobně plno. Jeden z přítomných byl posedlý nečistým duchem a začal na Ježíše křičet: „Co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víš, kdo jsi. Jsi svatý Boží“ (L 4,34). Démon, který byl nadpřirozenou bytostí a patřil do satanova tábora, velmi rychle rozeznal vtěleného Spasitele. Tento příběh nám poodhrnuje oponu, která odděluje viditelný a neviditelný svět.

Aplikace

Přemýšlej o tom, jak zřetelně je v tomto příběhu viditelný spor mezi silami dobra a zla. Ne vždy je to takto zřejmé. Kdy a jak jsi byl ve svém životě svědkem tohoto sporu? V čem spočívá tvá naděje na vítězství v tomto zápase (1K 15,1.2)?

Pán soboty

“V jinou sobotu vešel do synagógy a učil. Byl tam člověk, jehož pravá ruka byla odumřelá. ⁷Zákoníci a farizeové si na Ježíše dávali pozor, uzdravuje-li v sobotu, aby měli proč ho obžalovat. ⁸On však znal jejich myšlenky. Řekl tomu muži s odumřelou rukou: „Vstaň a postav se doprostřed.“ On se zvedl a postavil se tam. ⁹Ježíš jim řekl: „Ptám se vás: Je dovoleno v sobotu činit dobře, či zle, život zachránit, či zahubit?“ ¹⁰Rozhlédl se po všech a řekl tomu člověku: „Zvedni tu ruku!“ On to učinil a jeho ruka byla zase zdravá. ¹¹Tu se jich zmocnila zlost a radili se spolu, co by měli s Ježíšem udělat. (L 6,6–11)

Osobní studium

V L 6,1–11 jsou zaznamenány dva příběhy, v nichž se nacházejí dvě Ježíšovy reakce na útoky farizeů kvůli sobotě.

Jak Ježíš reagoval podle L 6,1–5 na obvinění, že jeho učedníci přestupují zákon o sobotě?

Obvinění farizeů vůči učedníkům bylo vykonstruované. Bylo postaveno na zákonickém chápání příkázání. Ježíš v odpovědi zdůraznil, že i král David, který se svými společníky vešel do Božího domu, s nimi jedl posvátné chleby, které byly určeny výhradně kněžím. Ježíš ukázal, jak farizeové prostřednictvím svého zákonického postoje vršili k příkázáním různá pravidla a tradice – až nakonec udělali ze soboty těžké břemeno. Sobota však má být dnem radosti a oslavy Boha Stvořitele a Vykupitele.

Jak je možné vnímat Ježíše a sobotu na základě příběhu zaznamenaného v L 6,6–11?

Tento příběh zaznamenávají všechna synoptická evangelia. Pouze Lukáš však zmiňuje detail – nemocný muž měl ochrnutou pravou ruku. Lukáš při psaní evangelia prozkoumával všechny dostupný materiál. Zmíněný detail ukazuje na jeho skutečný zájem o člověka a jeho úděl. Lukáš si také všímá, co se odehrávalo v myslích zákoníků (L 6,7) a o čem přemýšlel Ježíš (L 6,8). Farizeové a zákoníci bedlivě Ježíše sledovali, aby ho mohli obvinít z porušování soboty. Neviděli bolest a utrpení, jejich srdce byla naplněna odsuzováním a vlastní spravedlností. Ježíš znal jejich smýšlení – a právě proto jednal jako Pán soboty a Stvořitel. Nikdo mu nemohl zabránit, aby přinesl tomuto muži uzdravení a vysvobození. Ježíš tím ukázal, jaký smysl a význam má sobota z Božího pohledu. Sobota má být symbolem Boží dobroty a záchrany (L 6,9–11).

Aplikace

Tehejší náboženští vůdcové byli zaslepeni vlastními pravidly, svým vlastním vnímáním toho, co je dobré, a co je špatné. Byli přesvědčeni, že konají Boží vůli. Co můžeš (musíš) udělat pro to, aby ses nechytil do pasti zákonictví a lidského pochopení biblického učení, ale abys dokázal hledat a vnímat Boží poselství, které má zaznít jako pravda do tvého života?

Je dovoleno v sobotu uzdravovat?

¹⁰V sobotu učil v jedné synagóze. ¹¹Byla tam žena, která byla stížena nemocí už osmnáct let: byla úplně sehnutá a nemohla se vůbec napřímit. ¹²Když ji Ježíš spatřil, zavolal ji a řekl: „Ženo, jsi zproštěna své nemoci“ a vložil na ni ruce; ¹³ona se ihned vzpřímila a velebila Boha. ¹⁴Avšak představený synagogy, pobouřen tím, že Ježíš uzdravuje v sobotu, řekl zástupu: „Je šest dní, kdy se má pracovat; v těch tedy přicházejte, abyste byli uzdravováni, a ne v den sobotní.“ ¹⁵Na to Pán odpověděl: „Pokrytci! Neodvazuje každý z vás v sobotu vola nebo osla od žlabu a nevede ho napájet? ¹⁶A tato žena, dcera Abrahamova, kterou držel satan spoutanou po osmnáct let, neměla být vysvobozena z těchto pout v den sobotní?“ ¹⁷Těmito slovy byli všichni jeho protivníci zahanbeni, ale celý zástup se radoval nad podivuhodnými činy, které Ježíš konal. (L 13,10–17)

Osobní studium

Jen evangelista Lukáš zaznamenává sobotní uzdravení ženy, která se nemohla napřímit (L 13,10–16), a muže, který trpěl vodnatelností (L 14,1–6). První uzdravení mělo za příčinu hněv představeného synagogy, druhé umlčelo zákoníky a farizee. V obou případech Ježíšovi nepřátelé při kritice uzdravování v sobotu použili překroucený výklad zákona.

Proč je podle L 13,10–16 a 14,1–6 tak snadné zdeformovat biblické poselství?

Na ženu, která se nemohla napřímit, se všichni dívali s opovržením. Nejen proto, že tehdy byly nemoci vnímány jako trest za hříchy, ale i proto, že šlo o ženu. Za osmnáct let si musela mnohé vytrpět. Její situace ji mohla přivést k pocitu marnosti a malomyslnosti. Nemohla si sama nijak pomoci. A právě v tomto stavu k ní přišlo zosobnění Boží milosti. Ježíš ji uviděl, zavolal ji k sobě, vložil na ni své ruce a „ona se ihned vzpřímila“ (L 13,13). Dlouhé roky utrpení se v okamžiku změnilo v radost a žena „velebila Boha“. Lukáš používá slovesa, která ukazují na hodnotu a postavení trpící ženy – a tedy i na hodnotu a postavení každého opovrhovaného člověka, bez ohledu na situaci.

V druhém zázraku (L 14,1–6) Ježíš uzdravuje nemocného člověka v domě farizea. Ježíš věděl, že ho jeho protivníci pozorují a čekají na to, co učiní. Právě proto převzal iniciativu a položil dvě otázky. První se týkala smyslu zákona: „Je dovoleno v sobotu uzdravovat, nebo ne?“ (L 14,3). Druhá otázka se týkala hodnoty lidské bytosti: „Spadne-li někomu z vás syn nebo vůl do nádrže, nevytáhnete ho hned i v den sobotní?“ (L 14,5). Jeho záměr byl zřejmý – a přítomní farizeové a zákoníci zmlkli. Ježíš odhalil jejich pokrytectví. Byl to ten nejhorší druh pokrytectví, které se schovává zbožnost a spravedlivost a rozhořčeně poukazuje na přestupování Božího svatého zákona.

Aplikace

Kdy jsi byl naposledy svědkem toho, když se pokrytectví maskovalo za zbožnost? Jak jsi zareagoval? Co ovlivnilo tvoji reakci? Jak je možné prožít sobotu tak, abychom byli my nebo lidé kolem nás osvobozeni od toho, co nás také „spoutává“?

Podněty k zamyšlení

„Bůh nemůže přestat pracovat ani na chvíli, jinak by člověk zeslábl a zemřel. I člověk má v sobotu své povinnosti. Musí se postarat o základní životní potřeby, zabezpečit nemocné, pomáhat chudým. Ten, kdo v sobotu přehlíží potřeby trpících, není bez viny. Boží den odpočinku byl stvořen pro člověka a skutky milosrdenství k němu patří. Bůh nechce, aby jeho stvoření, byť jen jednu hodinu, trpělo, pokud je možné mu v sobotu nebo v kterýkoli jiný den pomoci.“ (DA 207; TV 128)

„Žádné jiné ustanovení, které bylo Židům svěřeno, je neodlišovalo od ostatních národů tolik jako svěcení soboty. Bůh si přál, aby zachovávání soboty bylo znamením toho, že jsou jeho lidem, že se odvrátili od modloslužby a jsou spojeni s ním. Pokud však lidé chtějí zachovávat svatou sobotu, musí být sami svatí. Prostřednictvím víry musí mít účast na Kristově spravedlnosti.“ (DA 283; TV 177)

Otázky k rozhovoru

- 1. Bible vyjadřuje velmi jasně pravdy o Ježíšovi a sobotě. Navzdory tomu někteří následovníci Krista nepokládají sobotu za důležitou a její zachovávání považují za zákonictví. Proč je důležité, abychom žili podle Božího slova? Jaké varování nám dává Ježíš v Mk 13,22?*
- 2. Uvažujte společně o tom, jak usilovně se satan snažil a stále snaží zničit skutečnou podstatu soboty. Sobotu se (nejen v minulosti) stala pro mnohé břemenem, stala se něčím úplně jiným, než čím měla být. Dnes se mnozí na sobotu dívají jako na přežitek, zákonictví či ve své podstatě židovskou tradici. Proč je sobota vystavena takovým útokům?*
- 3. Ježíš je „Pánem nad sobotou“ (L 6,5). V čem a jak tato skutečnost ovlivňuje náš postoj k sobotě?*

Ženy v Lukášově evangeliu

Texty na tento týden

L 1,39–45; 2,36–38; 7,14–16.44–47; 10,38–42; 21,1–4

Základní verš

„Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.“ (Ga 3,26–28)

Lukášovo evangelium se nazývá různě – někdy také jako „evangelium žen“. Lukáš – na rozdíl od ostatních evangelistů – opakovaně zdůrazňuje, jakou pozornost Kristus věnoval potřebám žen a také jaký podíl měly ženy na Ježíšově službě.

Ženy neměly v Judsku v prvním století příliš dobré postavení. Dokonce existovaly modlitby, ve kterých někteří muži děkovali za to, že se nenarodili jako otroci, pohani nebo ženy. V rámci řecké a římské společnosti však byla pozice žen často ještě horší. Muž v římské společnosti měl často ženu jen na to, aby mu porodila právoplatné potomky, kteří zdědí jeho majetek. Pro své nemravné choutky měl konkubíny a prostitutky.

Ježíš do tohoto prostředí přináší dobrou zprávu, že i ženy jsou Abrahamovými dcerami (L 13,16). Bylo to radostné poselství. V Kristu jsme všichni Božími dětmi. Z pohledu Boha není rozdíl mezi mužem a ženou – oba miluje stejně, oba mají stejnou hodnotu. Toto poselství platí i dnes: V Kristu jsme všichni jedno – bez ohledu na to, zda jsme ženy či muži.

Ženy vítají Ježíšův příchod

³⁹V těch dnech se Maria vydala na cestu a spěchala do hor do města Judova. ⁴⁰Vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu. ⁴¹Když Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, pohnulo se dítě v jejím těle; byla naplněna Duchem svatým ⁴²a zvolala velikým hlasem: „Požehnaná jsi nade všechny ženy a požehnaný plod tvého těla. ⁴³Jak to, že ke mně přichází matka mého Pána? ⁴⁴Hle, jakmile se zvuk tvého pozdravu dotkl mých uší, pohnulo se radostí dítě v mém těle. ⁴⁵A blahoslavená, která uvěřila, že se splní to, co jí bylo řečeno od Pána.“ (L 1,39–45)

³⁶Žila tu i prorokyně Anna, dcera Fanuelova, z pokolení Ašerova. Byla již pokročilého věku; když se jako dívka provdala, žila se svým mužem sedm let ³⁷a pak byla vdovou až do svého osmdesátého čtvrtého roku. Nevycházela z chrámu, ale dnem i nocí sloužila Bohu posty i modlitbami.

³⁸A v tu chvíli k nim přistoupila, chválila Boha a mluvila o tom dítěti všem, kteří očekávali vykoupení Jeruzaléma. (L 2,36–38)

Osobní studium

Jen evangelista Lukáš zaznamenává reakce žen na zázrak kosmického významu – že Boží Syn na sebe vzal lidské tělo, aby uskutečnil záchranou misi svého Otce a naplnil mesiášské naděje svého lidu. A přestože tehdy nikdo přesně nerozuměl, čeho je svědkem, slova žen a jejich reakce na překvapující události ukazují jejich víru a údiv nad Božími skutky.

Co je na setkání Marie s Alžbětou zaznamenaném v L 1,39–45 tak překvapivé? Jak Alžbětina slova představují její pochopení událostí, jichž byla svědkem?

Po Alžbětiných slovech následuje záznam Mariina chvalo zpěvu (L 1,46–55). Je to nádherný poetický text, který tvoří starozákonní texty. Ukazuje na to, že Marie dobře znala Písmo a prožívala naději na příchod Spasitele. Mariina píseň vychází nejen z poznání Písma, ale i z hlubokého vztahu s Bohem. Vnímá Boha jako svého Zachránce, cítí, že je blízko ní, a zaslíbení daná Abrahamovi přijímá vírou jako svou naději.

Jaké důležité pravdy jsou zaznamenány v příběhu o setkání s Annou v chrámu (L 2,36–38)?

Všechny naděje a očekávání nacházejí své naplnění v Ježíši. Stará vdova rozpoznala zázrak, jehož byla svědkem. Její svědectví se stalo silným připomenutím naděje na záchranu pro všechny návštěvníky chrámu. V určitém smyslu se vlastně stala první evangelistkou v Novém zákoně.

Aplikace

Zkus si představit údiv a ohromení těchto žen nad událostmi, které prožívaly. Jaké pocity v tobě vyvolávají zmíněná nádherná Boží zaslíbení? Co se odehrává ve tvém srdci, když uvažuješ o milujícím Bohu, který tě chce zachránit?

Ženy a Ježíšova uzdravující moc

¹⁴Přistoupil k márám a dotkl se jich; ti, kteří je nesli, se zastavili. Řekl: „Chlapče, pravím ti, vstaň!“ ¹⁵Mrtvý se posadil a začal mluvit; Ježíš ho vrátil jeho matce. ¹⁶Všech se zmocnila bázeň, oslavovali Boha a říkali: „Veliký prorok povstal mezi námi“ a „Bůh navštívil svůj lid.“ (L 7,14–16)

Osobní studium

Příběh zaznamenaný v L 7,11–17 se odehrál ve městečku Naim. Chudá vdova procházela nejtěžší zkouškou svého života – zemřel jí jediný syn. Při pohřebním obřadu ji provázel velký zástup smutečních hostů, kteří jí vyjadřovali soustrast a prožívali s ní její zármutek. Ztráta jediného syna nebyla jen velkou bolestí, ale znamenala pro ni i velmi nejistou budoucnost. Život bez manžela i syna vystavoval ženu v tehdejší společnosti velkým existenčním problémům. Tato žena byla symbolem člověka naplněného bolestí a beznadějí.

Zástup vycházející z města se setkal se zástupem, který do města vcházel. V čele zástupu, který vycházel, byla smrt – nosítka s mrtvým tělem chlapce. V čele zástupu, který vcházel, byl život – kráčejíci v majestátu Stvořitele. Když se tyto dva zástupy setkaly, pohlédl Ježíš na zhroucenou ženu. „Když ji Pán uviděl, bylo mu jí líto a řekl jí: „Neplač!“ (L 7,13). Říci zarmoucené matce „Neplač!“ by bylo nevhodné a nedávalo by smysl, pokud by toto slovo nevyřkl Ježíš – Pána života. Za výzvou „Neplač!“ totiž stála moc, která mohla odstranit původ bolesti a pláče. Ježíš přistoupil k márám, dotkl se jich a přikázal chlapci, aby vstal. Tento dotyk byl považován za poskvrňující (Nu 19,11–13), ale v tomto případě šlo o dotyk očištný, uzdravující. Ježíš přišel, aby dal život – a vzkříšení bylo tím nejlepším důkazem, že má tuto moc.

Obyvatelé městečka Naim se nejen stali svědky úžasného zázraku, ale i zásadního poselství: Ježíš má moc nad smrtí.

V tomto kontextu je dobré si všimnout ještě jedné věci: Ježíš vnímá bolest každého člověka, prožívá naše utrpení i naši radost – a nezáleží na tom, zda jde o ženu či muže, dítě nebo starého člověka, chudého či bohatého.

Lukáš zaznamenává v další kapitole ještě jedno vzkříšení dítěte (L 8,41.42.49–56). Jairos byl vlivnou osobou. Byl představeným synagogy a měl na starosti náboženský život a vzdělávací systém ve městě. Každou sobotu vybíral ty, kteří se budou modlit, číst z Písma a kázat. Měl nejen postavení a vliv, ale i respekt svého okolí. Miloval svou dceru, a proto se nestyděl přijít za Ježíšem a poprosit ho o pomoc při uzdravení svého dítěte.

Aplikace

V těchto příbězích moc Ježíšova slova přivedla zpět k životu syna vdovy a dceru rodičů. Přemýšlejte o tom, že vzkříšení muselo být úžasným zázrakem pro všechny svědky, kteří tam byli. Ještě úžasnější muselo být pro rodiče těchto dětí. Co ti tyto příběhy říkají o Boží moci? Jak se můžeš naučit důvěřovat v Boží zachraňující moc? V kterých případech je těžké důvěřovat?

Vděčnost a víra žen

44Pak se obrátil k ženě a řekl Šimonovi: „Pohled' na tu ženu! Vešel jsem do tvého domu, ale vodu na nohy jsi mi nepodal, ona však skropila mé nohy slzami a otřela je svými vlasy. 45Nepolíbil jsi mne, ale ona od té chvíle, co jsem vešel, nepřestala líbat mé nohy. 46Nepomazal jsi mou hlavu olejem, ona však vzácným olejem pomazala mé nohy. 47Proto ti pravím: Její mnohé hříchy jsou jí odpuštěny, protože projevila velikou lásku. Komu se málo odpouští, málo miluje.“ (L 7,44–47)

Osobní studium

V příběhu, který zaznamenává L 7,36–50, Ježíš proměnil oběd u farizea v událost duchovního významu, která vrátila důstojnost hříšné ženě. Šimon, pravděpodobně vlivný obyvatel města, pozval Ježíše ke svému stolu. Když se všichni usadili, stalo se něco neočekávaného. Do místnosti přišla „žena hříšnice“, kterou znali všichni ve městě (L 7,37). Přistoupila k Ježíši, otevřela alabastrovou nádobku se vzácným olejem, vylila ho na jeho nohy, smáčela je slzami a utírala vlastními vlasy.

„Z lidského pohledu byla Mariina situace zcela beznadějná. Kristus však věděl, že Marie je schopná se změnit. Věděl, že má v povaze i mnoho dobrého. Plán vykoupení dával lidstvu velké možnosti, a ty se měly naplnit i v jejím životě. Z Kristovy milosti měla Marie podíl na božské přirozenosti. Padlá žena, jejíž mysl ovládali démoni, byla přivedena ke Spasiteli. Směla s ním být ve velmi úzkém společenství a sloužit mu. Marie seděla u jeho nohou a učila se od něho. Vylila mu na hlavu vzácný olej a slzami mu smáčela nohy. Stála u kříže a doprovázela jej při pohřbu. Byla první, kdo přišel k hrobu po jeho vzkříšení, a jako první zvěstovala, že Spasitel vstal z mrtvých.“ (DA 568; TV 359.360)

V L 8,43–48 je zaznamenán ještě jiný příběh, v němž se velké zoufalství díky Ježíšovu zásahu mění v oslavu Boha. Dvanáct let byla tato žena nemocná a trpěla – tělesně i duševně. Do této zoufalé situace však pronikl paprsek naděje: „Když uslyšela o Ježíši, přišla v zástupu“ (Mk 5,27; ČSP).

Co zaslechla o Ježíši? Nevíme. Ale věděla dost na to, aby pochopila, že Ježíš je ten, kdo se zajímá o chudé a lidi na okraji společnosti, který se dotýká nemocných a ujímá se všech, kteří jsou naplněni zoufalstvím. To, co slyšela, ji vedlo k víře (Ř 10,17). A víra ji přivedla k činu – dotkla se lemu Ježíšova roucha. Byl to dotek víry, v jehož středu byl Kristus. Jen tato víra přijímá požehnání Dárce života: „Tvá víra tě zachránila, jdi v pokoj!“ (L 8,48).

Aplikace

Je jednoduché soudit druhé – zvláště ty, kteří stojí na okraji společnosti. A i když to nemusíme vyslovit, v našem srdci je mnoho předsudků a odsouzení. To je však chyba. Pokud bychom měli stejné dědičné dispozice, vyrůstali v jejich rodině a prožili jejich životní zkušenost, je velmi pravděpodobné, že bychom se chovali úplně stejně. Jak se můžeme naučit přestat soudit druhé lidi – a to i v našich myšlenkách?

Úloha žen v Kristově službě

³⁸Když šel Ježíš s učedníky dál, vešel do jedné vesnice. Tam jej přijala do svého domu žena jménem Marta, ³⁹která měla sestru Marii; ta si sedla k nohám Ježíšovým a poslouchala jeho slovo. ⁴⁰Ale Marta měla plno práce, aby ho obsloužila. Přišla k němu a řekla: „Pane, nezáleží ti na tom, že mne má sestra nechala sloužit samotnou? Řekni jí přeče, ať mi pomůže!“ ⁴¹Pán jí odpověděl: „Marto, Marto, děláš si starosti a trápíš se pro mnoho věcí. ⁴²Jen jednoho je třeba. Marie volila dobře; vybrala si to, oč nepřijde.“ (L 10,38–42)

Osobní studium

Marta jako hostitelka „měla plno práce s obsluhováním“ (L 10,40; ČSP). Chtěla pro hosty připravit to nejlepší. Její sestra Marie si však „sedla k nohám Ježíšovým a poslouchala jeho slovo“ (L 10,39). Martě to vadilo tolik, že se obrátila na Ježíše s výčitkou: „Pane, nezáleží ti na tom, že mne má sestra nechala sloužit samotnou? Řekni jí přeče, ať mi pomůže!“ (L 10,40). Ježíš sice nenapomenul Martu za její přílišnou zaneprázdněnost, ale poukázal na důležitost správného seřazení priorit v životě. Společenství učedníků s Ježíšem je pro Kristovy následovnice to nejdůležitější – vše ostatní může počkat.

„Kristovo dílo potřebuje pečlivé a činné lidi. Je v něm široké pole působnosti pro Marty a jejich náboženskou horlivost. Nejdříve se však mají spolu s Marií posadit u Ježíšových nohou. Všechno úsilí, ochota a odhodlanost mají být posvěceny Kristovou milostí. Jejich život se pak stane nepřemožitelnou silou ve službách dobra.“ (DA 525; TV 335)

Co dalšího se dovídáme z textů zapsaných v L 8,1–3; 23,55.56; 24,1–12 o úloze žen v Kristově službě?

V L 8,1 je zaznamenáno, že „Ježíš procházel městy a vesnicemi a přinášel radostnou zvěst o Božím království“. Na jeho cestách ho provázelo dvanáct učedníků. Lukáš však poznamenává, že Ježíše při jeho službě následovaly a pomáhaly mu ženy, které uzdravil či z nich vyhnal demony. Lukáš zmiňuje (1) Marii Magdalskou, z níž vyhnal sedm démonů, (2) Janu, ženu Herodova správce Chuzy, (3) Zuzanu a (4) mnohé další, „které ho podporovaly ze svých prostředků“ (L 8,2.3; B21).

Aplikace

Když si uvědomíme, že Ježíš zemřel za každého člověka, budeme lépe vnímat hodnotu každé lidské bytosti v Božích očích. Jak se tento postoj projevuje ve tvém životě? Kdy jsi v pokušení lidí hodnotit, posuzovat, odsuzovat a dívat se na ně „svrchu“?

Vytrvalost v modlitbách, obětavost v dávání

¹Ježíš pozoroval, jak bohatí vhadují své dary do chrámové pokladnice. ²Uviděl i jednu nuznou vdovu, jak tam hodila dvě drobné mince, ³a řekl: „Vpravdě vám pravím, že tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní. ⁴Neboť ti všichni dali dary ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku: dala všechno, z čeho měla být živa.“ (L 21,1–4)

Osobní studium

Lukáš si ve svém evangeliu poměrně často všimá vdov. Některé již byly zmíněny a nyní se zaměříme na další dva příklady – podobenství o soudci a vdově (L 18,1–8) a příběh o chudé vdově a jejích dvou mincích (L 21,1–4).

V podobenství o soudci a vdově Ježíš vypráví příběh ženy, která se domáhá spravedlnosti. A přestože byla obětí příkoří, stále věří v nápravu. Její případ však má na starost soudce, „který se Boha nebál a z lidí si nic nedělal“ (L 18,2). Starost o vdovy je zakotvena v Bibli (Ex 22,22–24; Ž 68,6; Iz 1,17), ale soudci byla vdova lhostejná – stejně jako její případ. Vdova však měla silnou „zbraň“ – vytrvalost. Díky ní soudce „unavila“, až se nakonec případu ujal.

Toto podobenství přináší i pro nás několik důležitých principů: (1) je potřeba modlit se a nenechat se znechutit (L 18,1); (2) modlitba může přinést změnu a (3) vytrvalá víra je vítěznou vírou. Opravdová víra se nikdy nevzdává – dokonce ani v tom případě, kdy věřit znamená čekat na spravedlnost, která bude nastolena, až přijde Syn člověka (L 18,8).

Příběh o chudé vdově a jejím daru (L 21,1–4; Mk 12,41–44) navazuje na Ježíšovu kritiku náboženského pokrytectví zákoníků. Ježíš náboženské vůdce odhaluje jako ty, kteří „vyjídají domy vdov“ (L 20,47) a přestupují tak biblický požadavek starat se o vdovy a chudé. Ježíš kritizoval také ty, kteří sice dávají dary, ale jen tolik a jen proto, aby byli považováni za zbožné. Dnes je situace velmi podobná. Dávat dary ze svého nadbytku není podle Krista žádnou obětí. Proto Ježíš nasměrovává pozornost učedníků na jakousi chudou vdovu, kterou dává za příklad skutečného náboženství – protože „dala všechno, z čeho měla být živa“ (L 21,4).

Motivací první skupiny těch, kteří dávali dar, byla snaha předvést se (L 21,1). Motivem chudé vdovy k jejímu daru byla obětavost a vzdání chvály Bohu. Svým darem vyjádřila, že Bohu důvěřuje, že Bohu patří vše a ona je ochotná mu sloužit vším, co má. Bůh se nedívá na to, co dáváme, ale proč dáváme. Není pro něj důležité, kolik dáváme, ale co pro nás naše odevzdání daru znamená.

Aplikace

Kolik dáváš pro dobro druhých lidí okolo sebe? Jaké pocity při tom prožíváš? Je pro tebe jednodušší „dávat“ Bohu, nebo lidem? Jaký rozdíl (pokud je nějaký) v tom vidíš?

Podněty k zamyšlení

„Ten, který pamatoval na svou matku, když visel v agónii na kříži, ten, který se zjevil plačícím ženám a učinil z nich posly první zprávy o tom, že Spasitel vstal z mrtvých – on je dnes nejlepším přítelem žen a je připraven jim pomáhat ve všech oblastech jejich života.“ (AH 204)

„Pán má práci nejen pro muže, ale i pro ženy. V čase krize mohou převzít úkoly v jeho díle – a on bude pracovat skrze ně. Když si budou vědomy svých povinností a budou vedeny Duchem svatým, budou mít přesně tolik pokoje, kolik pro toto údobí potřebují. Spasitel osvíti tyto sebeobětavé ženy světlem své přízně a obdaří je mocí, která překoná i sílu mužů. V různých rodinách mohou vykonat práci, kterou muži udělat nedokážou, práci, která obohatí vnitřní život lidí. Mohou se dostat blíže k srdcím těch, k nimž se muži neumějí přiblížit. Jejich práce je velmi potřebná.“ (EV 464.465)

Otázky k rozhovoru

- 1. V evangeliích sehrávají ženy významnou úlohu v souvislosti s Ježíšovým vzkříšením. Všechna evangelia zmiňují ženy jako ty, které se první potkaly se vzkříšeným Kristem a oznámily to všem ostatním. I díky jejich svědectví si můžeme být jisti realitou Ježíšova tělesného vzkříšení, které někteří lidé zpochybňují. Proč je v tomto případě úloha žen tak důležitá? Pokud by byl příběh o Ježíšově vzkříšení vykonstruován – jak někteří tvrdí – proč by autoři zmiňovali svědectví žen, které v tehdejší společnosti nebrali vážně? Pokud by někdo chtěl vymyslet příběh o Ježíšově vzkříšení, aby o něm přesvědčil druhé lidi, tak by za svědky přece raději vybral muže. Přemýšlejte společně o této myšlence.*
- 2. Ve společnosti, která často nebrala vážně důstojnost žen, dal Ježíš ženám postavení, které jim podle Božího plánu přináležejí: jsou Božími dětmi, dcerami Abrahama, a v čase po kříži jsou rovnocenné s muži (Ga 3,28). Přestože jsou si ženy a muži před Bohem rovni, neznamená to, že jsou stejní. Jak můžeme vnímat rovnost žen a mužů před Bohem a zároveň i rozdíly a také to, jakou úlohu sehrávají v životě církve?*

Ježíš, Duch svatý a modlitba

Texty na tento týden

L 1,35; 3,21.22; 11,1–8; 22,44; Jk 1,13

Základní verš

„A tak vám pravím: Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno. Neboť každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá, a kdo tluče, tomu bude otevřeno.“
(L 11,9.10)

Ze všech synoptických evangelií zmiňuje Lukášovo evangelium nejčastěji vztah Ježíše k Duchu svatému. V knize Skutky apoštolů, kterou také napsal Lukáš, vystupuje Duch svatý ještě častěji. Lukáš neustále zdůrazňuje silné propojení mezi Kristem a Duchem svatým – od Ježíšova početí (L 1,35) až po jeho příkaz, aby jeho následovníci nesli evangelium celému světu (L 24,44–49). Toto spojení je totiž klíčové pro pochopení služby našeho Spasitele. S tím souvisí i zdůraznění modlitby v Ježíšově životě i službě. Ježíš – Bůh, jenž byl roven Otci a Duchu svatému, nám ve své lidskosti představil, co znamená modlitba, a ukázal nám, jak se máme modlit. Ježíš považoval modlitbu ve svém životě za velmi důležitou a vybízel své následovníky, aby se modlili. Modlitba je v našem duchovním životě klíčová.

„Pokud nerozmlouváme s Bohem dostatečně dlouho, hrozí nám nebezpečí, že zlhostejneme. Postupně tak můžeme sejít ze správné životní cesty. Satan se neustále snaží cestu k Bohu nám nějakým způsobem zatarasit. Nemá zájem, abychom prostřednictvím modlitby přijímali Boží milost a sílu odolávat zlu.“
(SC 95; CVP 110)

Ježíš a Duch svatý

Anděl jí odpověděl: „Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží.“ (L 1,35)

²¹Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe ²²a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.“ (L 3,21.22)

Osobní studium

Lukáš vnímal Kristův příchod a jeho působení – od jeho vtělení až po jeho nanebevstoupení – jako mocný Boží zázrak, za kterým stál a vedl ho Duch svatý. Protože byl společníkem apoštola Pavla na jeho misijních cestách, silně vnímal působení Ducha svatého i v rozmachu křesťanské církve. V Ježíšově životě vidíme Trojici, jak činí vše pro naši záchranu (L 3,21.22). Lukáš tuto myšlenku stále zdůrazňuje tím, že odkazuje na působení Ducha svatého.

Co říkají texty v L 1,35.41 a 2,25–32 o úloze Ducha svatého při Kristově příchodu v lidském těle? Co to pro nás znamená? Jak to ovlivňuje tvůj pohled na Kristův příchod?

Zpráva o Ježíšově službě začíná několika odkazy na působení Ducha svatého. Jan Křtitel prohlašoval, že on křtí vodou, ale po něm přijde ten, který bude křtít Duchem (L 3,16). Při Ježíšově křtu se projevil Otec i Duch svatý, aby potvrdili pravost Ježíšovy služby. Bůh Otec promluvil z nebe a řekl, že Ježíš je jeho milovaný Syn, jež poslal zachránit svět. Duch svatý sestoupil na Ježíše v podobě holubice (L 3,21.22). Ježíš byl „plný Ducha svatého“ (L 4,1) a byl tak připraven na zápas v poušti a na začátek své služby (L 4,1.2.14).

Ve své promluvě v nazaretské synagoze (byla zmíněna ve 3. lekci) na sebe Ježíš vztáhl slova proroka Izajáše: „Duch Hospodinův jest nade mnou...“ (L 4,18; Iz 61,1.2). Duch svatý byl jeho stálým společníkem a ujišťující silou. Po Ježíšově odchodu se Duch svatý stal trvalým průvodcem učedníků (J 16,5–7). Ježíš zaslíbil, že Bůh dá dar Ducha svatého každému, kdo o to bude prosit (L 11,13). Duch, který ukazoval na spojení mezi Otcem a Ježíšovým zachraňujícím posláním, je stejný Duch, který posiluje následovníky Krista na jejich cestě víry. To je nejdůležitější úloha Ducha svatého v životě křesťana. I proto je rouhání proti Duchu svatému tím nejménějším hříchem (L 12,10).

Aplikace

Co ještě můžeš udělat, aby tě v životě plně vedl Duch svatý? Jak se můžeš ujistit, že tvá rozhodnutí tě nezatvrzují vůči vedení Ducha svatého?

Ježíš a modlitba

Ježíš v úzkostech zápasil a modlil se ještě usilovněji; jeho pot kanul na zem jako krůpěje krve. (L 22,44)

Osobní studium

Evangelia obsahují mnoho míst, v nichž je představeno, že se Ježíš modlil a jak se modlil. Některá se nacházejí jen u Lukáše. Při kterých příležitostech a důležitých životních událostech se Ježíš modlil?

1. Ježíš se modlil při svém křtu (L 3,21). „Když vystoupil z vody na břeh, sklonil se k modlitbě. Začínalo nové, velmi důležité období jeho života. Čekal ho velký životní boj. ... Sám bude muset vyšlapat cestu, sám nést břemeno. vzdal se své slávy a vzal na sebe podobu slabého člověka. Spása světa závisí jen na něm. Kristus si to vše uvědomoval, ale na jeho odhodlání se nic nezměnilo. Záchrana padlého lidstva spočívá v jeho ruce, a proto je vztahuje k náruči Všemocné lásky a pevně se jí drží.“ (DA 111; TV 65) Ježíš začal svou službu, která ho nakonec dovedla až na Golgotu, tím, že se modlil.
2. Ježíš se modlil před vyvolením dvanácti učedníků (L 6,12.13). Ježíš si nevybral své následovníky náhodně. Vybral si ty, kteří se s ním ztotožní a budou chtít pochopit hloubku jeho poslání. „Ježíš povolal své učedníky, aby svědčili světu o tom, co viděli a co od něj slyšeli. Bylo to nejvýznamnější poslání, k jakému byl kdy člověk povolán, po Kristově poslání to úplně nejdůležitější. Měli spolupracovat s Bohem při záchraně lidstva.“ (DA 291; TV 183)
3. Ježíš se modlil za své učedníky (L 9,18). Učednictví v sobě zahrnuje úplné odevzdání se Ježíši a pochopení, kým ve skutečnosti je. Aby to učedníci poznali, Ježíš se za ně „o samotě modlil“. Až potom jim položil tu nejdůležitější otázku: „Za koho mne pokládáte vy?“ (L 9,20).
4. Ježíš se modlil před proměněním (L 9,28–36). Při této příležitosti zaznělo ujištění, že je Boží „vyvolený Syn“. Zkoušky, problémy a utrpení, které Ježíše potkávaly a čekaly při jeho službě, nemohly narušit blízký vztah mezi Otcem a Synem. Výsledkem toho, že se Ježíš na hoře proměnění modlil, bylo i to, že se učedníci stali „očitými svědky jeho velebnosti“ (2Pt 1,16).
5. Ježíš se modlil v Getsemanské zahradě (L 22,39–46). Jedná se pravděpodobně o nejdůležitější Ježíšovu modlitbu v dějinách spásy. V ní Spasitel spojil nebe a zem. V této Ježíšově modlitbě jsou obsaženy tři důležité principy, které charakterizují jeho službu: (1) svrchovanost Boží vůle a jeho záměrů, (2) závazek podřídit se naplnění Božího plánu – i za cenu utrpení a smrti, (3) síla překonat každé pokušení na cestě k naplnění Božího záměru.
6. Ježíš při modlitbě odevzdal svůj život do Božích rukou (L 23,46). Kristova poslední slova na kříži (podle Lukáše) zněla: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.“ Ježíš tím odhalil rozhodující smysl modlitby. Při narození či umírání, před přáteli nebo nepřáteli, během práce i odpočinku nás má modlitba udržovat ve stálém spojení s Bohem.

Aplikace

Jak se jednotlivé příklady Ježíšovy modlitby odrážejí v tvém modlitebním životě?

Modlitba Páně (1)

¹I stalo se, když se na jednom místě modlil, když přestal, řekl jemu jeden z učedníků jeho: Pane, nauč nás modlití se, jako i Jan učil učedníky své. ²I řekl jim: Když se modlíte, říkejte: Otče náš, který jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Bud' vůle tvá, jako v nebi tak i na zemi. ³Chléb náš vezdejší dávej nám každého dne. ⁴I odpusť nám hříchy naše, nebo i my odpouštíme všelikému vinníku našemu. A neuvod' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. (L 11,1–4; BK)

Osobní studium

Kristus o Bohu často mluvil jako o Otci – v evangeliích je toto oslovení použito téměř 170krát. Když k Bohu přistupujeme jako k Otci, vyznáváme tím, že Bůh je osoba, která chce mít s lidmi ten nejdůvěrnější vztah. Bůh je osobní, skutečný, milující a starostlivý – lepší než ten nejlepší pozemský otec. Je však Otcem v nebi. Je jiný než pozemští otcové, protože je všemocný, vševědoucí, všudypřítomný a dokonale svatý.

Slovní spojení „Otče náš, jenž jsi v nebesích“ (L 11,2; BK) nám připomíná, že Bůh je svatý a osobní – křesťanství není ve své podstatě ani filozofický směr, ani panteistická představa, že všechno je bohem.

„Bud' posvěceno tvé jméno“ (L 11,2). Tato myšlenka obsahuje připomenutí Boží svatosti. Ti, kteří tvrdí, že následují Pána, chtějí svým životem posvěcovat jeho jméno. Když říkáme, že následujeme Boha – a přitom je nám jedno, jak žijeme, znesvěcujeme jeho jméno. Ježíšova slova, která jsou zaznamenána v Mt 7,21–23, nám pomáhají lépe pochopit, jak může být posvěceno Boží jméno.

„Přijď tvé království“ (L 11,2). V evangeliích je zmíněno Boží království více než stokrát. Ježíš přišel Boží království zjevit a ustanovit – zde a nyní jako království milosti a v budoucnosti jako zaslíbené království slávy. Bez prvního království by nebylo ani druhé. Spasitel touží po tom, aby jeho učedníci prožívali realitu prvního království a očekávali na zaslíbené království.

„Bud' vůle tvá, jako v nebi tak i na zemi“ (L 11,2; BK). V nebi znají a činí Boží vůli. Ježíš tuto skutečnost použil a vyjádřil naději, že se Boží vůle bude dít i na zemi. Spojení „na zemi“ není myšleno všeobecně, ale konkrétně. „Bud' vůle tvá ... na zemi“ tedy znamená v životě každého z nás, v naší službě, v našich rodinách.

Aplikace

Znáš Pána, nebo o něm pouze víš? Jak tě může tvůj modlitební život přivést blíže k Bohu?

Modlitba Páně (2)

¹Jednou se Ježíš na nějakém místě modlil; když přestal, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pane, nauč nás modlit se, jako tomu učil své učedníky i Jan.“²Odpověděl jim: „Když se modlíte, říkejte: Otče, buď posvěceno tvé jméno. Přijď tvé království. ³Náš denní chléb nám dávej každého dne. ⁴A odpusť nám naše hříchy, neboť i my odpouštíme každému, kdo se provinuje proti nám. A nevydej nás do pokušení.“ (L 11,1–4)

Kdo prochází zkouškou, ať neříká, že ho pokouší Pán. Bůh nemůže být pokoušen ke zlému a sám také nikoho nepokouší. (Jk 1,13)

Osobní studium

„Náš denní chléb nám dávej každého dne“ (L 11,3). Prosba je v tomto verši vyjádřena slovem „dávej“. Ať už tato žádost vychází z úst milionáře či člověka, který žije v bídě, tato prosba je vyjádřením závislosti na Bohu a důvěry v něho. Prosba „dávej nám“ nás vede k tomu, abychom si uvědomili, že Bůh je tím největším Dárcem. On je Stvořitel. V něm žijeme, chodíme, existujeme. „Vězte, Hospodin je Bůh, on nás učinil, a ne my sami sebe, jsme jeho lid, ovce, které pase“ (Ž 100,3).

Bůh je Otec, který nám dává vše, co potřebujeme. Jaké zaslíbení je obsaženo v L 11,9–13? Co nejvíce potřebujeme?

„A odpusť nám naše hříchy“ (L 11,4). Když se modlíme o Boží odpuštění, v druhé části tohoto verše vyznáváme: „neboť i my odpouštíme každému, kdo se provinuje proti nám“. Tím zdůrazňujeme, že pokud jsme skutečně prožili Boží odpuštění a přijali jsme ho do svého srdce, budeme připraveni odpouštět druhým (Mt 6,14). „Boží odpuštění není pouze právní úkon, kterým nás Bůh osvobozuje od trestu. Není to pouze odpuštění hříchu, ale osvobození od hříchu. Je to dar zachraňující lásky, která přetváří srdce.“ (MB 114; MN 67) Jako Kristovi učedníci můžeme prožívat stále větší radost v neustále se rozšiřující „spirále milosti“ – přijímáme Boží dobrotu a zároveň posouváme jeho lásku a odpuštění směrem k těm, kterým jsme ublížili.

„A nevydej nás do pokušení“ (L 11,4). V kontextu tohoto verše je důležité zdůraznit dvě skutečnosti. (1) Pokušení není hříchem. Řecké slovo pro pokušení zní „peirasmos“. Podstatná jména, která končí příponou „-asmos“, obvykle popisují proces, ne výsledek. Bible nehodnotí pokušení jako určitý konečný výsledek. Pokušení je způsob, proces, který může vyústit v nějaký důsledek. Pokušení tedy není hříchem; pokud mu však podlehneme a poddáme se mu, hříchem se stane. (2) Bůh není původcem pokušení (Jk 1,13). Bůh může dopustit, aby pokušení přišlo, ale nikdy lidi nepokouší, nechce lidi přivést k hříchu. Tato věta z modlitby Páně je tedy vyznáním, že Bůh je zdrojem moci, kterou potřebujeme, abychom odolali zlu.

Aplikace

Přečti si znovu text v L 1,1–4. Přemýšlej o všech oblastech života, kterých se tato modlitba týká. Jak může být tvůj modlitební život obohacen a prohlouben v každé této oblasti?

Podobenství o modlitbě

⁵Řekl jim: „Někdo z vás bude mít přítele, půjde k němu o půlnoci a řekne mu: ‚Příteli, půjč mi tři chleby, ⁶protože právě teď ke mně přišel přítel, který je na cestách, a já mu nemám co dát. ⁷On mu zevnitř odpoví: ‚Neobtěžuj mne! Dveře jsou již zavřeny a děti jsou se mnou na lůžku. Nebudu přece vstávat, abych ti to dal.‘ ⁸Pravím vám, i když nevstane a nevyhoví mu, ač je jeho přítel, vstane pro jeho neodbytnost a dá mu vše, co potřebuje.“ (L 11,5–8)

Osobní studium

Potom, co Ježíš představil učedníkům, jak se mají modlit, vyprávěl jim podobenství o vyslyšení proseb (L 11,5–13), ve kterém ukázal na potřebu vytrvalé modlitby. Ke konci své pozemské služby Ježíš učedníkům v podobenství o farizeovi a celníkovi (L 18,9–14) připomenul, že modlitba je aktem pokání a pokory. Obě podobenství ukazují, že modlitba není jakýmsi náboženským úkonem, ale vytrvalým chozením, komunikací a životem s Bohem.

V L 11,5–8, podobenství s názvem O vyslyšení proseb, Ježíš mluví nejen o vytrvalosti při modlitbě – podobně jako v podobenství o vdově, která vytrvale chodila za soudcem, aby se ujal jejího případu a zjednal nápravu (L 18,1–8). Vytrvalá modlitba neznamená, že se jedná o modlitbu mechanickou či automatickou. Modlitba má být základem našeho vztahu s Bohem, má být pevnou, trvalou a nepřetržitou závislostí na Bohu. Modlitba je dýcháním duše. Bez ní jsme duchovně mrtví. Ježíš v tomto podobenství představuje dva přátele. Jeden z nich potřeboval nasycit neočekávaného hosta, a proto se obrátil s prosbou na svého přítele. Jeho vytrvalá prosba však u jeho přítele nenacházela odezvu. Neochota pomoci však nakonec ustoupila vytrvalosti a naléhavosti, s níž prosebník uprostřed noci žádal o pomoc. Bůh je nám připraven pomoci! Naše vytrvalost není to, co by změnilo Boží plán – On to s námi myslí dobře – ale aby posílila naši důvěru v něho.

V podobenství, které je zapsáno v L 18,9–14, farizeus od Boha očekával, že ho za jeho „spravedlivé“ skutky odmění. Výběrčí daní se vydal Bohu na milost a prosil o přijetí na základě Božího milosrdenství. Bůh člověka nepřijímá na základě toho, kdo je a co dělá, ale jedinečně pro svou milost. Jen kající a pokorní mohou přijmout Boží milost.

„Pokora a láska jsou podmínkou úspěchu a vítězství. Všichni, kdo se skloní u paty kříže, dostanou korunu slávy.“ (PK 590; PK 388; OSU 222)

Aplikace

Mnozí lidé (a je jedno, jestli jsou věřící, nebo ne) se porovnávají s druhými, jen aby si dokázali, že nejsou až tak špatní. V čem je toto uvažování zrádné?

Podněty k zamyšlení

„Člověk, který denně usilovně prosí Boha o pomoc a sílu, získá jen ušlechtilé touhy, jasné pojetí pravdy a povinnosti, bude jednat jen z čistých pohnutek a ustavičně hladovět a žíznit po spravedlnosti. Stálé propojení s Bohem nás uschopní rozšiřovat světlo pokoje a vyrovnanosti, které vládne v našem srdci, na lidi, s nimiž se stýkáme. Síla, kterou čerpáme modlitbou, a vytrvalé úsilí vychovávat povahu k ohleduplnosti a pozornosti nás připravují pro každodenní povinnosti, naplňují nás pokojem za všech okolností.“ (MB 85; MN 52)

„Když nazýváme Boha svým Otcem, uznáváme všechny Boží děti za své bratry. Každý z nás je listem na stromě lidstva, všichni jsme členy jedné rodiny. Modlíme-li se, máme se modlit nejen za sebe, ale i za své bližní. Člověk, který se modlí, aby získal požehnání jen pro sebe, se nemodlí správně.“ (MB 105; MN 62)

Otázky k rozhovoru

- Lukáš ve svém evangeliu propojil Ježíše Krista a Ducha svatého. Tím však toto téma nevyčerpal. V jeho druhé knize – Skutcích apoštolů – zaznamenává mocné působení Ducha svatého v životě křesťanského společenství, jeho poslání i službě. Jen Lukáš zaznamenává Ježíšův příkaz, který dal učedníkům po svém vzkříšení – aby zůstali v Jeruzalémě, dokud „nebudou vyzbrojeni mocí z výsosti“ (L 24,49). Právě moc Ducha svatého je to, co potřebovali, aby mohli jít do celého světa a nést poselství o ukřižovaném a vzkříšeném Spasiteli. Knihu Skutky apoštolů pak Lukáš začíná opakováním zaslíbení o Duchu svatém (Sk 1,7.8) a naplněním tohoto zaslíbení o Letnicích (Sk 2). Co to pro nás znamená? Jakou úlohu sehrává Duch svatý v životě církve? Jak se projevuje v životě vašeho sboru?*
- Jakým způsobem modlitba potvrzuje naši závislost na Bohu? Co je podle L 18,9 hlavní myšlenkou podobenství o farizeovi a celníkovi?*

Ježíšovo posláni

Texty na tento týden

L 15,4–7.17; 16,25.26.29.31; 19,7–10

Základní verš

„Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (L 19,10)

Pokud bychom měli najít „programové prohlášení“ pro Ježíšovu službu, asi nejuvýstižnější by byla slova: „Hledat a spasit, co zahynulo“. Anebo – jak to vyjadřují jiné překlady: „Hledat a zachránit, co je ztraceno“.

Co zahynulo? Co se ztratilo? Samotné lidstvo se odcizilo Bohu, je naplněno hříchem, zklamáním a zoufalstvím, lidé jsou podrobeni smrti. Pokud by pro nás nikdo nic neudělal, byli bychom ztraceni.

Díky Ježíši má každý z nás důvod k naději.

„Když Adam a Eva neposlechli Boha – a tedy zhřešili – odvrátili se od Boží lásky a přerušili přátelský vztah s ním. Sami se od Boha odloučili. Pak už nemohli mluvit s Bohem přímo. Ježíš Kristus však obnovil přerušené spojení. Vytvořil mezi nebem a zemí most, po kterém k nám mohou přicházet andělé, pomáhat nám a povzbudit nás. Umožnil hříšným, slabým a bezmocným přístup ke zdroji nekonečné moci.“ (SC 20; CVP 27)

Celá Bible – od Genesis až po Zjevení – je příběhem Boha, který hledá ztracené lidstvo. Lukáš tuto pravdu představuje pomocí třech Ježíšových podobenství – o ztracené ovci (L 15,4–7), o ztraceném penízi (L 15,8–10) a o marnotratném (ztraceném) synu (L 15,11–32).

Ztracená ovce a ztracený peníz

“Má-li někdo z vás sto ovcí a ztratí jednu z nich, což nenechá těch devadesát devět na pustém místě a nejde za tou, která se ztratila, dokud ji nenalezne? ⁵Když ji nalezne, vezme si ji s radostí na ramena, ⁶a když přijde domů, svolá své přátele a sousedy a řekne jim: „Radujte se se mnou, protože jsem našel ovci, která se mi ztratila.“ (L 15,4–6)

Osobní studium

Co podobenství zaznamenané v L 15,1–7 říká o Boží lásce k lidem?

Ve světě, který se nám oprávněně může jevit jako lhostejný, toto podobenství představuje úžasnou pravdu: Bůh nás tak velmi miluje, že za námi přichází, aby nás k sobě přivedl. Někdy je možné slyšet, že lidé hledají Boha. Ve skutečnosti je to přesně naopak – Bůh hledá nás.

„Člověk, který se odevzdal Kristu, má pro Spasitele větší cenu než celý svět. Vykupitel by byl prošel utrpením na kříži, i kdyby měl zachránit pro své království jen jediného člověka. Nikoho, za koho zemřel, nepustí. A pokud se jeho následovníci nerozhodnou od něho odejít, bude je pevně držet.“ (DA 483; TV 308)

Podobenství o ztracené minci se nachází pouze u Lukáše (L 15,8–10). Ztracená mince mohla pro ženu být cennější, než když bychom v dnešní době ztratili nějakou drobnou minci. (1) V Judsku žilo mnoho velmi chudých lidí. Mince, jež je zmíněna v podobenství – drachma (ČSP), stříbrný peníz (ČEP) – představovala hodnotu průměrné denní mzdy dělníka. (2) Mnohé ženy měly jako věno deset stříbrných mincí, které nosily na čelence či jako přívěsek na krku nebo v malé peněžence – jako znak toho, že jsou vdané (tedy určitý symbol, který dnes představuje snubní prsten).

V obou zmíněných případech ztráta znamenala velmi nepřijemnou záležitost. Právě proto žena z podobenství rozsvítila lampu a vymetla celý dům (který měl pravděpodobně hliněnou podlahu) – dokud mince nenašla. A když ji konečně našla, její srdce bylo naplněno radostí – proto běžela za svými přítelkyněmi a sousedkami, aby s nimi sdílela tuto radost.

Obě podobenství končí stejně: „Radujte se se mnou, protože jsem našel, našla...“ (L 15,6.9). Bůh nás hledá – a když nás nalezne, má radost. K této radosti vybízí i všechny ostatní: „Právě tak je radost před Božími anděly nad jedním hříšníkem, který činí pokání“ (L 15,10; B21).

„I když mince leží pod smetím v prachu, zůstává stále stříbrem. Majitel ji hledá pro její cenu. Podobně má v Božích očích cenu každý člověk, i když padl do hříchu. Na mincích býval obraz a nápis panovníka. Podobně byl člověk na počátku stvořen k Božímu obrazu. Hřích sice tento obraz do značné míry setřel, ale přesto je na každém člověku stále patrný. Bůh chce zachránit každého člověka a plně v něm obnovit svůj obraz spravedlnosti a svatosti.“ (COL 194; PM 97)

Aplikace

Moderní věda a filozofie počítá s názorem, že jsme pouze výsledkem náhody v nehostinném vesmíru, jemuž nezáleží na naší existenci. V čem se poselství zmíněných dvou podobenství diametrálně liší od tohoto pohledu?

Podobenství o marnotratném synu (1)

Tu šel do sebe a řekl: „Jak mnoho nádeníků u mého otce má chleba nazbyt, a já tu hynu hladem!“ (L 15,17)

Osobní studium

Podobenství o marnotratném synu (L 15,11–32) je považováno za jedno z nejkrásnějších příběhů o odpuštějící podstatě lásky. Ve svém evangeliu ho zaznamenává pouze Lukáš. Mohli bychom ho nazvat i jinak – třeba podobenstvím o milujícím otci a dvou ztracených synech. Jeden syn dal před otcovou láskou přednost lehkovážnému a nevázanému životu v dalekých krajích. Druhý syn sice zůstal doma, ale nepochopil ani podstatu otcovy lásky, ani co to znamená, být bratrem. Podobenství je možné rozdělit na sedm částí – čtyři budou o mladším synovi, dvě o otci a jedna o starším bratrovi.

1. „Dej mi“ (L 15,12). V příběhu není zmíněno, co syna vedlo k rozhodnutí odejít. Pravděpodobně to nebyl výsledek nějakého náhlého popudu. Hřích často přichází až po dlouhém zvažování a přesku-pení životních priorit. Je možné, že se mladší syn zamiloval do krásných a přitažlivých dalekých krajin. Nevíme také, jaký vztah měl s otcem. Možná se mu zdálo, že je otec příliš starostlivý, možná bylo jeho láskyplné objetí příliš těsné. Třeba si nerozuměli. Syn chtěl nějakou změnu, chtěl zažít nové věci. Jeho touha po nezávislosti byla pravděpodobně příčinou jeho vzpoury.
2. „Odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel“ (L 15,13–16). Mladší syn si nechal vyplatit celý svůj podíl na otcově majetku a odešel do daleké země. To místo bylo daleko od otcova domu. Nebyl zde laskavý a starostlivý dohled ani otcova ochranná hradba či jeho milosrdné objetí. Z textu se dozvídáme, že syn žil „rozmařilým životem“. Řecké slovo pro rozmařilost („asótós“) se v Novém zákoně vyskytuje už jen třikrát – ve formě podstatného jména se v Ef 5,18 překládá jako „prostopášnost“, která je výsledkem opilosti; v Tt 1,6 je přeloženo jako „nevázanost“ a v 1Pt 4,3,4 pak také jako „prostopášnost“, která má souvislost s náruživostí, opjímáním se, bujarým hodováním i hanebnou modloslužbou (tedy vším, co se protíví nejen Bohu, ale i dobrým mravům ve společnosti). Tento způsob života přivedl mladšího syna celkem rychle nejen k chudobě, ale připravil jej také o společenskou postavení. Zůstal sám, bez peněz i jídla. Hladový a bez domova si nakonec našel práci jako pasák vepřů. Pro Žida to byl pád až na úplné dno.
3. „Přijmi mne“ (L 15,17–19). I když byl marnotratný syn ztracen, i když žil nevázaným způsobem života, stále byl synem. A stále také měl možnost změnit se. V L 15,17 je zaznamenáno, že „šel do sebe“, vzpo-menul si na domov, na otce i jeho lásku. Vrátil se domů s připraveným vyznáním viny. Poprosil otce: „Přijmi mě.“ Řekl tím vlastně: Udělej se mnou, co uznáš za vhodné. Budu ti sloužit, chci být zde, protože jsi spravedlivý. Nejlepším domovem je Otcovo srdce.

Aplikace

Svět a jeho hodnoty se nám mohou jevit jako lákavé. Když uvažuješ o tom, jak vypadá svět okolo tebe, o kterých věcech říkáš: „To se mi líbí“ či „Tamto bych si pořídil“. Kdy tě tyto myšlenky napadají nejčastěji?

Podobenství o marnotratném synu (2)

Pravím vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. (L 15,7)

Osobní studium

4. „I vstal a šel ke svému otci“ (L 15,17–20). Návrat byl pro syna cestou pokání. Tato cesta začala tím, že „šel do sebe“. Uvědomil si, kde je a co se s ním dělo, a porovnal to s tím, jak bylo u otce. To ho vedlo k činu: „vstal a šel“ (L 15,20). Marnotratný syn se vrátil domů s připravenými slovy, která velmi dobře vystihují, co znamená pokání.
 - a) Uznání toho, že otec je „můj otec“ (L 15,18). Marnotratný syn v tomto případě musí důvěřovat otci a spolehnout se na jeho lásku a odpuštění. Podobně i my se potřebujeme naučit důvěřovat svému nebeskému Otci a vírou přijmout, že je laskavý a odpouští nám provinění.
 - b) Vyznání – to, co syn učinil, nebyl jen nějaký osobní omyl či selhání, ale hřích vůči Bohu a vlastnímu otci.
 - c) Pokání – „nejsem už hoden“ (L 15,19). Podstatou skutečného pokání je rozpoznání vlastní hříšnosti a bezmocnosti v protikladu k Boží svatosti.
 - d) Prosba – „přijmi mne“ (L 15,19). Cílem pokání je podřízení se Boží vůli – ať už je jakákoliv. Syn se vrátil domů.
5. „Otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil“ (L 15,20.21). Ve chvíli, kdy se mladší syn rozhodl odejít z domu, tížil otcovo srdce zármutek, přes který probleskovala naděje. Jeho život byl čekáním a bděním. Až jednou ho uviděl – „když byl ještě daleko“. A co udělal? „Otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil“ (L 15,20). Tato situace nádherně vystihuje Boží charakter.
6. „A začali se veselit“ (L 15,22–25). Otec svého syna objal, dal mu nejlepší šaty, prsten na ruku a obuv na nohy. Celý dům oslavoval. Pokud bychom synův odchod z domova popsali jako smrt, jeho návrat je vzkříšením – a to je velký důvod k radosti. Přestože byl tento syn marnotratný, stále byl synem. Jeho pokání a návrat vyvolaly v nebi velikou radost (L 15,7).
7. „Starší syn“ (L 15,25–32). Mladší syn se ztratil, když se rozhodl odejít z otcova domu. Starší syn byl ztracený, i když byl doma. Nevíme, zda i on toužil odejít do dalekých krajů, nebo jen neuměl odpouštět. Víme však, že jeho srdce bylo plné hněvu, výčitek a samospravedlivosti. Nechce mladšího bratra přijmout zpět. Když mluví s otcem, nazývá ho „tenhle tvůj syn“ a hned připomíná jeho provinění, chyby a nemravný život. Má stejný postoj jako farizeové, kteří Ježíši vyčítali, že „přijímá hříšníky a jí s nimi“ (L 15,2). Otcova poslední slova v tomto podobenství představují Boží postoj ke každému hříšníku, který se chce vrátit: „Máme proč se veselit a radovat, poněvadž tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen“ (L 15,32).

Aplikace

V čem měl starší bratr pravdu? Jak ti toto podobenství ukazuje, že evangelium není o tom, co se nám zdá správné, ale co za správné považuje Bůh?

Promarněná šance

²⁵Abraham řekl: „Synu, vzpomeň si, že se ti dostalo všeho dobrého už za tvého života, a Lazarovi naopak všeho zlého. Nyní on se tu raduje, a ty trpíš. ²⁶A nad to vše jest mezi námi a vámi velká propast, takže nikdo – i kdyby chtěl – nemůže přejít odtud k vám ani překročit od vás k nám.“ ... ²⁹Ale Abraham mu odpověděl: „Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!“ ... ³¹Řekl mu: „Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.““ (L 16,25.26.29.31)

Osobní studium

Přestože Ježíš přišel „hledat a spasit, co zahynulo“, nikdy nikoho nenutil přijmout záchranu, kterou nabízí. Spasení je zadarmo a je dostupné všem. Aby však pro nás mělo význam a smysl, každý z nás ho potřebuje vírou přijmout. Toto přijetí nás vede k životu, který je v souladu s Boží vůlí. Místo a čas pro toto rozhodnutí jsou vždy stejné: tady a teď.

Podobenství o boháči a Lazarovi (L 16,19–31) zdůrazňuje, že spasení je záležitostí „dneška“, protože po smrti již není možné cokoli změnit.

„Nyní je den spásy“ (2K 6,2). Podobenství se nezabývá tím, že by mělo být něco špatného na tom, že je člověk bohatý – a naopak, že by na chudobě bylo něco osudově dobrého. Podobenství nás vybízí k tomu, aby nikdo z nás nepromeškal nabídku být spasen, aby nikdo z nás nepropásal možnost žít životem zachráněného člověka. Všichni se musíme rozhodnout „dnes“ – ať už jsme bohatí, či chudí, vzdělaní nebo nevzdělaní, mocní či bezmocní. Každý z nás je souzen podle toho, jaký postoj máme ke Kristu a jeho nabídce záchranu. „Hle, nyní je čas příhodný, nyní je den spásy!“ (2K 6,2).

Podobenství také zdůrazňuje, že nebeská odměna nijak nesouvisí s naším materiálním bohatstvím. Bohatý muž se sice „nádherně a vybraně strojil a den co den skvěle hodoval“ (L 16,19), ale unikla mu podstata života – nepoznal Boha. Kdo si totiž nevšimne bližního, ten nedal ve svém životě na první místo Boha. Hřích bohatého muže nespočíval v jeho bohatství. Zhřešil, protože si nechtěl připustit, že Boží rodina je o hodně větší a širší, než si představoval.

„Každý člověk jen jednou umírá, a potom bude soud“ (Žd 9,27). Po smrti neexistuje žádná další možnost. Ježíš v tomto podobenství také upozorňuje na to, že nebude žádná „druhá šance“ na spasení. Měli jsme na tomto světě dost důkazů i příležitostí k tomu, abychom se vědomě rozhodli, zda chceme stát na straně dobra či zla. Nauky či názory, které říkají, že po smrti může člověk na svém osudu ještě něco změnit, jsou od základu falešné.

Aplikace

Rádi mluvíme o tom, co pro nás Bůh učinil a činí, aby nás zachránil. Přemýšlej o lidech (a vyjádři za ně vděčnost), kteří pro tebe udělali něco dobrého a důležitého. Lidé, kteří jsou v nouzi a problémech, mají svou tvář, konkrétní jméno (v podobenství to byl Lazar). Jak můžeš konkrétně pomoci druhým lidem, kteří to potřebují?

Byl jsem slepý a nyní vidím

⁷Všichni, kdo to viděli, reptali: „On je hostem u hříšného člověka!“ ⁸Zacheus se zastavil a řekl Pánu: „Polovinu svého jmění, Pane, dávám chudým, a jestliže jsem někoho ošidil, nahradím mu to čtyřnásobně.“ ⁹Ježíš mu řekl: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu; vždyť je to také syn Abrahamův. ¹⁰Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (L 19,7–10)

Osobní studium

Ježíšovo „programové prohlášení“ – „Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo“ (L 19,10) – je potvrzením toho, že se zajímal o celého člověka. Ježíš přišel, aby lidi uzdravil – v tělesné, duševní, duchovní i sociální oblasti. V Lukášově evangeliu jsou uvedeny dva příklady toho, jak Ježíš uzdravil zlomené lidi. První byl nemocný tělesně – byl slepý, druhý pak duchovně. Oba byli vyčleněni ze společnosti – jeden byl žebrák, druhý výběřčí daní. Oba však chtěli přijmout Kristovu záchranu. A obou se dotkla Ježíšova uzdravující moc.

První příběh je uveden v L 18,35–43. Co je pro tebe v tomto příběhu nejdůležitější? Jak je zde vykreslena naše závislost na Bohu? Kdy jsi naposledy v životě volal: „Ježíši, smiluj se nade mnou!“?

Marek ve svém evangeliu zmiňuje jméno tohoto člověka – Bartimaios (Mk 10,46). Žebřal nedaleko Jericha. I když byl tělesně postižený a žil v absolutní chudobě, na pokraji společnosti, najednou se ocitl blízko Boží moci: „Řekli mu, že tudy jde Ježíš Nazaretský“ (L 18,37). Jeho nitro naplnila naděje a ve víře začal volat: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (L 18,38.39). Víra nepotřebuje oči a uši, ani nohy a ruce, ale srdce, které touží po Stvořiteli.

Dalším příkladem byl Zacheus. Jeho příběh je zachycen v L 19,1–10. Zkus se na celou událost podívat očima Zachea a potom očima ostatních lidí kolem. V čem se pohledy budou lišit? Jak podle tebe vnímal celou událost Ježíš?

Ježíšovo setkání se Zacheem zaznamenává jen Lukáš. Kristovo poslání hledat a zachránit ty, co zahynuli, se nádherně naplnilo v životě Zachea, hlavního výběřčího daní a poplatků v Jerichu. Z pohledu farizeů byl Zacheus velký hříšník. Avšak právě jeho Ježíš zachránil. Celý příběh je zvláštní a může na našich tvářích oprávněně vyvolat úsměv. Postavou malý šéf daňového úřadu se škrábe na fíkovník, aby mohl zahlédnout Ježíše. Kristus, Spasitel světa, se zastavuje pod fíkovníkem, žádá Zachea, aby slezl dolů, a sám se zve do jeho domu. Když si Zacheus uvědomí, jak je hříšný, rozhodne se napravit křivdy, jichž se dopustil. A tehdy Ježíš řekne osvobozující slova: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu; vždyť je to také syn Abrahamův“ (L 19,9).

Aplikace

Je lehké rozpoznat a vidět nedostatky a chyby na druhých lidech. Často jsme však slepí k vlastním hříchům. Které události, vztahy a činy ve tvém životě potřebují nápravu? Nezáleží na tom, jestli se odehrály před krátkým časem či v dávné minulosti – pokud tě tíží, přines je před Ježíše, vyznej svůj hřích a spasení přijde i k tobě.

Podněty k zamyšlení

„Ztracenou ovčí Kristus neznázornil jen zbloudilé jedince, ale celou naši planetu, která se odvrátila od Boha a je zasažena hříchem.“ (COL 190; PM 95)

„Kdo z lidí zná skutečnou hodnotu člověka? Chceme-li ji pochopit, jděme s Kristem do Getsemanské zahrady a prožijeme s ním hodiny úzkosti, kdy mu z čela stékaly velké krůpěje potu jako krev. Pohledme na Spasitele vyvýšeného na kříži a zaposlouchejme se do jeho zoufalého volání: ‚Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?‘ (Mk 15,34) Pohledme na jeho zkrvavenou hlavu, proboděný bok a poraněné nohy. Uvědomme si, že Kristus dal všechno v sázku. Celé nebe se pro naši záchranu vydalo do nebezpečí. Pod křížem si připomeňme, že Kristus by svůj život obětoval i pro jediného hříšníka. Jedině tak můžeme poznat hodnotu člověka.“ (COL 196; PM 98)

Otázky k rozhovoru

1. *Téměř všechna náboženství představují člověka jako toho, který hledá Boha. Judaismus a křesťanství však představují Boha, který hledá člověka. („Hospodin Bůh zavolal na člověka: ‚Kde jsi?‘“ – Gn 3,9; „Hospodin řekl Kainovi: ‚Kde je tvůj bratr Ábel?‘“ – Gn 4,9; „Bůh mu řekl: ‚Co tu chceš, Elijáši?‘“ – 1Kr 19,9; „Ježíš pohlédl vzhůru a řekl: ‚Zachee, pojď rychle dolů, neboť dnes musím zůstat v tvém domě“ – L 19,5.) Jaká byla vaše osobní zkušenost? Hledali jste Boha, nebo On našel vás? Podělte se společně o vaše vyznání.*
2. *Vraťme se k části na úterý. V čem spočíval omyl staršího bratra? Jakými slovy byste charakterizovali jeho vztah k mladšímu bratrovi? Proč je tak přirozené, abychom se i my dívali stejným způsobem na lidi okolo nás?*
3. *V podobenství o boháči a Lazarovi Ježíš řekl, že lidé, kteří nevěří, co je zaznamenáno v Písmu, by nepřesvědčilo ani to, kdyby někdo vstal z mrtvých. V čem je toto podobenství určitým předznamenáním situace po Kristově vzkříšení? Co vás dokáže přesvědčit, abyste změnili svůj pohled na různé záležitosti?*
4. *Ježíš ve své záchraňující službě pomáhal všem – bez ohledu na jejich společenské postavení – slepému žebrákovi, celníku Zacheovi, členovi židovské rady Nikodémovi, samařské ženě... Kříž velmi jasně ukazuje na rovnost všech lidí – všichni mají v Božích očích stejnou hodnotu. Jak poznamenává tato pravda náš postoj k druhým lidem? Proč je ponížování a opovrhování těmi, kteří mají jiný názor, jiné náboženství, jinou barvu pleti či mluví jiným jazykem, v příkrém rozporu s poselstvím kříže?*

Ježíš – největší učitel

Texty na tento týden

L 6,27–31; 8,19–25; 10,25–37

Základní verš

„Žasli nad jeho učením, poněvadž jeho slovo mělo moc.“ (L 4,32)

„Když Kristus přišel na zem, zdálo se, že lidstvo rychle klesá k nejnižší úrovni. Samotné základy společnosti byly podkopány. Život lidí se změnil v přetvářku a neupřímnost. ... Lidé už byli znechuceni výmysly, falší a podvody. Ve snaze zaměstnat něčím své myšlení se obrátili k nevíře a materialismu. Věčnost je nezajímala. Žili jen přítomností. Když přestali uznávat Boží autoritu, přestali si vážit i lidí. Pravda, čest, statečnost, spolehlivost či soucit se ze světa začaly vytrácet. Nemilosrdná chamtivost a ctižádostivost vedly k všeobecné nedůvěře. Smysl pro odpovědnost silných za slabé, za lidskou důstojnost a lidská práva odhodili jako hloupou pohádku. Obyčejné lidi považovali jen za levnou pracovní sílu, nástroj nebo prostředek k dosažení vlastních ambicí. Nejvyšším cílem se stalo bohatství, moc, pohodlí a sebeuspokojování. Charakteristikou tohoto období byl tělesný úpadek, duševní otupělost a duchovní smrt.“ (ED 74.75; VYCH 46)

Ježíšova autorita

22 Jednoho dne vstoupil on i jeho učedníci na loď; řekl jim: „Přeplavme se na druhý břeh jezera.“ Když odrazili od břehu 23 a plavili se, usnul. Tu se snesla na jezero bouře s vichřicí, takže nabírali vodu a byli ve velkém nebezpečí. 24 Přistoupili a probudili ho se slovy: „Mistře, Mistře, zahyneme!“ On vstal, pohrozil větru a valícím se vlnám; i ustaly a bylo ticho. 25 Řekl jim: „Kde je vaše víra?“ Oni se zděsili a užasli. Říkali mezi sebou: „Kdo to jen je, že rozkazuje i větru a vodám, a poslouchají ho?“ (L 8,22–25)

Osobní studium

Lukáš věděl, co je to autorita. Z jeho evangelia vysvítá, že znal představitele řecké filozofické školy, věděl, jakou mají autoritu a vážnost. Věděl, jak funguje římské právo v občanských záležitostech, a znal principy politického vládnutí. Jako Pavlův společník na jeho misijních cestách poznal také autoritu místních sborů, které Pavel spoluzakládal a o nichž často hovořil a psal. Lukáš rozuměl tomu, že autorita – její podstata i vnímání – tvoří základ postojů jednotlivce i vztahu mezi učitelem a žákem, ovlivňuje fungování institucí i celého státu. Po těchto zkušenostech s různými aspekty autority předkládá Lukáš svým čtenářům myšlenku, že Ježíšova autorita byla jedinečná. Ježíš pocházel z rodiny tesaře a vyrostl v galilejském Nazaretě – z lidského pohledu nebyl ničím výjimečný. Přesto se s jeho službou a učením museli vyrovnávat římstí vládci, židovští myslitelé, rabíni i obyčejní lidé. Obyvatelé Nazareta – města, kde Ježíš vyrostl – „se divili slovům milosti, vycházejícím z jeho úst“ (L 4,22). Když vzkřísil syna vdovy z Naim, „všech se zmocnila bázeň, oslavovali Boha a říkali: ‚Veliký prorok povstal mezi námi‘ a ‚Bůh navštívil svůj lid‘“ (L 7,16). Zvěst o Ježíšově moci a autoritě se roznesla po celém Judsku a okolí (L 7,16.17).

Jaký obraz o Ježíši je možné si vytvořit pole veršů v L 8,22–25; 4,31–37; 5,24–26; 7,49 a 12,8?

Lukáš si ve svém evangeliu všímá nejen skutků, které Ježíš vykonal, ale také slov, jež říkal, a reakcí lidí. Ti opakovaně v úžasu vyjadřovali, že Ježíš je více než obyčejný člověk. Viděli, že má autoritu od Boha. Kristus – Bůh, jenž na sebe vzal lidskou přirozenost – měl autoritu a moc, kterou neměl nikdo jiný.

Aplikace

Někteří lidé činí věci „v Božím jménu“. Odvolávají se na to, že je Bůh vede k tomu, aby něco udělali. Jak si můžeš být jist tím, že tě vede Bůh?

Kristovo největší kázání

²⁷**Ale vám, kteří mě slyšíte, pravím: Milujte své nepřátele. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí.**
²⁸**Žehnejte těm, kteří vás proklínají, modlete se za ty, kteří vám ubližují.** ²⁹**Tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou, a bude-li ti brát plášť, nech mu i košili!** ³⁰**Každému, kdo tě prosí, dávej, a co ti někdo vezme, nepožaduj zpět.** ³¹**Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi. (L 6,27–31)**

Osobní studium

Kázání na hoře (Mt 5–7) je často považováno za určitý základ křesťanství. Lukáš ve svém evangeliu zaznamenává velmi podobné kázání – někdy je nazýváno jako „kázání na rovině“ (L 6,20–49). Podle některých vykladačů jde o stejné kázání, které Lukáš jen mírně přeformuloval. Podle dalších je to odlišné kázání, v němž Ježíš opakuje podobné myšlenky. Protože Lukáš toto kázání zařazuje hned za „oficiální“ vyvolení dvanácti apoštolů (L 6,13), někteří učenci ho definují jako základ pověření učedníků.

Lukáš začíná záznam Ježíšova kázání čtyřmi požehnáními a čtvrtým „běda“. Potom vyzvedává další základní charakteristiky křesťanského života.

Přečti si Ježíšovo kázání, které je zaznamenáno v L 6,20–49. Při každé zmíněné myšlence si polož otázku, jak se tyto principy projevují ve tvém životě a v čem jsou pro tebe důležité.

1. „Blaze vám...“ (L 6,20–22). Jak může k požehnání vést chudoba, hlad, pláč a vědomí, že tě někdo nenávidí, že jsi odmítáný a ponižovaný?
2. Křesťan má důvod k radosti i uprostřed utrpení (L 6,22.23).
3. „Běda vám...“ (L 6,24–26). Jedná se o hrozby, před kterými se máme varovat. V čem jsou odlišné od blahoslavenství? Na co si máme dávat pozor?
4. „Milujte své nepřátele. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí“ (L 6,27–31). Tento Ježíšův příkaz je pokládán za jeden z nejtěžších a často se o něm diskutuje. Křesťanská etika je ve své podstatě pozitivní. Nezaměřuje se na to, co nemáme dělat, ale co naopak máme činit. Místo „nemějte nenávisť“ vůči svým nepřátelům je řečeno „milujte své nepřátele“. Místo zásady odplaty („zub za zub“) jsme vybízeni k tomu, abychom neodpláceli („tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou“). Nakonec Ježíš vyslovuje tzv. „zlaté pravidlo“: „Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, jednejte i vy s nimi“ (L 6,31; Mt 7,12).
 Mahátma Gándhí inicioval nenásilné hnutí, které spolu s občanskou neposlušností vedlo v konečném důsledku k vyhlášení nezávislosti Indie. Stejně principy – nenásilí a občanskou neposlušnost – použil i Martin Luther King v hnutí za občanská práva, jehož zápas vyústil v postupné zrušení rasové segregace v USA. Kde vládne láska, tam přichází požehnání.
5. Křesťanský způsob života (L 6,37–42). Kristus zdůrazňuje odpuštění, štědré dávání, příkladný život a trpělivost.
6. Přinášení ovoce (L 6,43–45).
7. Budování na pevných základech (L 6,48.49).

Aplikace

Kristus nás vybízí k aktivnímu postoji k lidem: „Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, jednejte i vy s nimi.“ Jak se tento princip projevil ve tvém životě během uplynulých dní?

Nová rodina

¹⁹Přišla za ním jeho matka a bratři, ale nemohli se k němu dostat pro zástup. ²⁰Lidé mu oznámili: „Tvoje matka a bratři stojí venku a chtějí se s tebou setkat.“ ²¹On jim odpověděl: „Má matka a moji bratři jsou ti, kdo slyší Boží slovo a podle něho jednají.“ (L 8,19–21)

Osobní studium

Velcí učitelé – před i po Ježíši – učili o jednotě a lásce. Většinou se ale láska projevovala v rámci nějaké určité skupiny. „Rodinou“ byla myšlena kasta, barva pleti, jazyková či náboženská skupina nebo určitý kmen. Ježíš však přišel zbořit bariéry, které lidi rozdělují. Přišel, aby představil nový typ rodiny – v ní lidi nebudou rozdělovat překážky. Novou rodinu Kristus založil na lásce (agapé), která je nezasloužená, bezvýhradná, univerzální a sebeobětavá. Tato „rodina“ odráží původní a ideální plán pro vztahy mezi lidmi, který je nastíněn v příběhu o stvoření, kdy každý člověk je stvořen k Božímu obrazu (Gn 1,26.27) a všichni jsou si před Bohem rovni.

V L 8,19–21 Ježíš nepodceňuje a neumenšuje rodinné svazky a povinnosti, které z nich plynou – ať už mezi rodiči a dětmi, či mezi sourozenci navzájem. Ježíš bral rodinu vážně, avšak dává jí hlubší smysl. Apoštol Pavel píše: „Z toho důvodu klekám na kolena před Otcem našeho Pána Ježíše Krista, po němž má své jméno každá rodina v nebesích i na zemi...“ (Ef 3,14.15; ČSP). Rodina Kristových učedníků by si měla být blízko a měly by v ní být takové vztahy, jako jsou v běžné rodině. Důkazem, že někdo patří do Ježíšovy „rodiny“, nejsou pokrevní pouta, ale konání Boží vůle.

Co následující verše říkají o zdech odcizení a předsudků mezi lidmi, které Kristus zbořil?

L 5,27–32

L 7,1–10

L 14,15–24

L 17,11–19

Ježíš při své službě nikoho neodmítl – naopak, do svého poslání a objímající milosti zahrnul všechny, kteří jeho pozvání přijímali. Láska přivedla Krista ke každému člověku, ať už se nacházel na jakémkoliv stupni společenského žebříčku.

Aplikace

Jakým způsobem může církev – tedy my všichni společně i každý osobně – tyto principy lépe uplatňovat v praktickém životě?

Podobenství o milosrdném Samařanu (1)

²⁵Tu vystoupil jeden zákoník a zkoušel ho: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ ²⁶Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ ²⁷On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a miluj svého bližního jako sám sebe.“ ²⁸Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. To čin a budeš živ.“ ²⁹Zákoník se však chtěl ospravedlnit, a proto Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?“ (L 10,25–29)

Osobní studium

Podobenství o marnotratném synovi (L 15,11–32) a podobenství o milosrdném Samařanu (L 10,25–37) zaznamenává ve svém evangeliu pouze Lukáš. V prvním podobenství představuje především vertikální rozměr lásky (vztah Otce k hříšníkům). Na pozadí této lásky pak ilustruje i bratrskou lásku a důležitost přijetí kajícníka jeho „bratrem“. Tento horizontální rozměr lásky je zdůrazněn i v podobenství o milosrdném Samařanu. Je to láska, která by měla být charakteristická pro život každého člověka. Je to láska, která odmítá bariéry mezi lidmi. Je základem Ježíšovy odpovědi na otázku: „Kdo je můj bližní?“ (L 10,29).

V podobenství jsou zmíněny dvě důležité otázky.

1. „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ (L 10,25)

Znalec zákona chtěl najít jistou a bezpečnou cestu k věčnému životu. Vysvobození z hříchu a možnost vstoupit do Božího království je pro člověka tím nevznešenějším cílem. Znalec zákona však došel, jako mnoho lidí (díky výchově či studiu), k závěru, jak toho dosáhnout – věčný život si můžeme zasloužit svými dobrými skutky. Je zřejmé, že neznal pravdu, kterou později Pavel zaznamenal v Listu Římanům: „Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu“ (Ř 6,23).

2. „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ (L 10,26)

Židé si připínali při modlitbě modlitební řemínky. Jejich součástí bylo malé pouzdro, v němž byl umístěn přepis některých významných částí Tóry – včetně té, jež byla odpovědí na Ježíšovu otázku. Kristus směřoval zákoníkovu pozornost na texty z Dt 6,5 a Lv 19,18. Tento znalec zákona sice měl odpověď při modlitbě přivázanu k ruce a hlavě, neměl ji však ve svém srdci. Ježíš položil důraz na to nejdůležitější: věčný život není založen na dodržování pravidel, ale na pozvání milovat Boha „naplno“ (srdcem, duší, myslí a vsí silou) a milovat svého bližního. Zákoník – snad z povýšenosti – v rozhovoru pokračoval otázkou: „A kdo je můj bližní?“

Aplikace

Jak se navenek projevuje to, že jsi byl zachráněn skrze milost? Co ve tvém životě ukazuje na to, že jsi byl ospravedlněn skrze víru?

Podobenství o milosrdném Samařanu (2)

³⁰ Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého. ³¹ Náhodou šel tou cestou jeden kněz, ale když ho uviděl, vyhnul se mu. ³² A stejně se mu vyhnul i levita, když přišel k tomu místu a uviděl ho. ³³ Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl pohnut soucitem; ³⁴ přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem a obvázal mu je, posadil jej na svého mezka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. ³⁵ Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: „Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.“ ³⁶ Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?“ ³⁷ Zákoník odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“ (L 10,30–37)

Osobní studium

„Zákoník se však chtěl ospravedlnit, a proto Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?““ (L 10,29). Znalec zákona pravděpodobně velmi dobře věděl, jaká je odpověď na tuto otázku. V Lv 19,18, kde se nachází „druhé velké přikázání“, je bližní definován jako „syn tvého lidu“. Ježíš zákoníkovi neodpověděl hned, ani se s ním – před zraky všech přihlížejících – nepustil do teologické diskuze. Místo toho vyprávěl podobenství – a směřoval tak myšlenky všech někam výš.

Které klíčové prvky jsou v podobenství zmíněny (L 10,30–37)? Co ti říkají o tom, jaký postoj bychom měli mít k druhým lidem?

Jistý muž se dostal do rukou zlodějů (L 10,30). Není zmíněno, jaké byl národnosti ani jaké měl společenské postavení. To však v tuto chvíli není důležité. Každopádně ležel u cesty bezvládný a zraněný.

Přišel na toto místo kněz a levita, ale oba muže obešli a pokračovali dál. Bez ohledu na to, jaké důvody měli pro své jednání, je namísto položit otázku: Co je skutečné náboženství? A jak se projevuje? (Dt 10,12.13; Mi 6,8; Jk 1,27)

Vztah mezi Židy a Samařany byl velmi nepřátelský a nevráživý. V novozákonní době se tato nenávisť ještě zhoršovala (L 9,51–54; J 4,9). Ježíš hlavní téma v podobenství zvýraznil tím, že „hlavním hrdinou“ byl Samařan. Pro Židy to v tomto kontextu bylo velmi silné poselství.

Ježíš popsal Samařanovu pomoc velmi podrobně: bylo mu pocestného líto, přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem (jednak pro zmírnění bolesti, jednak kvůli dezinfekci), obvázal mu je, dopravil ho do hostince, kde zaplatil veškeré náklady, a příslibil, že pokud ještě nějaké výdaje budou, tak je doplatí. Celé jeho jednání ukazuje na pravou povahu lásky. Skutečnost, že vše vykonal pro příslušníka znepřáteleného národa, ukazuje, že skutečná láska nezná hranice.

Aplikace

Kněz i levita si možná položili otázku: Co se stane s námi, když tomuto muži pomůžeme? Kdežto Samařanova otázka pravděpodobně zněla: Co se stane s tímto mužem, pokud mu nepomohu? Jaký je rozdíl mezi těmito dvěma otázkami?

Podněty k zamyšlení

„Svým životem i učením Kristus naprosto jasně ukázal, co znamená nesobecká služba, která má svůj původ v Bohu. Bůh nežije sám pro sebe. Stvořil svět a všechno udržuje v chodu. Bez přestání slouží druhým. „On dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé.“ (Mt 5,45) Bůh pověřil svého Syna, aby tuto dokonalou službu ztělesnil. Ježíš měl stanout v čele lidstva, aby vlastním příkladem ukázal, co znamená sloužit. Celý svůj život podřídil zákonu služby. Sloužil a pomáhal všem. Žil Božím zákonem a názorně nám ukázal, co znamená poslušnost.“ (DA 649; TV 416)

Otázky k rozhovoru

- 1. Vraťte se k aplikaci v části na neděli. Určitě každý z vás někdy někoho slyšel zdůvodňovat své jednání slovy: Bůh mi to řekl. Jak k nám Bůh promlouvá? V čem spočívá nebezpečí, když budeme ospravedlňovat a vysvětlovat své jednání Boží autoritou?*
- 2. Přečtěte si společně čtyři „běda“ z L 6,24–26. Jak můžeme rozumět těmto Ježíšovým slovům? Před čím nás varuje?*
- 3. Uvažujte o otázce autority. Co to je autorita? Kdo má autoritu? Jak a na základě čeho získávají lidé autoritu? Jaké druhy autority existují? Jaký máme mít postoj k různým autoritám v životě? Co se stane, když se různé autority dostanou do konfliktu?*

Každodenní následování Ježíše

Texty na tento týden

L 9,46–48; 11,39; 12,4–9.35–40; 19,15–24; 22,24–27

Základní verš

„Apoštolové řekli Pánu: ‚Dej nám více víry!‘“ (L 17,5)

I když byl Ježíš učitelem, nezaložil žádnou teologickou školu ani filozofický směr. Jeho cílem bylo „hledat a spasit, co zahynulo“ (L 19,10). Kristus přišel, aby zjevil Boží charakter. Na kříži ukázal lidstvu i nepadlým světům, jaký Bůh opravdu je. Také nesl trest za naše provinění, abychom díky jeho smrti mohli být zachráněni – navzdory naší hříšné přirozenosti.

Ježíš také ustanovil společenství vykoupených – těch, kteří byli díky jeho smrti zachráněni a rozhodli se následovat jeho příklad i učení.

Ti, kteří následují Ježíše a jsou členy společenství zachráněných, nejsou povoláni k úspěšnému a bezproblémovému životu. Je to povolání k úplné oddanosti vůči tomu, kdo povolává – samotnému Kristu. To, co Ježíš říká, je pro jeho následovníky zákonem v jejich životech. Kristovo povolání se pro učedníky má stát cílem jejich života. Dobré skutky ani dokonalé zachovávání věrouky nemůže nahradit věrnost Kristu a plnění jeho vůle.

Jsme učedníky Krista, který je přítomný v našich životech. Následování Krista v našich životech musí být na prvním místě.

„Běda vám farizeům“

Vy farizeové očišťujete číše a mísy zvenčí, ale vaše nitro je plné hrabivosti a špatnosti. (L 11,39)

Osobní studium

V evangeliích jsou farizeové vzpomínáni poměrně často. Z osmdesáti zmínek je asi čtvrtina u Lukáše. Farizeové byli známi svým věroučným konzervatismem. Proto se často dostávali do sporu se saduceji, kteří dávali přednost liberálnějším postojům. Farizeové byli často striktními zákoníky, kteří sice říkali, že věří v Boží milost, v praxi však vedli k zachovávaní zákona a učili, že spasení získáváme na základě dodržování zákona.

Před kterým jednáním Ježíš v L 11,37–54 varuje? V čem jsou jeho slova aktuální i dnes? Jak se můžeš ujistit, že jsi nesklouzl k uvažování či jednání, před kterým Kristus varuje?

Při čtení „běda“, jež jsou adresována farizeům a zákoníkům (L 11,42–45), si uvědomujeme, že volání po skutečném, živém náboženství se dotýká každé generace věřících, včetně té naší.

Například dávání desátků je radostnou událostí, skutkem víry, kterým Bohu děkujeme za to, že se o nás stará. Nikdy však nemůže nahradit základní požadavek na lásku a spravedlnost v mezilidských vztazích (L 11,42). Těm, kterým Ježíš řekl: „nedbáte na spravedlnost a lásku“, zároveň vyčetl: „s oblibou sedáte na předních místech v synagógách a líbí se vám, když vás lidé na ulici zdraví“ (L 11,42.43). Ježíš jim tím vlastně říká, že nepochopili podstatu pravé víry.

Křesťus upozorňuje i na to, že lidi, kteří dávají skutečnou víru na stejnou rovinu s vnějšími projevy náboženství, jsou podobně nečistí jako ti, kteří se znečistili kontaktem s mrtvým tělem (L 11,44; Nu 19,16). Pokud nepochopíme, o co Bohu opravdu jde, jsme ve velkém nebezpečí, že nebudeme schopni rozpoznat, co je v Božích očích opravdu důležité a svaté.

Ježíš vyslovil „běda“ na adresu znalců zákona, kteří zneužívali své poznání, zkušenosti i postavení k tomu, aby na druhé nakládali neúnosně těžká náboženská břemena, přestože se „sami těch břemen nedotkli ani jediným prstem“ (L 11,46).

Farizeové a zákoníci uctívali dávné proroky, které zabili jejich předkové, ale neposlouchali a nepřijímali ty, kteří k nim právě promlouvali (L 11,47–51). Není tak důležité prokazovat prorokům úctu, tím podstatným je naslouchat jejich poselství lásky, milosti, milosrdenství a soudu.

Když Ježíš pronášel tato slova, někteří z farizeů a zákoníků, kteří ho poslouchali, přemýšleli, jak by se ho mohli zbavit.

Aplikace

Poslední „běda“, které Ježíš vyslovil na adresu zákoníků a farizeů, je možné označit za nejpříkřejší. Přestože jim Bůh svěřil poznání, které mělo lidem zpřístupňovat Boží království – jako když se klíčem odemknou zavřené dveře – oni zcela selhali. Místo toho, aby pomáhali ostatním vejít, nejenže oni sami nevešli, ale „těm, kteří chtěli vejít, v tom zabránili“ (L 11,52). Jak je možné předcházet tomu, aby se něco podobného nestalo tobě nebo tvému sboru?

Život v báni před Hospodinem

⁴Říkám to vám, svým přátelům: Nebojte se těch, kdo zabijejí tělo, ale víc už vám udělat nemohou. ⁵Ukážu vám, koho se máte bát. Bojte se toho, který má moc vás zabít a ještě uvrhnout do pekla. Ano, pravím vám, toho se bojte! ⁶Což neprodávají pět vrabců za dva haléře? A přece ani jeden z nich není zapomenut před Bohem. ⁷Ano i vlasy na vaší hlavě jsou všechny spočteny. Nebojte se, máte větší cenu než mnoho vrabců. ⁸Pravím vám: Každý, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i Syn člověka přizná před Božími anděly. ⁹Kdo mě však před lidmi zapře, bude zapřen před Božími anděly. (L 12,4–9)

Osobní studium

Poselství prvního ze třech andělů z knihy Zjevení považujeme za velmi důležité: „Bojte se Boha a vzdejte mu čest...“ (Zj 14,7). Bát se Boha neznamená, že se ho máme obávat a třást se před ním strachem – jak si lidé často představují. Bát se Boha znamená rozpoznat, kým Bůh je a jaký je jeho vztah k nám. Je to čin víry, který v sobě zahrnuje odevzdání se a oddanost Bohu. Jen jemu patří náš život a jen On ho vede. Takové následování Boha stojí na pevném základě.

Která Ježíšova vyjádření o strachu v L 12,4–12 jsou pro tebe nejdůležitější? Proč?

V L 12,4–12 Ježíš rozebírá, koho se máme bát, a koho ne. Nemusíme se bát sil, které mají moc ovlivnit „pouze“ naše životy zde na zemi. Máme však respektovat Boha, protože náš věčný osud je v jeho rukou (L 12,5). Bůh ví o každém vrabečkovi (L 12,6), Bůh má spočítané vlasy na naší hlavě (L 12,7). Máme laskavého a starostlivého Boha, každý z nás má pro něj velkou hodnotu. Pokud toto poznání vírou přijmeme do svého života, budeme schopni zvládat strach a obavy, kterým jsme v našem hříšném světě vystaveni.

Před čím Ježíš v L 12,13–21 varuje?

Ježíš se odmítl stát soudcem, který by rozřešil spor dvou bratrů. Ukázal však na ideál desátého přikázání (Ex 20,17) – v protikladu k chamtivosti. Také zdůraznil velmi důležitou pravdu: smyslem života není majetek a blahobyt (L 12,15). Tento princip také vysvětlil v podobenství. Jistý boháč si žil ve svém malém, omezeném a sobeckém světě. Na ničem a na nikom mu nezáleželo, s Bohem ve svých životních plánech nepočítal. Tato past se skrývá a číhá na každého z nás. Písmo zdůrazňuje, že mimořádně ostražití by měli být ti, kteří jsou materiálně bohatí.

Aplikace

Každému z nás přináší materiální věci určitou radost a uspokojení. Ve světle věčnosti se však tyto věci stávají tak pomíjitelnými. Které věci chceš vlastnit? Kdy ti nejvíc hrozí chyba, již se dopustil bohatý „blázen“ z Ježíšova podobenství (L 12,16–21)?

Budme připraveni a bdělí

³⁵Budte připraveni a vaše lampy ať hoří. ³⁶Budte jako lidé, kteří čekají na svého pána, až se vrátí ze svatby, aby mu hned otevřeli, až přijde a zatluče na dveře. ³⁷Blaze těm služebníkům, které pán, až přijde, zastihne bdící. Amen, pravím vám, že se opáše, posadí je ke stolu a sám je bude obsluhovat. ³⁸Přijde-li po půlnoci, či dokonce při rozednění a zastihne je vzhůru, blaze jim. ³⁹Uvažte přece: Kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu přijde zloděj, nedovolil by mu vloupat se do domu. ⁴⁰I vy budte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se toho nenadějete.“ (L 12,35–40)

Osobní studium

„Od Kristových následovníků je vyžadována bdělost a věrnost v každém čase. Ale nyní, když stojíme na prahu věčnosti, s pravdami, které jsme obdrželi, se světlem, jež osvětluje naši cestu, a s důležitým posláním, které máme, musí být naše bdělost dvojnásobná.“ (5T 460.461)

Pokus se vlastními slovy shrnout, co pro tebe myšlenky obsažené v L 12,35–53 znamenají. Jak ovlivňují tvůj pohled na druhý příchod Ježíše Krista?

Křesťan se nemůže stavět ke své víře a životu lhotejně nebo vlažně. Kristus přijde brzo, i když neznáme přesný čas jeho příchodu. To nás má vést k tomu, abychom byli připraveni s hořícími lampami (L 12,35). Tento obraz vyjadřuje připravenost ke službě a k činnosti – v kterýkoliv čas. Naděje na setkání se Spasitelem má ovlivňovat náš život a naše činy. Věrnost jeho vůli a připravenost na setkání s ním je to, co určuje, zda jsme dobří či špatní služebníci.

Nevšímavost a lhotejnost, která charakterizuje nevěrného služebníka, stojí na jeho konstatování: „Můj pán dlouho nejde“ (L 12,45). Tento postoj pak vyústí v činy, které budou potrestány (L 12,45–48). Čím více má člověk výsad, tím větší má zodpovědnost. „Komu bylo mnoho dáno, od toho se mnoho očekává“ (L 12,48).

Prorok Ámos v 8. století před Kristem varoval Judu a Izrael před pýchou a příliš velkým sebevědomím: „Běda bezstarostným na Sijónu i těm, kdo doufají v Samařskou horu...“ (Am 6,1). Pocit bezstarostnosti je falešným pocitem – i pro Kristovy učedníky. Pavel definuje křesťanův život jako duchovní zápas (Ef 6,12). Každý křesťan je součástí velkého sporu mezi Kristem a satanem; kříž svým stínem rozděluje obě tyto strany. Jen důvěra v ukřižovaného a vzkříšeného Krista může přinést konečné vítězství.

Aplikace

„Komu bylo mnoho dáno, od toho se mnoho očekává, a komu mnoho svěřili, od toho budou žádat tím více“ (L 12,48). Co pro tebe tento text znamená?

Prinášejme užitek

¹⁵Když se však jako král vrátil, dal si předvolat služebníky, kterým svěřil peníze, aby se přesvědčil, jak s nimi kdo hospodařil. ¹⁶Přišel první a řekl: „Pane, tvoje hřivna vynesla deset hřiven.“ ¹⁷Řekl mu: „Správně, služebníku dobrý, poněvadž jsi byl věrný v docela malé věci, budeš vládnout nad deseti městy.“ ¹⁸Přišel druhý a řekl: „Pane, tvoje hřivna vynesla pět hřiven.“ ¹⁹Řekl mu: „Ty vládni nad pěti městy!“ ²⁰Přišel další a řekl: „Pane, tu je tvoje hřivna; měl jsem ji schovanu v šátku, ²¹neboť jsem se tě bál. Jsi přísný člověk: bereš, co jsi nedal, a sklízíš, co jsi nezasel.“ ²²Řekne mu: „Jsi špatný služebník. Soudím tě podle tvých vlastních slov: věděl jsi, že jsem člověk přísný a beru, co jsem nedal, a sklízím, co jsem nezasel.“ ²³Proč jsi aspoň mé peníze neuložil, a já bych si je byl teď vybral i s úrokem.“ ²⁴Své družině pak řekl: „Vezměte mu tu hřivnu a dejte ji tomu, kdo má deset hřiven!“ (L 19,15–24)

Osobní studium

Otec, Syn a Duch svatý ještě „před stvořením světa“ (Ef 1,4) připravili plán spasení. Dříve než byli stvořeni Adam a Eva (tedy před příchodem hříchu na zem), měl Bůh připraven plán na záchranu světa. Tento plán má základ v kříži. Dobrou zprávu o Kristově smrti a vzkříšení má slyšet celý svět. Zodpovědností za toto svědectví Bůh pověřil své následovníky.

„Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země“ (Sk 1,8). Toto pověření, které Ježíš dal svým učedníkům, předpokládá jejich úlohu při předávání svědectví o Kristu.

Které důležité principy obsahuje podobenství zaznamenané v L 8,4–15?

Co říká L 18,24–30 o povaze Božího království a službě pro Ježíše?

Co učí L 19,11–27 o věrnosti a zodpovědnosti?

Každý z těchto textů objasňuje z jiného úhlu pohledu zodpovědnost za dary a poslání, které jsme od Krista obdrželi. Ukazuje však zároveň nebezpečí, které nám hrozí, pokud nebudeme brát Kristovo pověření vážně. Dostali jsme velký úkol i zodpovědnost. Obdrželi jsme však o mnoho více – milost, odpuštění, věčný život, duchovní dary a společenství věřících.

Aplikace

Jakým způsobem využíváš dary, které jsi dostal od Boha? Jak tvůj sbor pomáhá věřícím rozpoznat a využít jejich dary pro službu?

Kdo se chce stát velkým, buď služebníkem

²⁴Vznikl mezi nimi spor, kdo z nich je asi největší. ²⁵Řekl jim: „Králové panují nad národy, a ti, kdo jsou u moci, dávají si říkat dobrodinci. ²⁶Avšak vy ne tak: Kdo mezi vámi je největší, buď jako poslední, a kdo je v čele, buď jako ten, který slouží. ²⁷Neboť kdo je větší: ten, kdo sedí za stolem, či ten, kdo obsluhuje? Zдали ne ten, kdo sedí za stolem? Ale já jsem mezi vámi jako ten, který slouží.“ (L 22,24–27)

⁴⁶Přišlo jim na mysl, kdo z nich je asi největší. ⁴⁷Když Ježíš poznal, čím se v mysli obírají, vzal dítě, postavil je vedle sebe ⁴⁸a řekl jim: „Kdo přijme takové dítě ve jménu mém, přijímá mne; a kdo přijme mne, přijme toho, který mě poslal. Kdo je nejmenší mezi všemi vámi, ten je veliký.“ (L 9,46–48)

Osobní studium

Dokonce i během poslední večeře s Ježíšem se učedníci dohadovali, kdo z nich je nejdůležitější a nejvýznamnější (L 22,24–27). Co jim Ježíš řekl? V čem je tato odpověď „revoluční“?

Egyptští faraoni, Nebúkadnesar, Gaius Julius Caesar, Napoleon či Čingischán vládli tak, že lidi ovládali a měli nad nimi moc. Takto se vnímá „vládnutí“. Ježíšova definice je však úplně jiná: „Kdo mezi vámi je největší, buď jako poslední, a kdo je v čele, buď jako ten, který slouží“ (L 22,26). Těmito slovy Pán celého vesmíru obrátil význam vůdcovství. „Ne tak bude mezi vámi: kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď vaším otrokem. Tak, jako Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (Mt 20,26–28).

Ježíš postavil vedení lidí na principu služby a sebeobětování. Tím vnesl úplně nový pohled a dynamiku do lidských vztahů: vedení lidí není postaveno na moci, ale na službě; autorita není založena na postavení či funkci, ale na schopnosti sloužit; změna nezačíná na trůnu, ale na kříži; žít znamená zemřít sám sobě (J 12,24).

Úvahy učedníků, kdo z nich je největší, byly hluboce zakořeněny v jejich myslích. Jednou se znovu přeli (L 9,46–48) a Ježíš jim dal za příklad dítě. Ježíšova slova: „Kdo je nejmenší mezi všemi vámi, ten je veliký“ (L 9,48) odhalují, jak převrácené jsou priority lidí – jak ve společnosti, tak často i v církvi.

Aplikace

Jak můžeš aplikovat Ježíšovy principy vedení druhých do svého života? Kdo je pro tebe příkladem člověka, jehož autorita je založena na službě druhým?

Podněty k zamyšlení

„Komu patří naše srdce? O kom přemýšlíme? O kom nejraději mluvíme? Komu patří naše největší náklonnost a pro koho jsme ochotni nejvíce udělat? Pokud jsme přijali do svého života Ježíše Krista, často o něm přemýšlíme a k němu se vážou naše nejhlubší myšlenky. Odevzdali jsme vlastně všechno, co máme a kdo jsme. Přejeme si být jako on a toužíme po tom, aby v nás působil jeho Duch. Toužíme jej následovat a dělat mu celým svým srdcem radost.“ (SC 58; CVP 72)

„Přestože je náš život na zemi poznamenán hříchem, největší možnou radostí a nejvyšším dostupným vzděláním je služba druhým. I v Božím království, kde nás nebude omezovat naše hříšné lidství, najdeme stejný zdroj radosti – službu svědectví. Přitom se i tam budeme stále více učit, jak bohatá je sláva jeho tajemství... Je to Kristus mezi vámi, v něm máte naději na Boží slávu.“ (Ko 1,27)“ (ED 309; VYCH 180)

Otázky k rozhovoru

1. *Ježíš nazval úspěšného a bohatého člověka „bláznem“ (L 12,20). Úspěch a bohatství z nikoho automaticky hloupého člověka nedělá. Kdo je tedy v Božích očích „bláznem“?*
2. *V některých sborech existují dvě skupiny lidí. V první jsou úspěšní podnikatelé a ti, kteří mají vliv ve sboru i společnosti – jsou zahrnováni pozornostmi, mají respekt a úctu. Druhou skupinu často tvoří tiší lidé, bez většího vlivu, zdánlivě bezvýznamní – přicházejí a odcházejí nepovšimnutí, nikdo s nimi moc nehovoří. Co můžete jako společenství udělat, aby se lidé z druhé skupiny cítili stejně důležití jako ti z první skupiny?*
3. *Písmo popisuje farizee velmi kriticky. Mohou se nám zdát se svým převráceným vnímáním náboženství ubozí a někdy směšní. Jak si můžeme být jisti, že v zápalu horlivosti se ve věcech víry nedopustíme stejných chyb jako oni? Jak rozlišíme, co je správné a natolik důležité, že se za to vyplatí bojovat – a nejde přitom o „cezení komára“ (Mt 23,24)?*
4. *Co můžeme udělat pro to, abychom byli ostražití a bdělí v souvislosti s druhým příchodem Ježíše Krista – navzdory tomu (anebo právě proto), že na setkání s naším Spasitelem čekáme možná už dlouhé roky?*

Boží království

Texty na tento týden

L 1,31–33; 17,20–24; 18,25–30; 21,32–36; Sk 1,6–9

Základní verš

„A přijdou od východu i západu, od severu i jihu, a budou stolovat v Božím království.“ (L 13,29)

Boží království bylo jedním z hlavních témat učení Ježíše Krista a v jeho kázáních sehrávalo důležitou úlohu. Toto slovní spojení se v evangeliích vyskytuje zhruba 110krát, z toho 40krát u Lukáše. Ježíš zmiňuje Boží království při různých příležitostech – v modlitbě Páně, v kázání na hoře či v podobenstvích. Boží království vždy souvisí s tím, co Bůh vykonal a koná pro lidi, když řeší problém zla a přivádí velký spor se satanem k definitivnímu a rozhodujícímu konci. Boží království je radikálně odlišné od všech království, říší a států, které kdy na zemi existovaly – nejde totiž o pozemské království.

„Boží království neprovází vnější okázalost. Přichází nenápadným vlivem Božího slova, vnitřním působením Božího Ducha a společenstvím s Kristem. Největším projevem moci Božího království je lidská povaha, která odráží dokonalost Kristova charakteru.“ (MH 36; ŽNP 16.17)

Charakteristiky Božího království (1)

³¹Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. ³²Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. ³³Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce. (L 1,31–33)

Osobní studium

V modlitbě Páně říkáme: „Přijď tvé království“ (L 11,2). Co pro tebe znamená tato prosba a vyznání?

Boží království není filozofická či etická konstrukce. Není to ani sociální hnutí, které slibuje chléb a vodu hladovým nebo rovnost mezi lidmi či spravedlnost pro ty, kteří jsou pronásledováni. Boží království přesahuje všechno lidské dobro a morální snažení. Boží království je svrchovaná Boží aktivita, kterou nám přináší a představuje vtělený Syn jako dobrou zprávu (L 4,42–44; Mt 4,23–25).

Které myšlenky tě oslovují v L 1,31–33? Jak rozumíš slovům: „Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým“?

Tyto verše jsou velmi důležité ze dvou důvodů. (1) Mesiáš, o němž hovoří Starý zákon a jehož očekávali patriarchové, proroci i králové, není nikdo jiný než Ježíš, „syn Nejvyššího“. (2) „Jeho království nebude konce.“ Prostřednictvím vtělení, smrti a vzkříšení Ježíš jasně odpověděl na satanovo zpochybnění Boží suverenity a navěky ustanovil Boží království. „Vlády nad světem se ujal náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků“ (Zj 11,15). Ve velkém sporu mezi Bohem a satanem to byl nejprve satan, kdo zaznamenal určité vítězství, když Adam a Eva padli do hříchu. Ježíš však svým životem, smrtí a vzkříšením odhalil lživá satanova obvinění. Porazil satana v každém ohledu a ujistil celý vesmír, že přišlo Boží království.

Aplikace

Jak osobně vnímáš skutečnost, že jsme součástí Božího království? Jak je realita Božího království vidět ve tvém životě? V čem je (či by měl být) tvůj život jiný?

Charakteristiky Božího království (2)

²⁵ „Snáze projde velbloud uchem jehly, než aby bohatý vešel do Božího království.“ ²⁶ Ti, kdo to slyšeli, řekli: „Kdo tedy může být spasen?“ ²⁷ Odpověděl: „Nemožné u lidí je u Boha možné.“ ²⁸ Petr řekl: „Hle, my jsme opustili, co bylo naše, a šli jsme za tebou.“ ²⁹ On jim řekl: „Amen, pravím vám, není nikoho, kdo opustil dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti pro Boží království, ³⁰ aby v tomto čase nedostal mnohokrát víc a v přicházejícím věku život věčný.“ (L 18,25–30)

Osobní studium

Jak texty v L 18,16–30; 12,31–33 a 9,59–62 charakterizují občanství v Božím království?

Vstup do Božího království není podmíněn společenským postavením či velikostí majetku, není to ani otázka štěstí. Autoři evangelií představují charakteristiky těch, kteří vcházejí do Božího království: přicházejí ke Kristu v pokoře, jsou na něm závislí a mají dětskou důvěru. Přicházejí s ochotou vzdát se všeho. Všechno, čeho se člověk nechce vzdát, se v určitém smyslu dostává do rozporu s Kristem, stává se to pro něj důležitější než Ježíš. Kristus má mít v našem životě nejdůležitější místo – a to se pak promítne do všech oblastí našeho života. Je to přirozené, vždyť On je náš život, jen díky němu jsme, existujeme. Proto mu patří naše úplná oddanost.

Jaká je hlavní myšlenka Ježíšových slov, která jsou zaznamenána v L 18,29.30? Jak tě tento text osobně oslovuje? Co v něm Ježíš zaslubuje? Jak rozumíš výzvě „opustit dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti pro Boží království“? Nezní to jako příliš náročný závazek? Ježíš neříká, že tato výzva je určena každému z nás. Podstata jeho slov spočívá v tom, že pokud je někdo vyzván, aby opustil vzpomínané věci a lidi pro Boží království, tak se to vyplatí – protože Boží království za to stojí.

Aplikace

Jaká ospravedlnění používají lidé jako důvody, pro něž nemohou následovat Krista? Co na to říká Ježíš? Jaké výmluvy („vážné důvody“ zní určitě lépe) používáš ty? Proč?

Boží království: Už a ještě ne

²⁰Když se ho farizeové otázali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: „Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli vypožorovat; ²¹ani se nedá říci: ‚Hle, je tu‘ nebo ‚je tam‘! Vždyť království Boží je mezi vámi!“ ²²Svým učedníkům řekl: „Přijdou dny, kdy si budete toužebně přát, abyste spatřili aspoň jediný ze dnů Syna člověka, ale nespatříte. ²³Řeknou vám: ‚Hle, tam je, hle, tu;‘ zůstaňte doma a nechoďte za nimi. ²⁴Jako když se zableskne a rázem se osvětlí všechno pod nebem z jednoho konce nebe na druhý, tak bude Syn člověka ve svém dni.“ (L 17,20–24)

Osobní studium

Lukáš zaznamenává Ježíšova slova, která dosvědčují realitu přítomného království. Když se ho farizeové ptali, kdy přijde Boží království, odpověděl jim: „Království Boží je mezi vámi!“ (L 17,21). To naznačuje, že s příchodem Ježíše Krista přišlo i Boží království. Projevilo se uzdravováním (L 7,22; 9,11), kázáním evangelia (L 4,16–19; 7,22), odpuštěním hříchů (L 7,48–50; 19,9:10) a ničením mocností zla (L 11,20). Ježíš způsobil, že se Boží království stávalo pro jednotlivce realitou, měnilo je a vedlo blíže k Bohu. Boží království se stává realitou i uprostřed jeho následovníků, kteří jsou svědectvím o Boží spravedlnosti a spasení.

„Království Boží milosti se však utváří již dnes. Každý den se totiž Boží lásce poddávají lidé, kteří byli kdysi hříšníky.“ (MB 108; MN 64)

Jestliže hledisko „už“ ukazuje na právoplatnost království – tedy porážku hříchu a satana a Ježíšovo vítězství ve velkém sporu – tak hledisko „ještě ne“ ukazuje do budoucnosti, na definitivní konec zla a ustanovení nové země: „Království Boží slávy však nastane až při druhém příchodu Ježíše Krista na tento svět.“ (MB 108; MN 64)

Jak na základě L 17,23.24 a 21,5–36 rozumíš tomu, co znamená Boží království na konci věků?

Náš svět a to, v jakém se nachází stavu (zmatek, problémy, trápení...), potvrzuje pravdivost Ježíšových slov. I když pro některé lidi je utrpení a bolest důkazem toho, že Bůh neexistuje, na základě Ježíšových slov, která řekl před dvěma tisíci lety, víme, že stav našeho světa nejen potvrzuje Boží existenci, ale i pravdivost Bible. (Pokud by dnes svět vypadal jako rajská zahrada, Ježíš by nemluvil pravdu.) Až na konci dějin bude Boží království ustanoveno v plnosti. Do té doby musíme být trpěliví.

Aplikace

V kterých oblastech svého života vnímáš, že Boží království je „už“ mezi námi? Co můžeš udělat pro to, aby lidé okolo tebe mohli více vnímat to, že Boží království je „už“ zde? V čem je pro tebe nejtěžší, že tu „ještě není“?

Druhý příchod Ježíše Krista

³²Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. ³³Nebe a země pomínou, ale má slova nikdy nepominou. ³⁴Mějte se na pozoru, aby vaše srdce nebyla zatížena nestřídmostí, opilstvím a starostmi o živobytí a aby vás onen den nepřekvapil jako past. ³⁵Neboť přijde na všechny, kteří přebývají na zemi. ³⁶Buďte bdělí a prostě v každý čas, abyste měli sílu uniknout všemu tomu, co se bude dít, a mohli stanout před Synem člověka. (L 21,32–36)

Osobní studium

Když Ježíš mluvil o Božím království, upozorňoval na dvě skutečnosti. (1) Boží aktivitu skrze Krista v historii, která měla za cíl zachránit lidstvo z hříchu. (2) Boží dovedení dějin k jejich konci, kdy budou obnoveni zachránění podle jeho původního plánu, aby s ním mohli žít věčně na nové zemi (Zj 21,1–3). První skutečnost se už naplnila v životě a službě Ježíše Krista. V něm jsme se stali účastníky jeho království milosti (Ef 1,4–9). Druhá část jeho zaslíbení – shromáždění zachráněných v království slávy – je naší nadějí do budoucnosti, kterou očekávají ti, kteří jsou Kristovi (Ef 1,10; Tt 2,13). Nový zákon jasně spojuje druhý příchod Ježíše Krista s královstvím slávy, které vykoupení dostanou jako dědictví.

Druhý Kristův příchod je závěrečným vyvrcholením evangelia, které Ježíš zvěstoval, když přišel poprvé na náš svět. Ten samý Ježíš, který porazil hřích a satana na Golgotě, se brzy vrátí, aby odstranil zlo a stvořil novou zemi, která již nebude poznamenána tragédií, do níž satan uvrhl Boží stvoření.

Přečti si L 21,34–36. Zkus vlastními slovy shrnout základní myšlenku tohoto poselství. Čím tě tento text oslovuje?

Ježíš nás, kteří jsme součástí království milosti, vyzývá, abychom byli ostražití, modlili se a očekávali království slávy. Do té doby, než se „už“ a „ještě ne“ setkají v jednom časovém okamžiku, do té doby, než se protne království milosti s královstvím slávy, před námi stojí výzva sloužit, bdít a být svědky. Očekávání druhého příchodu Ježíše Krista se projeví naším posvěcením zde a nyní.

Aplikace

Na co se v souvislosti s druhým příchodem Ježíše Krista těšíš nejvíc? Co pro tebe znamenají slova zapsaná ve Zj 21,1–5?

Budete mými svědky

“Ti, kdo s ním byli, se ho zeptali: „Pane, obnovíš už teď království Izraele?”“ Odpověděl jim: „Není vaše věc znát časy a doby, které si Otec ponechal ve své pravomoci. ⁸Přijmete ale moc Ducha svatého přicházejícího na vás a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku, v Samaří a až na konec světa.” ⁹Po těch slovech byl před jejich zraky vzat vzhůru a zmizel jim z očí v oblaku. (Sk 1,6–9; B21)

Osobní studium

Když Lukáš psal „pokračování“ ke svému evangeliu, velmi zdůrazňoval působení Ducha svatého při růstu Božího království v prvních letech křesťanské církve. V úvodních verších knihy Skutky apoštolů Lukáš zmiňuje tři základní pravdy, které souvisí s Božím královstvím.

1. Je jisté, že se Ježíš znovu vrátí. Čtyřicet dní mezi vzkříšením a nanebevstoupením se Pán zjevoval svým učedníkům a učil je – tak jako před ukřižováním – „o království Božím“ (Sk 1,3). Nesmírná důležitost kříže i Kristova vzkříšení nic nezměnila na jeho poselství o Božím království – stále zdůrazňoval jeho realitu.
2. Je třeba očekávat na Ježíšův příchod. Těsně před Ježíšovým nanebevstoupením se jej učedníci zeptali: „Pane, obnovíš už teď království Izraele?“ (Sk 1,6; B21). Ježíš na tuto otázku neodpověděl přímo, ale poopravil jejich pohled. Zdůraznil, že je to záležitost Boha, ne lidí. Bůh ustanoví své království slávy – a bude to v čase, který určí On (Sk 1,7; Mt 24,36).
3. Máme nést svědectví o Ježíšově evangeliu. Kristus přesměrovává uvažování učedníků z otázky „kdy“ na „co“. Učedníkům nebyl odhalen čas druhého příchodu (stejně jako nám). Ježíš však jasně definuje, co od svých následovníků očekává. Podobně jako v podobenství o hřivnách (L 19,13–27) zdůrazňuje, že máme úkol – nést evangelium „až na sám konec země“ (Sk 1,8). To je naše zodpovědnost. Nemáme (a ani nemůžeme) to dělat ve vlastní síle, ale v moci Ducha svatého, kterého Ježíš svým učedníkům zaslíbil (Sk 1,4–8).

Aplikace

Ježíšovi učedníci byli až do poslední chvíle zmateni a nerozuměli skutečné podstatě toho, co Kristus vykonal. Navzdory tomu je Pán povolává a používá ke svému dílu. Co je nejdůležitější pro to, abys mohl být pro Boha užitečný v jeho díle?

Podněty k zamyšlení

„O chudých v duchu Ježíš řekl: ‚Jejich je království nebeské.‘ Toto království není, jak doufali Kristovi posluchači, časným a pozemským panstvím. Kristus otevíral lidem duchovní království své lásky, své milosti, své spravedlnosti. Znamením Mesiášovy vlády je podobnost lidí Synu člověka. Občané Kristova království jsou chudí v duchu, tiší, pronásledovaní pro spravedlnost. Jim patří království nebeské.“ (MB 7; MN 13)

„Učedníci se vytrvale a opravdově modlili, aby dokázali jednat s lidmi a promlouvat k nim při každodenních činnostech tak, aby byli hříšníci přiváděni ke Kristu. Odložili všechny neshody a touhu po prvenství, semkli se a vytvořili pravé křesťanské společenství. Čím blíže byli k Bohu, tím více si uvědomovali, jak velké přednosti se jim dostalo, když mohou mít tak těsné spojení s Kristem. Když si vzpomněli, kolikrát ho zarmoutili, protože odmítali nebo nechápali učení, které se jim v jejich zájmu snažil předat, zachvátil je smutek. Tyto dny přípravy byly dny důkladného sebezpytování. Učedníci si byli vědomi své duchovní bídy a prosili svatého Boha, aby je pomazal a uschoпил k záchraně lidí. Nežádali požehnání jenom pro sebe, ale cítili tíhu zodpovědnosti za spasení druhých. Věděli, že evangelium má být hlášáno světu, a proto žádali o sílu, kterou jim Kristus zaslíbil.“ (AA 37; PNL 23)

Otázky k rozhovoru

- 1. Nositel Nobelovy ceny Steven Weinberg jednou řekl: „Čím více vesmíru rozumíme, tím se nám zdá nesmyslnější.“ Mnozí lidé nevidí problém v tom, že by vesmír neměl mít žádný smysl. Astrofyzička Margaret Gellerová jde ještě dál a pokládá další otázky: „Proč by měl mít vesmír nějaký smysl? Jaký smysl? Vždyť je to pouze fyzikální systém.“ Jako křesťané, kteří čekají příchod Ježíše Krista a ustanovení Božího království, máme na podobné úvahy úplně jiný pohled. Jaký vnímáte smysl vesmíru a naší existence?*
- 2. Každá generace křesťanů očekávala Ježíšův příchod v jejich době. Někteří kazatelé a evangelisté se v minulosti dokonce snažili stanovit přesný čas druhého příchodu Krista. Proč je jakékoliv určování času druhého Kristova příchodu špatné?*

Ježíš v Jeruzalémě

Texty na tento týden

L 9,51–53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,28.45–48; 20,10–17.20–26; 1K 11,23–26

Základní verš

„Když už byl blízko a uzřel město, dal se nad ním do pláče.“ (L 19,41)

Poslední týden Ježíšova pozemského života se odehrával v Jeruzalémě. Během něho se odehrálo několik vypjatých scén: triumfální vjezd do města, Ježíšův pláč nad lhostejným Jeruzalémem, vyčištění chrámu, intriky a spiknutí, sklíčenost během poslední večeře, agónie v Getsemanské zahradě, zesměšňování a ponižování, fraška u soudu, potupné ukřižování a nakonec slavné vzkříšení. Nikdy předtím ani potom nebylo nějaké město svědkem tak rozhodujícího vývoje a pohybu v dějinách. Během tohoto týdne kulminoval kosmický konflikt mezi dobrem a zlem. Nikdo kromě Ježíše nerozuměl tomu, co se v Jeruzalémě vlastně odehrálo.

Ježíš navštívil během svého života Jeruzalém několikrát. Přestože jsou další zmínky o Ježíši v Jeruzalémě významné – Ježíš je přinesen do chrámu po narození (L 2,22–38), dvanáctiletý Ježíš vede diskuzi v chrámě (L 2,41–50), během pokušení byl Kristus postaven na vrchol chrámu (L 4,9–13) – na závěrečný týden Ježíšova života kladou všichni evangelisté největší důraz.

Slavnostní vjezd do Jeruzaléma

⁵¹Když se naplňovaly dny, kdy měl být vzat vzhůru, upjal svou mysl k cestě do Jeruzaléma ⁵²a poslal před sebou posly. Vydali se na cestu a přišli do jedné samařské vesnice, aby pro něho vše připravili. ⁵³Ale tam jej nepřijali, protože jeho tvář byla obrácena k Jeruzalému. (L 9,51–53)

Ježíš procházel městy i vesnicemi, učil a přitom stále směřoval k Jeruzalému. (L 13,22)

Na cestě do Jeruzaléma procházel Samařskem a Galileou. (L 17,11)

Vzal k sobě svých Dvanáct a řekl jim: „Hle, jdeme do Jeruzaléma a na Synu člověka se naplní všechno, co je psáno u proroků.“ (L 18,31)

Po těchto slovech pokračoval Ježíš v cestě do Jeruzaléma. (L 19,28)

Osobní studium

Ježíš se narodil v Betlémě, vyrostl v Nazaretě, učil, kázal a uzdravoval v Galileji, Samařsku, Judsku a Pereji. Celou dobu se však zaměřoval na jedno město – Jeruzalém. Lukáš ve svém evangeliu neustále zdůrazňuje, že Ježíšova cesta směřuje do Jeruzaléma (L 9,51.53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,11.28).

Ježíšův poslední týden začíná slavnostním, královským vstupem do Jeruzaléma. Výsledkem byla jeho smrt na kříži, díky které jsme „ještě jako nepřátelé byli s Bohem smířeni“ (Ř 5,10).

Přečti si L 19,28–40. Pokus se vžít do děje. Představ si nadšení učedníků, kteří si určitě představovali, že se Ježíš stane králem a usedne v Jeruzalémě na trůn krále Davida. Jak se asi museli učedníci cítit na konci týdne, když Ježíš zemřel na kříži? Co se z toho můžeme naučit o falešných očekáváních?

Když se Ježíš narodil, mudrci z východu přišli do Jeruzaléma a ptali se: „Kde je ten právě narozený král Židů?“ (Mt 2,2). Nyní, několik dní před ukřižováním, když Ježíš a učedníci vcházejí do města, ozývá se Jeruzalémem hlasité volání: „Požehnaný král, který přichází ve jménu Hospodinově. Na nebi pokoj a sláva na výsostech!“ (L 19,38).

Tato scéna je naplněním proroctví: „Rozjášej se, sijnónská dcero, dcero jeruzalémská, propukni v hlahol! Hle, přichází k tobě tvůj král, spravedlivý a zachráněný, pokořený, jede na oslu, na oslátku, osličím mláděti“ (Za 9,9). Ježíš věděl, že radostné „Hosanna!“ (Mt 21,9) se záhy změní v nenávistné „Ukřižuj ho!“ (Mk 15,13.14) a nakonec na Golgotě zazní vítězné „Dokonáno jest“ (J 19,30).

Přestože se všechno odehrávalo podle věčného Božího plánu, učedníci byli tak ovlivněni tradicí a očekáváním, jež bylo v té době, že vůbec nepochopili Ježíšova předchozí varování o tom, co se stane a co to bude znamenat.

Aplikace

Kristus mnohokrát s učedníky otevřeně mluvil, ale oni ho neslyšeli. A pokud slyšeli, jeho slova pro ně byla tak v rozporu s jejich očekáváním, že je nebyli schopni pochopit. Co můžeš udělat pro to, aby ses nezatvrdil vůči některým biblickým pravdám? Kdy se ti naposledy stalo, že jsi v Písmu objevil něco, co jsi nečekal, co tě překvapilo či dokonce zaskočilo?

Očištění chrámu

45Když vešel do chrámu, začal vyhánět ty, kdo tam prodávali, 46a řekl jim: „Je psáno: ‚Můj dům bude domem modlitby‘, ale vy jste z něho udělali doupe lupičů.“ 47Každý den učil v chrámě; velekněží však a zákoníci i přední mužové z lidu usilovali o to, aby jej zahubili, 48ale nevěděli, jak by to měli udělat, poněvadž všechen lid mu visel na rtech. (L 19,45–48)

Osobní studium

Co je pro tebe nejdůležitější v textech zapsaných v L 19,45–48; Mt 21,12–17 a Mk 11,15–19? Co si myslíš, že je důležité pro váš sbor a církev – zvláště pokud vezmeš v úvahu, že společenství věřících je také „chrámem“ (Ef 2,21)?

Po slavnostním vstoupení do města, během kterého plakal nad Jeruzalémem (L 19,39–44), Ježíš navštívil chrám. Očištění chrámu zaznamenávají všechna čtyři evangelia. Jan zmiňuje vyčištění chrámu, které se událo na začátku Ježíšovy služby – o Velikonocích, pravděpodobně v roce 28 (J 2,13–25). Ostatní evangelisté zaznamenávají druhé očištění chrámu, které Ježíš vykonal na konci své služby – bylo to během Velikonoc v roce 31. Tyto dvě události vytvářejí určitý časový rámec Ježíšovy služby. Ukazují také na to, jak velmi Ježíši záleželo na svatosti chrámu a služby v něm – vždyť byla Bohem vytvořeným předobrazem pozemské i nebeské služby Spasitele. V Kristových činech také vnímáme jeho autoritu, s níž potvrzoval své mesiášské poslání.

Očištění chrámu – především to druhé – ukazuje, že Ježíš věděl, že brzy zemře a předobrazná služba v chrámě bude zanedlouho naplněna. Navzdory tomu – anebo právě proto – vyhnal z chrámového nádvoří ty, kteří jej svými činy znevažovali. Stále to byl Boží dům, stále to bylo místo, kde kněží přinášeli oběti, jež poukazovaly na závažnost hříchu a především na oběť Božího Beránka. Lidé, kteří přicházeli do chrámu s otevřeným a kajícím srdcem, měli mít možnost vidět a pochopit, kým je zaslíbený Mesiáš a co jeho oběť na kříži ve skutečnosti znamená. Chrám byl místem, kde mohli mnozí v Ježíši rozpoznat „Beránka, toho zabitého od počátku světa“ (Zj 13,8; BK).

Aplikace

Ježíš očištěním chrámu učinil dobrou věc – kromě jiného překazil obchody těm, kteří využívali náboženství a zbožnost pro svůj vlastní prospěch. Není někdy možné vidět tento problém i v našem společenství víry? Co je možné udělat pro to, aby určité osobní ambice či cíle nemohly blokovat náš úkol přivádět lidi blíže ke Kristu?

Zlí vinaři

¹⁰„V stanovený čas poslal k vinařům služebníka, aby mu odevzdali podíl z výnosu vinice. Ale vinaři ho zbili a poslali zpět s prázdnou. ¹¹Poslal k nim ještě jiného služebníka; oni i toho zbili, zneuctili a poslali zpět s prázdnou. ¹²Poslal ještě třetího; i toho zbili do krve a vyhnali. ¹³Tu řekl pán vinice: „Co mám dělat? Pošlu svého milovaného syna, na něho snad budou mít ohled.“ ¹⁴Když ho však vinaři spatřili, domlouvali se mezi sebou: „To je dědic. Zabijme ho, a dědictví bude naše.“ ¹⁵A vyvekli ho ven z vinice a zabili. Co tedy s nimi udělá pán vinice? ¹⁶Přijde, zahubí ty vinaře a vinici dá jiným.“ Když to uslyšeli, řekli: „To přece ne!“ ¹⁷On na ně pohleděl a řekl: „Co tedy znamená slovo Písma: „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným?““ (L 20,10–17)

Osobní studium

Podobenství o zlých vinařích (L 20,9–19) je určitou lekcí z historie, která nás vybízí k opatrnosti. Hlavní postavou podobenství je Bůh, který projevuje trpělivou a nevyčerpateľnou lásku vůči bloudícím hříšníkům. Podobenství bylo adresováno židovským představitelům a vůdcům v té době – velekněžím a zákoníkům. Když Ježíše slyšeli, „poznali, že to podobenství vyprávěl o nich“ (L 20,19; B21). Toto podobenství je však aktuální i dnes – a to jak pro církve, tak pro každé sborové společenství i každého jednotlivce. Od Boha jsme přijali dar milosti, Bůh nám důvěřuje a touží po tom, abychom mu byli věrní a přijímali jeho lásku a dary. My jsme dnes „nájemci vinice“ a máme zodpovědnost za to, co nám Bůh svěřil.

V čem vidíš aktuálnost podobenství o zlých vinařích pro váš sbor i pro tebe osobně?

Místo vděčnosti, lásky a věrnosti měli nájemci pro pána vinice jen nenávisť, zlo a vzpouru. Pán vinice však posílá další a další služebníky, aby mu přinesli jeho díl úrody (L 20,10–12). Podobně i Bůh posílá své služebníky a proroky k Božímu lidu s poselstvím, aby se odvrátil od svých zlých cest (Jr 35,15). Odezva v podobenství i v reálném životě však byla stejná – odmítání a zatvrzení. Tuto obžalobu pronesl před svou smrtí i Štěpán: „Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali?“ (Sk 7,52; ČSP).

Spasení je dlouhým příběhem lásky. A přestože se zdá, že zlo znovu a znovu vyhrává, nakonec zvítězí Bůh a jeho království slávy. Po kříži přichází vzkříšení. „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným“ (Mk 12,10). Tento kámen se stane základním kamenem velkého chrámu, v němž bude přebývat Boží shromáždění – všichni zachránění, bohatí i chudí, židé i pohané, muži i ženy – všichni jako jeden lid.

Aplikace

Přestože mezi námi pravděpodobně není prorok, kterého bychom pronásledovali či mu vyhrožovali smrtí, i dnes jsme – stejně jako lidé kdysi – schopni odmítnout Boží posly. Jak si můžeme být jisti, že jsme připraveni přijmout poselství těch, kteří k nám v Božím jménu promlouvají?

Bůh a císař

²⁰Nespustili ho však z očí. Poslali své lidi, kteří měli předstírat, že to myslí upřímně, aby jej přistihli při výroku, pro nějž by ho mohli vydat vladařově moci a soudu. ²¹Otázali se ho: „Mistře, víme, že správně mluvíš a učíš a nestraníš nikomu, nýbrž učíš cestě Boží podle pravdy. ²²Je nám dovoleno dávat daň císaři, nebo ne?“ ²³Ježíš však prohlédl jejich záłudnost a řekl jim: ²⁴„Ukažte mi denár! Čí má obraz a nápis?“ Odpověděli: „Císařův.“ ²⁵Řekl jim: „Odevzdejte tedy to, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu.“ ²⁶A tak se jim nepodařilo, aby ho před lidmi přistihli v řeči; podivili se jeho odpovědi a umkli. (L 20,20–26)

Osobní studium

Během Ježíšova života bylo placení daní výbušným problémem. Kromě různých místních daní a poplatků bylo nejvíce diskutovanou otázkou placení římské daně. Když Judas Galilejský, „revolucionář“ a spoluzakladatel sekty zélótů, vedl okolo roku 6 vzpouru proti sčítání lidu, které nařídil vládce Quirinius (L 2,2), kromě jiného prohlásil, že placení daní císaři je zbabělost (Josephus Flavius, Židovská válka, 2.8.1).

Placení daní, různá mesiášská prohlášení a samozvaní mesiášové byli v této době příčinou pravidelných povstání a vzpour proti Římu. V této zjitřené situaci byla přímá otázka ohledně placení daní otevřenou provokací a zákonitě vedla ke konfliktu. Pokud by Ježíš odpověděl, že s placením daní souhlasí, postavil by se na stranu Říma, což by vedlo k jeho odmítnutí od mnoha lidí, kteří mu naslouchali. Kdyby placení daní Římu odmítl, znamenalo by to, že schvaluje předcházející vzpoury a jako zrádce by ho vydali moci a soudu vladaře (L 20,20).

Zákoníci a velekněží chtěli Ježíše chytit do pastí, z níž by již nemohl vyklouznout. Kristus však znal jejich smýšlení. Požádal, aby mu někdo půjčil denár, a prohlásil: „Odevzdejte to, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu“ (L 20,25). Život pod nadvládou císaře znamenal, že člověk každodenně používal mince s jeho podobiznou. To s sebou přinášelo určité závazky. Existuje však ještě větší povinnost a závazek, který vyplývá ze skutečnosti, že jsme stvořeni k Božímu obrazu a jsme mu zavázáni věností.

„Ježíš nemluvil nijak vyhybavě, odpověděl na otázku přímo a otevřeně. V ruce držel minci, na níž bylo vyraženo císařovo jméno i jeho podoba. Prohlásil, že žijí-li pod ochranou římské moci, musí ji podporovat tak, jak žádá, pokud to není v rozporu s jejich povinností vůči Bohu. Měli se pokojně podřizovat zákonům země, ale především měli v každé době zachovat věnost Bohu.“ (DA 602; TV 383)

Aplikace

Jakým způsobem můžeš být dobrým občanem své země a zároveň vědět, že tvé občanství je ve městě, jehož stavitel a tvůrcem je sám Bůh“ (Žd 11,10; Ef 2,19; Fp 3,20)?

Večeře Páně

²³Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ²⁴vzdal díky, lámal jej a řekl: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to číňte na mou památku.“ ²⁵Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to číňte, kdykoli budete pít, na mou památku.“ ²⁶Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1K 11,23–26)

Osobní studium

Ježíšova poslední večeře s učedníky byla něčím jiným než tradiční velikonoční hostinou. Starozákonní ustanovení Pesachu zdůrazňuje lidskou slabost v protikladu k velké Boží moci. Tak, jako bylo pro Izraelce nemožné vymanit se vlastní silou z egyptského otroctví, tak i pro nás je nemožné osvobodit se od hříchu. Vysvobození přichází od Boha jako dar jeho lásky a milosti. Tuto událost měli izraelité učit své děti, a tak předávat z generace na generaci (Ex 12,26.27). Vysvobození izraelského národa z egyptského otroctví se zapsalo do dějin jako Boží vykupitelský čin. Vysvobození lidstva z moci hříchu má svůj základ také v historické události, již bylo ukřižování Krista. Ježíš je obětovaným „velikonočním beránkem“ (1K 5,7). Večeře Páně je „veřejným vyznáním, ve kterém potvrzuje společenství věřících slavný a rozhodující smysl Kristovy smrti.“ (Berkouwer, Gerrit C. *The Sacraments*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1969, s. 193)

Večeře Páně je připomenutím, že „Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen“ (1K 11,23), den před ukřižováním, předal učedníkům důležité poselství, které si měli připomínat: Chléb a víno jsou symboly jeho těla, které se za ně láme, a jeho krve, která se za ně prolévá na odpuštění hříchů (Mt 26,28). Ježíšova smrt byla Božím prostředkem našeho vykoupení z moci hříchu. Kristova smrt je darem z nebe, díky němuž jsme zachráněni. Abychom na tuto skutečnost nezapomínali, Ježíš ustanovil slavení Večeře Páně.

Ježíšův výrok, že jeho krev „se prolévá za mnohé na odpuštění hříchů“ (Mt 26,28), platí až do konce času. Pokud tuto skutečnost nebudeme brát vážně či ji budeme zpochybňovat a budeme hledat jiný způsob spasení, znamená to odmítání Boha a cesty, kterou připravil pro naši záchranu. Když se scházíme, abychom jedli chléb a pili z kalicha, potřebujeme si uvědomit dvě zásadní záležitosti: (1) Kristus za nás zemřel. (2) Ježíšova smrt z nás učinila jedno „tělo“ – a proto společně stolujeme jako jedna rodina, jako společenství vykoupěných, kteří očekávají Kristův příchod. Večeře Páně je důležitou připomínkou toho, že dějiny mají svůj smysl a v životě existuje naděje.

Aplikace

Kristus vydal své tělo a svou krev, aby nás zachránil. Dává nám také zaslíbení věčného života. Co to pro tebe znamená? Jakým způsobem ti to přináší do života naději a jistotu?

Podněty k zamyšlení

„Jíst Kristovo tělo a pít jeho krev znamená přijímat jej za svého osobního Spasitele, věřit, že nám odpouští hříchy a že v něm jsme dokonalí. Budeme-li mít stále na mysli jeho lásku, zůstávat v ní a přijímat ji, budeme mít podíl na jeho povaze. Kristus musí být pro naši duši stejně důležitý, jako je pokrm pro naše tělo. Pokud pokrm nesníme a nepřijmeme do těla, nemá pro nás žádný význam. Podobně nám ani Kristus nemůže pomoci, pokud jej neuznáme za svého osobního Spasitele. Čistě teoretické poznání nám žádný užitek nepřinese. Musíme Kristem žít, přijímat jej do svého srdce, jediné tak se jeho život může stát naším. Musíme se nechat prostoupit jeho láskou a milostí.“ (DA 389; TV 245)

Otázky k rozhovoru

1. *Představte si scénu, kdy Ježíš vyhání kupce z chrámu v Jeruzalémě. Jak se dá na víře vydělávat? Jak a kdy se náboženství stává obchodním zbožím? Jak se může stát náboženství otázkou prestiže a pýchy? Co můžeme jako církev udělat pro to, abychom nepodlehli tomuto pokušení a podvodu?*
2. *Profesor filozofie Alex Rosenberg, autor knihy *The Atheist's Guide to Reality* (Ateistův průvodce realitou), se domnívá, že všechna realita a existence je plně materialistická. To znamená, že vše se může a musí dát vysvětlit pouze prostřednictvím fyzikálních jevů. Tyto skutečnosti samozřejmě nemají žádný cíl ani záměr – pro Boha zde není místo. Co je tedy smyslem vesmíru? Alex Rosenberg odpovídá: „Žádný neexistuje.“ A pokud by nás nesmyslnost a bezcílnost vesmíru měla přivést k depresi, autor nás vybízí, abychom ji brali vážně. Proč? Emoce a sklíčenost nejsou totiž ničím jiným, než určitým uspořádáním neuronů a chemických sloučenin – a to lze vyřešit léky. Tento pohled na svět a realitu je zcela v rozporu s tím, který je založen na víře v Krista a v to, co pro nás učinil. Jak popírá účast na Večeři Páně nihilismus a názory o nesmyslnosti vesmíru, jak je přestavuje ateismus?*

Ukřižovaný a vzkříšený

Texty na tento týden

L 22,2–5.39–46; 23,10–15; 24,1–7.45–51

Základní verš

„Syn člověka musí být vydán do rukou hříšných lidí, být ukřižován a třetího dne vstát.“ (L 24,7)

Už od dětství si byl Ježíš vědom toho, že přišel na tuto zem, aby plnil vůli svého Otce (L 2,41–50). Učil, uzdravoval a sloužil v poslušnosti a plném odevzdání se Otci. Po poslední večeři s učedníky přišel čas, kdy se vydá na poslední cestu, na níž bude kráčet sám, zrazen a zapřen nejbližšími, aby byl odsouzen a ukřižován. Nakonec však byl vzkříšen a vstal jako vítěz nad smrtí.

Ježíš během svého života věděl o kříži. V evangeliích je opakovaně použito slovo „musí“ v souvislosti s jeho utrpením a smrtí (L 17,25; 22,37; 24,7; Mt 16,21; Mk 8,31; 9,12; J 3,14). Ježíš musel jít do Jeruzaléma, musel trpět, musel být vydán do rukou hříšníků, musel být „vyvýšen“, musel být ukřižován a musel vstát z mrtvých – muselo se totiž naplnit to, co o něm bylo napsáno. Ježíš odmítal každý návrh a každou možnost, která by ho vedla jinam než na kříž (například při pokušení od satana – Mt 16,22.23; Mt 4,8–10). Byl přesvědčen, že „musí jít do Jeruzaléma a mnoho trpět... být zabit a třetího dne vzkříšen“ (Mt 16,21). Pro Ježíše nebyla cesta na kříž možností, ale cestou, již musel projít (L 24,25.26.46). Apoštol Pavel tuto cestu popisuje jako „tajemství, které po věky a po celá pokolení bylo skryto, ale nyní je zjeveno jeho svatému lidu“ (Ko 1,26).

Zápas v Getsemanské zahradě

³⁹Potom se jako obvykle odebral na Olivovou horu; učedníci ho následovali. ⁴⁰Když došel na místo, řekl jim: „Modlete se, abyste neupadli do pokušení.“ ⁴¹Pak se od nich vzdálil, co by kamenem dohodil, klekl a modlil se: ⁴²„Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich, ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň.“ ⁴³Tu se mu zjevil anděl z nebe a dodával mu síly. ⁴⁴Ježíš v úzkostech zápasil a modlil se ještě usilovněji; jeho pot kanul na zem jako krůpěje krve. ⁴⁵Pak vstal od modlitby, přišel k učedníkům a shledal, že zármutkem usnuli. ⁴⁶Řekl jim: „Jak to, že spíte? Vstaňte a modlete se, abyste neupadli do pokušení.“ (L 22,39–46)

Osobní studium

Na počátku dějin postavil Bůh Adama a Evu do nádherné zahrady, kterou naplnil vším, co potřebovali, aby mohli žít radostným životem. Zanedlouho se však stalo něco mimořádného: objevil se satan (Gn 3). Pokoušel první dvojici a podařilo se mu uvrhnout zemi do sporu mezi dobrem a zlem, mezi Bohem a satanem.

Nyní, v čas, který určil Bůh, se jiná zahrada (L 22,39–46) stala bojištěm, kde běsnil zápas mezi pravdou a lží, mezi spravedlností a hříchem, mezi Božím plánem spasení lidstva a satanovým cílem zničit člověka. V zahradě Eden byl svět uvržen do zničující moci hříchu, v Getsemanské zahradě bylo světu zaslíbeno vítězství. V Edenu proběhla vzpoura proti Bohu, v Getsemane byl celý vesmír svědkem podřízení se Bohu a zjevení vítězství nad hříchem.

Zkus se žít do atmosféry událostí, které jsou zaznamenány v Gn 3,1–6 a L 22,39–46. Jak se asi u těchto událostí cítil Bůh? V čem je největší rozdíl mezi těmito dvěma událostmi?

V Getsemanské zahradě podnikl satan na Ježíše nejprudší útok, aby se vzdal poslání a úkolu, který mu Bůh svěřil. Kristus však projevil nejobdivuhodnější příklad závislosti na Boží moci, která mu pomohla uskutečnit Boží vůli. Události z Getsemanské zahrady ukazují, že ať je boj jakkoliv těžký a my jsme slabí, vítězství patří těm, kteří zakoušejí moc modlitby. Ježíšova slova to vystihují: „Ne má, nýbrž tvá vůle se staň“ (L 22,42). Všechna satanova vojska se postavila proti Ježíši, ale jeho učedníci, které tak miloval, byli v tu chvíli k jeho utrpení necitliví. Kristův pot začal být jako kapky krve, které kanuly na zem, ve vzduchu byla cítit zrada, kněží a chrámová stráž byli připraveni jej zatknout. A právě v tomto okamžiku se Ježíš modlil a podřídil se Boží vůli. Modlitba mu dodala sílu nést to nejtěžší břemeno.

Aplikace

Až budeš zase někdy v pokušení udělat nesprávnou věc, jak můžeš prožít zkušenost Ježíše v Getsemane a vyhnout se zkušenosti Adama a Evy? V čem spočívá nejvýznamnější rozdíl mezi těmito událostmi?

Zrada

²Velekněží a zákoníci přemýšleli, jak by ho zahubili; báli se však lidu. ³Tu vstoupil satan do Jidáše, nazývaného Iškariotský, který byl z počtu Dvanácti. ⁴Odešel, aby se domluvil s velekněžími a veliteli stráže, že jim ho zradí. ⁵Oni se zaradovali a dohodli se, že mu dají peníze. (L 22,2–5)

Osobní studium

Lukáš zaznamenává, že se Ježíš modlil, dříve než vyvolil dvanáct učedníků (L 6,12–16). Kristus vyjádřil, že učedníci pro něj byli Božím darem (J 17,6–9). Byl Jidáš opravdu odpovědí na Ježíšovu modlitbu? V Jidášově příběhu zapření je cítit velké napětí – na jedné straně byla Boží vůle, Boží záměr, který se naplnil (Sk 2,23), na straně druhé pak svobodná vůle, kterou měl i Jidáš.

Jidáš měl velký potenciál, mohl vykonat velké dílo. Jeho život však šel úplně opačným směrem, padl stejně jako Adam s Evou v zahradě Eden.

„Jidáš vždycky miloval peníze, ale nikdy nebyl natolik zkažený, aby se odhodlal k takovému činu. Příliš dlouho se však poddával hrabivosti, až jej nakonec zcela ovládla. Láska k penězům v něm přemohla lásku ke Kristu. Propadl jedné nepravosti, a tím se vydal do rukou satana a hříchu. Potom se už nezastavil před ničím.“ (DA 716; TV 457)

Když Ježíš nasycil pětitisícový zástup pěti chleby a dvěma rybami (L 9,10–17), Jidáš si jako první uvědomil „politickou hodnotu“ tohoto zázraku a chtěl pomoci tomu, aby se lidé „zmocnili Krista a prohlásili jej za krále“ (DA 719; TV 459). Ježíš však takové pokusy opakovaně odmítal. To vše vedlo Jidáše k určité zatrpklosti. „Dělal si veliké naděje; tím větší potom bylo jeho zklamání.“ (DA 719; TV 459) Je zřejmé, že Jidáš měl stejné představy jako ostatní: Ježíš použije svou nadpřirozenou moc, aby založil pozemské království, ve kterém bude mít on – Jidáš – významné postavení. Byl to však tragický omyl – jeho touha po světském království, které se nikdy neuskutečnilo, způsobila, že zemřel zatrpklý a bez víry, že přijde nebeské království, o němž Mesiáš tak často mluvil.

Když se Marie rozhodla pomazat Ježíše drahocennou mastí, Jidáš tento čin odsoudil jako mrhání (J 12,1–8). Jidáš vše viděl a posuzoval přes peníze. Jeho láska k nim zastínila lásku k Ježíši. Soustředění na peníze a postavení ho přivedlo k tomu, že dal cenovku na dar z nebe, jenž je nevyčíslitelné hodnoty (Mt 26,14). Tehdy do něj „vstoupil satan“ (L 22,3). A Jidáš přišel o to nejcennější.

Aplikace

Na postavení, moci a penězích nemusí být nic špatného. Problém nastává, pokud tyto věci (či cokoli jiného) zastíňují naši věrnost Bohu. Proč je tak důležité stále znovu přehodnocovat naše postoje, abychom sami sebe neoklamali tak, jak se to stalo Jidášovi?

S Kristem, nebo proti němu

²⁰Tu k nim Pilát znovu promluvil, neboť chtěl Ježíše propustit. ²¹Avšak oni křičeli: „Na kříž, na kříž s ním!“ ²²Promluvil k nim potřetí: „Čeho se vlastně dopustil? Neshledal jsem na něm nic, proč by měl zemřít. Dám ho zbičovat a pak ho propustím.“ ²³Ale oni na něm s velkým křikem vymáhali, aby ho dal ukřižovat; a jejich křik se stále stupňoval. ²⁴A tak se Pilát rozhodl jim vyhovět. ²⁵Propustil toho, který byl vsazen do vězení pro vzpouru a vraždu a o kterého žádali; Ježíše vydal, aby se s ním stalo, co chtěli. (L 23,10–15)

Osobní studium

Kromě všeho, čím je kříž významný, přináší v dějinách ještě něco – velké rozdělení. Je to rozdělení mezi vírou a nevěrou, mezi zradou a přijetím, mezi věčným životem a smrtí. Ve vztahu ke kříži neexistuje v postoji člověka žádná střední cesta. V konečném důsledku stojíme na jedné, nebo druhé straně. „Kdo není se mnou, je proti mně; kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje“ (Mt 12,30). Jsou to silná slova, při kterých se můžeme cítit i trochu nepřijemně. Ježíš jimi však popisuje realitu a ukazuje, jaké důsledky má postoj k pravdě – vždyť všichni jsme součástí velkého sporu mezi dobrem a zlem. V tomto konfliktu stojíme buď na straně Krista, nebo satana.

Přečti si následující texty a uvažuj o tom, jaký postoj měli zmínění lidé k Ježíši. Co tě jejich zkušenost může naučit? Jak ti může pomoci ve tvém vztahu k Bohu a oběti Ježíše Krista?

Židovská velerada (L 22,53). Co tito lidé udělali za chyby? Proč je udělali? Jak se můžeš vyhnout podobných chybám při pohledu na Ježíše?

Pilát (L 23,1–7.13–25). Co vedlo Piláta k tomu, že na jednu stranu řekl: „Podle mě je nevinný“ (J 19,4; B21), a současně jej odsoudil k trestu smrti ukřižováním? V čem Pilát selhal? Co se můžeš naučit z tohoto jeho postoje?

Herodes (L 23,6–12). V čem je jeho postoj chybný?

Dva zločinci (L 23,39–43). Dva hříšníci se dívají na ten samý kříž a na Ježíše. Přesto reagují zcela odlišně. Jak tato scéna ukazuje na princip „buď, anebo“ – tedy že stojíme buď na jedné straně velkého sporu, nebo na druhé?

Aplikace

Postavit se ve velkém sporu na správnou stranu je skutkem víry, který není jednorázovým činem. Ztiš se a řekni i dnes Bohu, na které straně chceš s jeho pomocí stát.

Byl vzkříšen!

¹Prvního dne po sobotě, za časného jitra, přišly k hrobu s vonnými mastmi, které připravily. ²Nalezly však kámen od hrobu odvalený. ³Vešly dovnitř, ale tělo Pána Ježíše nenašly. ⁴A jak nad tím byly bezradné, stanuli u nich dva muži v zářícím rouchu. ⁵Zachvátil je strach a sklonily tvář k zemi. Ale oni jim řekli: „Proč hledáte živého mezi mrtvými? ⁶Není zde, byl vzkříšen. Vzpomeňte si, jak vám řekl, když byl ještě v Galileji, ⁷že Syn člověka musí být vydán do rukou hříšných lidí, být ukřižován a třetího dne vstát.“ (L 24,1–7)

Osobní studium

V neděli, prvním dni týdne, přišly ženy k Ježíšovu hrobu, aby dokončily pohřební obřad. I když s ním trávil mnoho času, nepochopily, co se stalo a co jeho smrt znamená. Neočekávaly proto, že najdou prázdný hrob a zazní vysvětlení nebeských poslů: „Není tu, vstal!“ (L 24,6).

V prvních kapitolách knihy Skutky apoštolů je minimálně osm odkazů na Ježíšovo vzkříšení (Sk 1,22; 2,14–36; 3,14,15; 4,1.2.10.12.33; 5,30–32). Proč bylo Ježíšovo vzkříšení klíčovou pravdou svědectví učedníků? Proč bylo tak důležité pro víru rané církve? Čím je Ježíšovo vzkříšení důležité dnes?

Ženy byly prvními svědky Ježíšova vzkříšení. Hned spěchaly předat tuto zprávu ostatním, ale ti jim nevěřili (L 24,11). Je neuvěřitelné, že apoštolové nejprve označili tuto největší a nejúžasnější zprávu z celých dějin za „nesmysly“ a „tlachání“ a nevěřili jim (L 24,10.11). Naštěstí se již velmi záhy mohli přesvědčit, jak moc se mylili.

Kristovo vzkříšení je základem Božího vykupitelského činu a důvodem pro existenci křesťanské víry. Apoštol Pavel o tom mluví velmi jasně: „Jestliže nebyl vzkříšen Kristus, pak je naše kázání k ničemu; celá vaše víra je k ničemu“ (1K 15,14; B21). Pokud by Kristus nevstal z mrtvých, o čem by pak bylo evangelium, co by bylo obsahem „dobré zprávy“? Vždyť jen Kristovo vzkříšení nám dává naději, bez níž by naše životy ztratily smysl. Ježíšův život neskončil v hrobě. Tím největším zaslíbením pro nás je to, že ani náš život neskončí v hrobě.

„Pokud by Kristus nebyl vzkříšen, potom by Boží úsilí o vykoupení jeho lidu skončilo ve slepé uličce – v Ježíšově hrobě. Pokud Kristovo vzkříšení není realitou, potom nemáme žádnou jistotu, že Bůh je stále živým Bohem, protože smrt by měla poslední slovo. Víra by byla zbytečná, protože ten, kterému věříme, by nebyl Pánem života. Pokud by byl Kristus mrtvý, křesťanská víra by ležela v hrobě spolu s konečným a největším sebezjevením Boha v Kristu.“ (LADD, George E. *A Theology of the New Testament*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1974, s. 318.)

Aplikace

Co pro tebe osobně znamená vzkříšení Ježíše Krista? V čem je tato skutečnost pro tebe největší nadějí?

To všechno se musí naplnit

⁴⁵Tedy jim otevřel mysl, aby rozuměli Písmu. ⁴⁶Řekl jim: „Tak je psáno: Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých; ⁴⁷v jeho jménu se bude zvěstovat pokání na odpuštění hříchů všem národům, počínajíc Jeruzalémem. ⁴⁸Vy jste toho svědky. ⁴⁹Hle, sesílám na vás, co slíbil můj Otec; zůstaňte ve městě, dokud nebudete vyzbrojeni mocí z výsosti.“ ⁵⁰Potom je vyvedl až k Betanii, zvedl ruce a požehnal jim; ⁵¹a když jim žehnal, vzdálil se od nich a byl nesen do nebe. (L 24,45–51)

Osobní studium

Na co kladl Ježíš důraz, když hovořil s učedníky (L 24,13–49)? Co je z jeho slov pro tebe nejdůležitější? Jak jeho slova souvisejí s pověřením, které nám jako křesťanům dal?

Ježíšovo vzkříšení by mělo být dostatečným důvodem pro to, abychom ho přijali za Mesiáše. Podstoupil nelidské zacházení, strpěl násilí, byl ukřižován, proboden, zavinut do pohřebního roucha a uložen do hrobu. I kdyby Ježíš přežil ukřižování, probodění i pohřeb – jak někteří bezdůvodně tvrdí – a potom se nějakým způsobem krvácející, zničený a slabý dostal z hrobu, určitě by ho nikdo nevnímal jako vítězného Mesiáše.

Ježíš však po vzkříšení šel mnoho kilometrů s učedníky, kteří byli na cestě do Emauz. Dříve, než jim odhalil, kým je, ukazoval jim z Písma na jasný biblický základ jejich víry v něho.

Potom, když se zjevil dalším učedníkům, ukázal jim své tělo a jedl s nimi. Udělal však ještě víc. Přivádí je k Božímu slovu: „Tak je psáno: Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých; v jeho jménu se bude zvěstovat pokání na odpuštění hříchů všem národům, počínajíc Jeruzalémem. Vy jste toho svědky“ (L 24,46–48). Ježíš dal své vzkříšení do souvislosti s posláním kázat evangelium všem národům.

Ježíš své učedníky přes všechny mocné důkazy, které potvrzovaly, kým je, stále znovu a znovu nasměroval k Božímu slovu. Bez Božího slova bychom dnes neznali naše povolání a poslání kázat evangelium světu. Bez Božího slova bychom nevěděli, že evangelium existuje. Proto je Bible dnes stejně důležitá, jako byla v celých dějinách – i pro Krista a učedníky.

Aplikace

Kolik času trávíš studiem Písma? Jak toto studium ovlivňuje tvůj život, rozhodnutí, která činíš, i to, jak se chováš k druhým?

Podněty k zamyšlení

„Lidé, kteří stáli pod křížem, zaslechli, jak umírající zločinec nazval Ježíše Pánem. Hlas kajícího hříšníka upoutal jejich pozornost. I vojáci, kteří se pod křížem dohadovali a losovali o Kristův oděv, zbystřili sluch. Přestali se pít. Se zatajeným dechem hleděli na umírajícího Krista a čekali na jeho odpověď. Když Ježíš vyřkl své zaslíbení, proniklo ponurým mrakem, který jako by zahaloval kříž, jasné a zářivé světlo. Zločinec litoval svých hříchů, byl smířen s Bohem a jeho srdce naplnil pokoj. Kristus byl oslaven ve svém ponížení. Všem ostatním se zdálo, že je poražen, ale on zvítězil. Byl uznán jako ten, kdo na sebe vzal lidské hříchy. Lidé se mohou zmocnit jeho těla. Mohou mu rozdrásat spánky trnovou korunou. Mohou z něho strhnout roucho a hádat se o ně. Nemohou však Ježíše připravit o moc odpouštět hříchy. Svou smrtí potvrzuje své božství a svědčí o Otcově slávě. Vždy je ochoten vyslyšet a zachránit. Má královské právo dát život každému, kdo jeho prostřednictvím přichází k Bohu.“ (DA 751; TV 482)

Otázky k rozhovoru

1. *Jako křesťané máme žít vírou. Věříme něčemu, co nemůžeme dokázat, čeho jsme nebyli očitými svědky. Lidé to samozřejmě dělají v mnoha případech. V souvislosti s vědou to jeden autor shrnul takto: „Ve skutečnosti máme jen překvapivě málo přímých důkazů pro to, čemu věříme.“ (DEWITT, Richard. *Worldviews: An Introduction to the History and Philosophy of Science*. Chichester: John Wiley and Sons, 2010, s. 15.) Navzdory tomu máme mnoho dobrých důvodů pro naši víru. V souvislosti s velkým pověřením řekl Ježíš učedníkům: „A toto evangelium o království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům, a teprve potom přijde konec“ (Mt 24,14). Kdy Ježíš tato slova vyřkl? Kolik měl následovníků? Kolik lidí mu věřilo? Kolik jich alespoň tušilo, kým byl a co přišel uskutečnit? Vzpomeňte také na všechna pronásledování církve v dějinách. Jak se jeví v tomto kontextu jeho předpověď? Uvažujte společně o tom, jak je možné na základě těchto skutečností důvěřovat Božimu slovu.*
2. *Uvažujte společně nad výše uvedeným citátem z knihy Touha věků. Jak se nás dotýká moc odpuštění, které nám nabízí Kristus? Představte si, že stojíte pod Kristovým křížem. Která jeho slova by pro vás byla ta nejdůležitější? Jak ovlivňují váš život?*

Použité zkratky

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad. Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21 Bible, překlad 21. století
ČSP Český studijní překlad
BK Bible kralická

Díla Ellen Whiteové

U českých překladů knih Ellen Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název
AA	The Acts of the Apostles
AH	The Adventist Home
COL	Christ's Object Lessons
DA	The Desire of Ages
ED	Education
EV	Evangelism
MB	Thoughts From the Mount of Blessing
MH	Ministry of Healing
PK	Prophets and Kings
SC	Steps to Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies

Zkratka	Český název
CVP	Cesta k vnitřnímu pokoji
MN	Myšlenky o naději
OSU	Od slávy k úpadku
PK	Proroci a králové
PM	Perly moudrosti
PNL	Poslové naděje a lásky
TV	Touha věků
VYCH	Výchova
ŽNP	Život naplněný pokojem

Západy slunce jsou uváděny pro zeměpisnou délku 15° a šířku 50°, jsou převzaty z webové stránky:
<http://calendar.zoznam.sk>.

Sbírky v 2. čtvrtletí 2015

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek, které mají určitý systém. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních dvě sbírky. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2015 obsahuje témata jednotlivých sobot, která lze využít při plánování bohoslužeb v tomto roce. Každou sobotu, většinou v rámci sobotní školy, máme sbírku pro potřeby celosvětové misie a některé soboty mají pro danou sbírku speciální určení. Sbírkou každé 13. soboty ve čtvrtletí jsou určeny pro podporu misijních projektů v určité vybrané části světa.

Všechny vybrané dary jsou vždy odeslány prostřednictvím Interevropské divize pro potřeby naší celosvětové církve. Výjimkou je sbírka na stavební projekty, která zůstává vždy pro potřeby příslušného sdružení, a sbírka pro Adru, ze které je 50 % určeno pro potřeby Adry v dané unii.

Určitou nezanedbatelnou část prostředků vybraných v misijních sbírkách dostáváme z Interevropské divize zpět jako podporu některých misijních projektů v naší unii.

Všem dárcům bych chtěl poděkovat za jejich ochotu podporovat práci církve v naší zemi, ale i v prostoru světa kolem nás.

Marek Škrála, hospodář Česko-Slovenské unie

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odeslány na účet příslušného sdružení a sbírky se zvláštním určením mají uvedenu první část variabilního symbolu ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je číslo sboru.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2015			
	Téma soboty	Sbírka	VS
	Duben		
4. 4.	Den modlitby a půstu		
11. 4.	Sbírka na projekty Globální misie	Sbírka pro Globální misii	015
18. 4.	Den rozdávání misijních knih		
25. 4.	Služba lidem se zvláštními potřebami (neslyšící, nevidomí...)		
	Květen		
2. 5.	Den evangelizace prostřednictvím internetu		
9. 5.	Modlitba za Adru Slovensko	Sbírka pro Adru Slovensko	019
16. 5.			
23. 5.	Den modlitby za ohrožené děti		
30. 5.	Modlitba za Adru Česká republika	Sbírka pro Adru ČR	022
	Červen		
6. 6.	Den biblických korespondenčních kurzů a sobotní školy		
13. 6.	Den služby žen		
20. 6.			
27. 6.	Sbírka 13. soboty pro Severoasijsko-Pacifickou divizi	Sbírka 13. soboty	213